

ส่วนที่สี่

ที่ ศธ ๐๓๐๒/ ๕๒๕๐

สวท. 2/250	วันที่ 16/10/20	ครั้งที่ 2024	หน้า 15/30
------------	-----------------	---------------	------------

กระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรื่อง (ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐
(พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สรุปสาระสำคัญ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา
๒. (ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ฉบับสรุป
๓. (ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ฉบับสมบูรณ์

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายโดยรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นด้วย การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ เป็นต้น

๑.๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๓ กำหนดให้สภาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ และมาตรา ๓๔ กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

๑.๓ คณะรัฐมนตรีได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) ซึ่งเป็นแผนระยะยาวภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวที่ใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรทางการศึกษาทั้งในระดับกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการ

/ดำเนินชีวิต ...

ดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลาง การพัฒนาโดยมีวัตถุประสงค์และแนวนโยบาย ดังนี้

๑. พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล แนวนโยบาย (๑) พัฒนาทุกคนให้มีโอกาสเข้าถึง การเรียนรู้ (๒) ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อผู้เรียน (๓) ปลุกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยม และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ (๔) พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน

๒. สร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ แนวนโยบาย (๑) พัฒนาสังคมแห่ง การเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของคน (๒) ส่งเสริมการวิจัยและ พัฒนา และ (๓) สร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้และการเรียนรู้

๓. พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม แนวนโยบาย (๑) ส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทาง สังคมและวัฒนธรรม (๒) จำกัด ลด ขจัดปัญหาทางโครงสร้างเพื่อความเป็นธรรมในสังคม (๓) พัฒนา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ (๔) จัดระบบทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และ วัฒนธรรม

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

การเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา แห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) มีเหตุผลความจำเป็น ดังนี้

๒.๑ กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร โดยด้านสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์และภาษา ด้านวัฒนธรรมเกิดการซึมซับ วัฒนธรรมสากลมากขึ้น ประชากรมีการย้ายถิ่นมากขึ้น ด้านเศรษฐกิจ ลักษณะงานในอนาคตจะมีการ กระจายการผลิตเป็นชิ้นส่วน เรื่องของคุณภาพและประหยัดต้นทุนจะเป็นปัจจัยสำคัญของการผลิตและการ แข่งขัน เกิดการค้าเสรี การลงทุนข้ามชาติ ด้านการเมืองที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจ มีอิทธิพลเหนือ ระดับภูมิภาคภายใต้การรวมกลุ่มของประเทศมหาอำนาจ ลัทธิก่อการร้ายสากลแผ่ขยายไปทั่วโลก มีการ ทำลายล้างและก่อความรุนแรงเพิ่มขึ้น ด้านสิ่งแวดล้อม เกิดการใช้และเผาผลาญทรัพยากรส่งผลให้เกิด กระแสโลกร้อน อุบัติภัยทางธรรมชาติที่รุนแรง ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร เกิดเครือข่าย เชื่อมโยงด้านข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ เกิดกระแสเศรษฐกิจ-สังคมฐานความรู้ บริบทและปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวล้วนมีอิทธิพล ส่งผลต่อการศึกษาที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยที่เน้นในเรื่องของมาตรฐานและคุณภาพ เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ การแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๒.๒ ปัญหาการจัดการศึกษา แม้ว่าองค์กร หน่วยงานทางการศึกษา ทั้งระดับนโยบายและ ระดับปฏิบัติจะได้ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้วก็ตาม แต่โดยภาพรวมพบว่า คนไทยทุกคนยังไม่สามารถรับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ โดยปีการศึกษา ๒๕๔๘ มีคนไทยวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการศึกษาภาคบังคับเพียงร้อยละ ๙๖.๖ ของประชากรกลุ่มอายุ ๖-๑๔ ปี และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓ ของประชากรกลุ่มอายุ ๑๕-๑๗ ปี โดยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพียง ๘.๓ ปี ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา ๒๕๔๘ ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาหลักและเป็นกลไกเพิ่มความสามารถในการแข่งขันต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าร้อยละ ๓๕ นอกจากนี้ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจำนวน ๓๐,๐๑๐ แห่ง ได้มาตรฐานเพียงร้อยละ ๓๕ เท่านั้น ในด้านการอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา ไม่เป็นแหล่งวิชาการทางอาชีพแก่ชุมชนและสังคมเท่าที่ควร รวมทั้งไม่สามารถจัดการศึกษารองรับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนระดับอุดมศึกษา ผลการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติของสถาบันจัดอันดับมหาวิทยาลัยนานาชาติในปี ๒๕๔๘-๒๕๔๙ มีสถาบันอุดมศึกษาไทยเพียงแห่งเดียวติดอันดับใน ๒๐๐ อันดับแรก

ขณะเดียวกัน การดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในหลายประการยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิเช่น การจัดตั้งกองทุนต่างๆ และหน่วยงานทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การส่งเสริมให้เอกชน ครอบครัวยุวมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น เป็นต้น

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทย มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)” คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ รอบรู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุวมชน ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาลดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้ตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัวยุวมชน และสังคมไทย ทั้งนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนที่มีคุณธรรมนำความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นต้น

๒.๔ รัฐบาล (พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี) ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ด้านการศึกษาความว่า “เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้

/มุ่งมั่นที่จะ ...

มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความ สมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาค้นโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่ เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถานศึกษา การจัดการ ศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และ ประสิทธิภาพ" ซึ่งนโยบายดังกล่าว ถือเป็นการต่อยอดถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเร่งปฏิรูปการศึกษา ซึ่งยังมีความไม่สมบูรณ์ ในขณะเดียวกัน ก็มีการปรับเปลี่ยนทิศทางการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสภาการศึกษาได้แต่งตั้งคณะกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ จัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นอนุกรรมการฯ ดำเนินการจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนา การศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้อง กับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

การดำเนินงานจัดทำ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ได้มีการจัดประชุม คณะอนุกรรมการฯ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน รวมทั้งการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการศึกษาในช่วงเวลาที่ผ่านมาเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน จำนวน ๑๐ เรื่อง จากนั้นได้ยกร่างกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งนำเสนอต่อ สภาการศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว

เนื่องจากการจัดทำ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ได้กำหนดระยะเวลาของการ ดำเนินงานในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ซึ่งได้ มีการประกาศใช้ไปแล้ว ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนา การศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเห็นสมควรเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา อนุมัติ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ในครั้งนี้

๔. สาระสำคัญของเรื่อง

(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๔.๑ กรอบแนวคิด

การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคนให้เกิดคุณธรรมนำความรู้ สมานฉันท์ สันติวิธี มีวิถีประชาธิปไตย มีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์และความเป็นคนไทยบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เกิดการสร้างสังคม ภูมิปัญญา รักษาและพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางปัญญา การรักษาวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ นำไปสู่ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขัน

๔.๒ วิสัยทัศน์

พัฒนาการศึกษาให้คนไทยทุกคนมีการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสมานฉันท์ ดำรงชีวิตอย่างสันติวิธี มีวิถีประชาธิปไตย มีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์และความเป็นคนไทย บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีความรู้ความสามารถด้านภาษา ทั้งภาษาไทย ภาษาสากล และภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี มีทักษะการคิด วิเคราะห์ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและกลุ่มจนติดตัวตลอดชีวิต มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน มีความอยู่ดี มีสุข สามารถพึ่งตนเอง มีทักษะการประกอบอาชีพ รู้จักรักษา และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางปัญญา มีศักยภาพทั้งการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ โดยคำนึงถึงการดูแลรักษาวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการแข่งขันในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ได้อย่างยั่งยืน

๔.๓ วัตถุประสงค์

๔.๓.๑ เพื่อปลูกฝังและพัฒนาให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ เป็นคนดี มีเหตุผล มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักประมาณ รู้จักอนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภูมิคุ้มกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกันมีความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และนำประเทศก้าวสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้

๔.๓.๒ เพื่อสร้างเสริมสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สันติวิธี และมีวิถีประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

๔.๓.๓ เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้

๔.๔ เป้าหมายปี ๒๕๕๔

เพื่อให้บรรลุตามกรอบวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด เห็นสมควรกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาในปี ๒๕๕๔ ดังนี้

๔.๔.๑ เชิงคุณภาพ

(๑) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความรอบรู้ มีความสามารถทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตย รักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน อนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทักษะ สามารถค้นคว้าหาความรู้และประกอบอาชีพเหมาะสมกับช่วงวัยตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม มีความขยัน ซื่อสัตย์ อดทน และมีวัฒนธรรม มีภูมิคุ้มกันพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสมานฉันท์และสันติสุข

(๒) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ สูงกว่าร้อยละ ๕๕

(๓) สถานศึกษาทุกระดับได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างน้อยร้อยละ ๘๐

(๔) สถานศึกษาอุดมศึกษาได้รับการพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล

๔.๔.๒ เชิงปริมาณ

(๑) ประชากรไทยมีการศึกษาเฉลี่ย ๑๐ ปี

การศึกษาในระบบ

- ประชากรกลุ่มอายุ ๓-๕ ปี ได้รับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ ๑๐๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๖-๑๑ ปี ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๑๐๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๑๒-๑๔ ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ ๑๐๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๑๕-๑๗ ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ ๗๕ โดยมีสัดส่วนสายสามัญ : สายอาชีวศึกษา เท่ากับ ๕๐ : ๕๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๑๘-๒๔ ปี ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ ๓๗

การศึกษานอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย

- ผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนที่เรียนจนสำเร็จการศึกษา เป็นจำนวนรวม ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔ ประมาณ ๑๖ ล้านคน

(๒) กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๐ และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ

(๓) เพิ่มสัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างรัฐและเอกชนเป็น ร้อยละ ๗๐ : ๓๐

(๔) เพิ่มจำนวนนักศึกษาระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษาเป็นร้อยละ ๒๐ และ ๑๐ ของผู้เรียนอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ตามลำดับ

/(๕) สถานประกอบการ ...

- (๕) สถานประกอบการร่วมโครงการทวิภาคีและสหกิจศึกษา ร้อยละ ๓๐
- (๖) ผู้เรียนในศูนย์การเรียนรู้ ตามมาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ เพิ่มขึ้น
- (๗) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมเข้าร่วมจัดการศึกษาสัดส่วนสูงขึ้น
- (๘) มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามากขึ้น โดยสถานศึกษาชั้นพื้นฐานร้อยละ ๗๐ มีความเข้มแข็ง คล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ
- (๙) เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการทุกคนมีโอกาสได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องทั่วถึง ภายในปี ๒๕๕๔

๔.๕ นโยบาย

- ๔.๕.๑ เร่งปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ปลุกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม สำนึกในคุณค่าของความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก
- ๔.๕.๒ เร่งรัดจัดการศึกษาที่บูรณาการศาสนา วัฒนธรรม สุขภาพ อนามัย การกีฬาและ นันทนาการกับการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์
- ๔.๕.๓ ปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประเภท พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก
- ๔.๕.๔ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- ๔.๕.๕ พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ การผลักดันยุทธศาสตร์การสร้างสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้ โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความรู้
- ๔.๕.๖ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความคล่องตัว และมีอิสระในการจัดการศึกษา
- ๔.๕.๗ เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะ กำลังคนระดับกลาง ช่างฝีมือ อาชีวศึกษา และกำลังคนระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาขาดแคลน
- ๔.๕.๘ ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับ/ประเภทให้ เพียงพอ มีคุณภาพ และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ/ประเภท
- ๔.๕.๙ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่ หลากหลาย ยืดหยุ่น และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- ๔.๕.๑๐ เร่งให้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพ เพิ่ม โอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- ๔.๕.๑๑ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม การเชื่อมโยงการ วิจัยกับกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
- ๔.๕.๑๒ ส่งเสริมการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นกลไกเสริมสร้าง สมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม

๔.๕.๑๓ ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอันอาจเกิดจากวิกฤตการณ์และภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๕.๑๔ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา แลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาวิชาการ การเตรียมพร้อมทั้งเชิงรับและเชิงรุกเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา

๔.๕.๑๕ สนับสนุน จัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสม เป็นระบบและเพียงพอกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับและประเภท

๔.๖ ยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายตามที่กำหนด จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน ดังนี้ ๑) พัฒนาการศึกษাপฐมวัย ๒) พัฒนาการศึกษาระดับพื้นฐาน ๓) พัฒนาการอาชีวศึกษา ๔) พัฒนาการอุดมศึกษา ๕) พัฒนาการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ๖) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเฉพาะทาง ๗) พัฒนาการศึกษาเอกชน ๘) ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๙) พัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๑๐) พัฒนาการจัดการศึกษาในพื้นที่ประสบภาวะวิกฤติและภัยพิบัติ ๑๑) ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูดี ครูเก่ง และครูคุณธรรม ๑๒) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมการดำรงชีวิตในบริบทของสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ๑๓) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการจ้ดสรรและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ๑๔) การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับนานาประเทศ ๑๕) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ๑๖) พัฒนาการศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบทรัพย์สินทางปัญญา ๑๗) ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา ๑๘) พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ ๑๙) พัฒนากฎหมายการศึกษา

๔.๗ บทบาทขององค์กรและสถาบัน เพื่อให้การพัฒนาศึกษาตามกรอบทิศทางที่กำหนด ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและความรับผิดชอบในการดำเนินการของสถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับในฐานะที่การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน ทุกภาคส่วน และทุกคน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงกำหนดบทบาทขององค์กรและสถาบันต่าง ๆ นอกเหนือจากความรับผิดชอบตามกรอบยุทธศาสตร์และการดำเนินงานข้างต้น ได้แก่ ๑) ครอบครัว ๒) สถานศึกษา ๓) เขตพื้นที่การศึกษา ๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๕) สถาบันทางสังคม ๖) ราชการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ๗) สื่อมวลชน

๔.๘ การนำกรอบทิศทางการพัฒนาศึกษาสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นการส่งเสริมการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ และกรอบทิศทางการพัฒนาศึกษาฯ สู่การปฏิบัติ จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไว้ดังนี้

๔.๘.๑ ประชุมปฏิบัติการเพื่อประสานแผนการดำเนินงานร่วมกันขององค์กรหลัก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๘.๒ องค์กรหลัก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และกรอบทิศทางการพัฒนาศึกษาฯ

๔.๘.๓ สถานศึกษาแต่ละระดับ/ประเภทนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการในแต่ละปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท

๔.๘.๔ จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงาน/โครงการตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินงาน/โครงการให้บรรลุเป้าหมาย

๔.๘.๕ ดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรและสถาบันต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษา

๔.๘.๖ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา แก่หน่วยงาน สถานศึกษา สถาบันทางสังคมและการเมือง และประชาชนอย่างต่อเนื่อง

๔.๘.๗ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจประสานการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๔.๘.๘ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมเป็นระยะ ๆ ทั้งการประเมินผลผลิตการจัดการศึกษาและกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังปรากฏรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑-๓ (๑. สรุปสาระสำคัญ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ๒. (ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับสรุป ๓. (ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับสมบูรณ์)

๕. ประเด็นของปัญหาที่ต้องการให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้สภาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งกำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงขอเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. (ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙)

๒. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าวต่อไป

๖. ความเห็นชอบหรือการอนุมัติของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

๖.๑ จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

๖.๒ จัดส่ง(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ให้องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง ๑๗๕ เขต รวมทั้งกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อพิจารณาและให้ ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุง(ร่าง)ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

๖.๓ นำเสนอ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ต่อสภาการศึกษาในคราวประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ สภาการศึกษามีมติให้ความเห็นชอบและให้นำเสนอ คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

๗. ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินการ

การจัดทำ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนดให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดทำประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานไว้ในแผนพัฒนา การศึกษาในแต่ละระดับ/ประเภทในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๘. รายละเอียดที่ประสงค์จะให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

กระทรวงศึกษาธิการประสงค์จะให้คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ ดังนี้

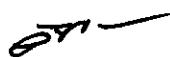
๑. อนุมัติ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙)

๒. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการ พัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าวต่อไป

(รายละเอียดปรากฏตามเอกสารหมายเลข ๑, ๒ และ ๓ ตามลำดับ)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติต่อไป จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิจิตร ศรีสอาน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๒๔๒๖

โทรสาร ๐ ๒๖๖๘ ๗๗๓๖

สรุปสาระสำคัญ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)
ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๐

**สรุปสาระสำคัญ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)
ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙)**

๑. ความเป็นมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๓ กำหนดให้สภาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ และมาตรา ๓๔ กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) ซึ่ง คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเมื่อคราวประชุมวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคน อย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและการ สร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้

ในการบริหารแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้มีการจัดทำกรอบและแนว ปฏิบัติของแผนในภาพรวมเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการในแต่ละ ระดับ/ประเภท ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ประกอบกับได้มีพระบรมราชโองการ ประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ที่เป็นแผนแม่บท ในการพัฒนาด้านสังคมของประเทศในช่วงระยะเวลา ๕ ปี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วง ๕ ปี ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ขึ้น เพื่อให้องค์กรหลักที่มีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษานำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาทุกระดับ/ประเภทและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติต่อไป

๒. การดำเนินงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการ ศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

๒.๑ เสนอสภาการศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) โดยมี นายสุวัฒน์ เงินฉ่ำ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา เป็นประธานอนุกรรมการฯ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นอนุกรรมการฯ และได้มีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการฯ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๙ ครั้ง ระหว่างเดือนมีนาคม ๒๕๕๙ - เดือนธันวาคม ๒๕๕๙ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

๒.๒ ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการศึกษาในช่วงเวลาที่ผ่านมาเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ จำนวน ๑๐ เรื่อง ได้แก่ ๑) การทบทวนสภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ๒) การทบทวนผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา ๓) การจัดการศึกษาขององค์กรต่างๆ ๔) ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ๕) เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๖) การวิจัยและพัฒนาการศึกษา ๗) การประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา ๘) มาตรฐานการศึกษา ๙) มาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหาร ๑๐) การผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

๒.๓ วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา (SWOT Analysis) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประชากร สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๒.๔ ยกกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

๒.๕ ประชุมหารือและปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ เพื่อให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ เพิ่มเติมเป็นระยะๆ จำนวน ๑๕ ครั้ง

๒.๖ นำเสนอที่ประชุมคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา โดยมี นายเกษมพงษ์ กิริติกร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา เป็นประธานอนุกรรมการฯ จำนวน ๒ ครั้ง

๒.๗ จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ครู บุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน สถาบันศาสนา สถาบันทางสังคม ประชาชน สื่อมวลชน และผู้แทนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ มีผู้เข้าประชุมประมาณ ๓๐๐ คน

๒.๘ จัดส่ง(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ให้องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง ๑๗๕ เขต โดยมีองค์กรและหน่วยงานที่ส่งความคิดเห็นกลับมายังสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวน ๗๙ แห่ง (กุมภาพันธ์ - เมษายน ๒๕๕๐)

๒.๙ ปรับปรุง(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (มีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๕๐)

๒.๑๐ นำเสนอ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ต่อสภาการศึกษา จำนวน ๒ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐ และวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐

๒.๑๑ ปรับปรุง(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ตามข้อเสนอแนะของสภาการศึกษา (กรกฎาคม – กันยายน ๒๕๕๐)

๓. สรุปสาระสำคัญของกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙)

๓.๑ กรอบแนวคิด

การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคนให้เกิดคุณธรรมนำความรู้ สมานฉันท์ สันติวิธี มีวิถีประชาธิปไตย มีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์และความเป็นคนไทยบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เกิดการสร้างสังคมภูมิปัญญา รักษา และพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญา การรักษาวรรณธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ นำไปสู่ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขัน

๓.๒ วิสัยทัศน์

พัฒนาการศึกษาให้คนไทยทุกคนมีการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสมานฉันท์ ดำรงชีวิตอย่างสันติวิธี มีวิถีประชาธิปไตย มีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์และความเป็นคนไทย บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีความรู้ความสามารถด้านภาษา ทั้งภาษาไทย ภาษาสากล และภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี มีทักษะการคิด วิเคราะห์ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและกลุ่มจนติดตัวตลอดชีวิต มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน มีความอยู่ดี มีสุข สามารถพึ่งตนเอง มีทักษะการประกอบอาชีพ รู้จักรักษา และพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญา มีศักยภาพทั้งการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ โดยคำนึงถึงการดูแลรักษาวรรณธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการแข่งขันในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ได้อย่างยั่งยืน

๓.๓ วัตถุประสงค์

๓.๓.๑ เพื่อปลูกฝังและพัฒนาให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ เป็นคนดี มีเหตุผล มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักประมาณ รู้จักอนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภูมิคุ้มกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกันมีความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และนำประเทศก้าวสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้

๓.๓.๒ เพื่อสร้างเสริมสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่าง
สมานฉันท์ สันติวิธี และมีวิถีประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

๓.๓.๓ เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคม
คุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้

๓.๔ เป้าหมายปี ๒๕๕๔

เพื่อให้บรรลุตามกรอบวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด เห็นสมควรกำหนดเป้าหมาย
การพัฒนาการศึกษาในปี ๒๕๕๔ ดังนี้

๓.๔.๑ เชิงคุณภาพ

(๑) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา เป็นคนดี
มีคุณธรรม มีความรอบรู้ มีความสามารถทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตย รักในสถาบันชาติ ศาสนา และ
พระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน อนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทักษะ สามารถค้นคว้าหาความรู้และประกอบอาชีพเหมาะสมกับ
ช่วงวัยตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม
มีความขยัน ซื่อสัตย์ อดทน และมีวัฒนธรรม มีภูมิคุ้มกันพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์
สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสมานฉันท์และสันติสุข

(๒) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับจากการทดสอบทาง
การศึกษาระดับชาติ สูงกว่าร้อยละ ๕๕

(๓) สถานศึกษาทุกระดับได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษาอย่างน้อยร้อยละ ๘๐

(๔) สถานศึกษาอุดมศึกษาได้รับการพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล

๓.๔.๒ เชิงปริมาณ

(๑) ประชากรไทยมีการศึกษาเฉลี่ย ๑๐ ปี

การศึกษาในระบบ

- ประชากรกลุ่มอายุ ๓-๕ ปี ได้รับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ ๑๐๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๖-๑๑ ปี ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๑๐๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๑๒-๑๔ ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ ๑๐๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๑๕-๑๗ ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ ๗๕ โดยมีสัดส่วนสายสามัญ : สายอาชีวศึกษา เท่ากับ ๕๐ : ๕๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๑๘-๒๔ ปี ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ ๓๗

การศึกษานอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย

- ผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนที่เรียนจนสำเร็จการศึกษา เป็นจำนวนรวม ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔ ประมาณ ๑๖ ล้านคน

(๒) กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๐ และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ

(๓) เพิ่มสัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างรัฐและเอกชนเป็น ร้อยละ ๗๐ : ๓๐

(๔) เพิ่มจำนวนนักศึกษาระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษาเป็นร้อยละ ๒๐ และ ๑๐ ของผู้เรียนอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ตามลำดับ

(๕) สถานประกอบการร่วมโครงการทวิภาคีและสหกิจศึกษา ร้อยละ ๓๐

(๖) ผู้เรียนในศูนย์การเรียนรู้ ตามมาตรา ๑๒ เพิ่มขึ้น

(๗) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมเข้าร่วมจัดการศึกษาสัดส่วนสูงขึ้น

(๘) มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามากขึ้น โดยสถานศึกษาชั้นพื้นฐานร้อยละ ๗๐ มีความเข้มแข็ง คล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

(๙) เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการทุกคนมีโอกาสได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องทั่วถึง ภายในปี ๒๕๕๔

๓.๕ นโยบาย

๓.๕.๑ เร่งปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ปลุกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม สำนึกในคุณค่าของความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกระดับและประเภท

๓.๕.๒ เร่งรัดจัดการศึกษาที่บูรณาการศาสนา วัฒนธรรม สุขภาพ อนามัย การกีฬาและนันทนาการกับการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และการอยู่ร่วมกันทั้งในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสมานฉันท์ สันติสุขและยั่งยืน

๓.๕.๓ ปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประเภท พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๓.๕.๔ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และให้ครอบคลุมประชาชนทุกเพศ วัย และกลุ่มเป้าหมาย ทั้งเด็ก เยาวชน วัยแรงงาน สตรี ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส คนพิการ ทพพลภาพ ผู้อยู่ห่างไกลทุรกันดาร และชนกลุ่มน้อย

๓.๕.๕ พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ การผลักดันยุทธศาสตร์การสร้างสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความรู้ ทั้งระบบ

การสร้างและจัดหาความรู้ ระบบการแพร่กระจายความรู้ และระบบการสร้างมูลค่า/คุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางปัญญา เพื่อการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

๓.๕.๖ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความคล่องตัว และมีอิสระในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพและมาตรฐาน

๓.๕.๗ เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะกำลังคนระดับกลาง ช่างฝีมือ อาชีวศึกษา และกำลังคนระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาขาดแคลน

๓.๕.๘ ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับ/ประเภทให้เพียงพอ มีคุณภาพ และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ/ประเภท

๓.๕.๙ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทั้งจากภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ

๓.๕.๑๐ เร่งให้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๓.๕.๑๑ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม การเชื่อมโยงการวิจัยกับกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทั้งในภาครัฐและเอกชน

๓.๕.๑๒ ส่งเสริมการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นกลไกเสริมสร้างสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นโดยเร่งสร้างขวัญ กำลังใจผู้เรียน ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการ พัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการมีงานทำ

๓.๕.๑๓ ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหอันอาจเกิดจากวิกฤตการณ์และภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และเทคโนโลยี เช่น ภัยพิบัติจากน้ำท่วม ไฟไหม้ ภาวะโลกร้อน วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ เป็นต้น

๓.๕.๑๔ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา แลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาวิชาการ การเตรียมพร้อมทั้งเชิงรับและเชิงรุกเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา และพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค โดยเฉพาะในสาขาที่ประเทศมีศักยภาพความพร้อม

๓.๕.๑๕ สนับสนุน จัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสม เป็นระบบและเพียงพอกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับและประเภท และสนับสนุน ส่งเสริมการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน ตลอดจนการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๖ ยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายตามที่กำหนด จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และมาตรการพัฒนาการศึกษาในแต่ละระดับ/ประเภท/ประเด็นหลัก รวมทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วม ไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
๑. พัฒนา การศึกษา ปฐมวัย	๑. เด็กปฐมวัยทุกคน ได้รับการพัฒนาตาม วัยอย่างเหมาะสม ๒. ประชากรกลุ่มอายุ ๓-๕ ปี ได้รับ การศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษา ร้อยละ ๑๐๐	๑. พัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็ก ปฐมวัยทุกคนทั้งเด็กปกติ ผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส เด็กพิการ และทุพพล ภาพอย่างทั่วถึง เพื่อรับการศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ๒. พัฒนาครูและบุคลากรด้านการศึกษา ปฐมวัยให้มีความรู้ ความสามารถในการ ฝึกเด็กให้รู้จักช่วยเหลือตนเองได้ รวมทั้งสนับสนุนสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ ให้เพียงพอและเหมาะสม ๓. ส่งเสริมสถานศึกษาทั้งที่เป็นโรงเรียน และศูนย์การเรียนรู้ให้มีความพร้อม และศักยภาพในการจัดการเรียนการ สอนเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ๔. ส่งเสริม สนับสนุนพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กร ชุมชน เอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทาง สังคมในการให้ความรู้และจัด การศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึง	หน่วยงานหลัก ▪ อปท. และ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สช. กศน. สพร. สกอ. สกศ. สสวท. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงการพัฒนาสังคม ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ▪ ครอบครัว ▪ องค์กรเอกชน ▪ สถาบันศาสนา ▪ มูลนิธิ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๒. พัฒนา การศึกษา ขั้นพื้นฐาน	๑. คนไทยทุกคนได้รับ สิทธิและโอกาส เสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ตั้งแต่การศึกษา ปฐมวัยจนถึง มัธยมศึกษา ๒. สถานศึกษามีอิสระ และความคล่องตัวใน	๑. เร่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้รับ ความรู้ มีความสามารถและมีทักษะ ในการคิด วิเคราะห์และการแก้ปัญหา เต็มตามศักยภาพตามอายุและช่วงวัย มีผลการประเมินการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานทุกกลุ่มสาระวิชา โดยเฉพาะ วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ ภาษา เป็นฐานของการดำรงชีวิต และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ๒. เร่งพัฒนาครู และบุคลากรทางการ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สพร. สช. กศน. สถาบันพัฒนาครูฯ สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ อปท. ▪ ครอบครัว/องค์กร เอกชน/สถาบันศาสนา/ สถานประกอบการ/

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	การจัดการศึกษา ๓. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าร้อยละ ๕๕ ๔. สถานศึกษาได้มาตรฐานตามการประเมินคุณภาพอย่างน้อยร้อยละ ๘๐	ศึกษาให้มีความรู้และทักษะในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ๓. เร่งรัดพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานด้านวิชาการ และจัดสรรงบประมาณ สื่อ เทคโนโลยี ครู และบุคลากรแก่สถานศึกษาขนาดเล็กให้เพียงพอเป็นพิเศษ ๔. ส่งเสริมให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาสและมีการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพในทุกสถานที่ ทั้งสถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอื่นๆ ที่จัดการศึกษา ๕. ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มด้อยโอกาส และเด็กพิการอย่างทั่วถึง ๖. เร่งแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ๗. ส่งเสริม สนับสนุน พ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กร/สถาบัน ตาม ม. ๑๒ ให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและได้รับการสนับสนุนอย่างทั่วถึง	สถาบัน ตาม ม. ๑๒ แห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
๓. พัฒนา การอาชีวศึกษา	๑. การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาระดับต่างๆ มีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ๒. แรงงานมีความรู้ และสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นไปตามมาตรฐาน	๑. ส่งเสริมภาพลักษณ์และการเรียนอาชีวศึกษาและการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอสอดคล้องกับความต้องการแรงงานของประเทศ ผู้จบการศึกษามีสมรรถนะสูง สามารถส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน ๒. ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงและเทียบโอนการเรียนรู้อาชีวศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สอศ. สป.ศธ. (สช.) สพฐ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงอุตสาหกรรม ▪ สถานประกอบการ ▪ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	๓. ประชากรกลุ่มอายุ ๑๕-๑๗ ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ ๗๕ โดยมีสัดส่วนสายสามัญ : สายอาชีวศึกษา เท่ากับ ๕๐ : ๕๐	ตามอัยาศัย ๓. สนับสนุนส่งเสริมระบบแนะแนวอาชีวศึกษาให้เชื่อมโยงกับค่านิยมการทำงานและการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ ๔. พัฒนามาตรฐานอาชีพ ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ตลอดจนสมรรถนะและทักษะแรงงาน ๕. ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมเป็นแกนหลักในการจัดการอาชีวศึกษารวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาลักษณะทวิภาคี และสหกิจศึกษาให้มากขึ้น ๖. เร่งออกพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา ให้เป็นกลไกและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	▪ รัฐสภา ▪ อปท. ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
๔. พัฒนา การอุดมศึกษา	๑. สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นสถาบันวิจัยและแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากลเป็นแหล่งพัฒนาและบริการวิชาการวิชาชีพชั้นสูง การค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามจุดเน้นที่แตกต่างกัน ๒. ประชากรกลุ่มอายุ ๑๘-๒๔ ปี ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ ๓๗ ๓. ผู้จบปริญญาตรีศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	๑. เร่งรัด ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาสู่ระดับสากลโดยเฉพาะสถาบันที่มีความพร้อมให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลก (World Class University) รวมทั้งเร่งรัดให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นสถาบันเน้นการวิจัยและเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ๒. ส่งเสริมสหกิจศึกษา การผลิตและการพัฒนากำลังคนระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๓. ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษาให้มีความรู้ในระดับปริญญาเอกอย่างเพียงพอกับความต้องการ ควบคู่กับการพัฒนางานวิจัย และการสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ๔. ส่งเสริมและขยายการมีส่วนร่วมการจัดการอุดมศึกษาของเอกชน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สกอ. สอศ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงกลาโหม ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ▪ อปท. ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	๔. สัดส่วนการมีส่วนร่วม จัดอุดมศึกษาระหว่าง รัฐ : เอกชน เป็น ๗๐:๓๐	๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา เป็นสถาบันที่มีศักยภาพและเป็น ศูนย์บริการเครือข่ายทางวิชาการ ให้แก่สถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท ทั้งการศึกษาปฐมวัย การศึกษา ขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การศึกษาเฉพาะทาง ทั้งที่เป็น การศึกษาในระบบ การศึกษา นอกโรงเรียน และการศึกษา ตามอัธยาศัย	
๕. พัฒนาการ จัดการศึกษา นอกโรงเรียน และการศึกษา ตามอัธยาศัย	๑. ประชาชนทุกคนมีการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ๒. ประชากรที่พลาด โอกาสการศึกษาใน ระบบ ผู้พิการ ด้อยโอกาส และ ประชากรวัยแรงงาน (อายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) ทุกคนได้รับบริการทาง การศึกษาย่างน้อย ในระดับการศึกษา ภาคบังคับ และได้รับ การฝึกอบรมวิชาชีพ ตามความถนัดและ ความสนใจ ๓. ประชากรวัยสูงอายุ ตั้งแต่ ๖๐ ปี ขึ้นไปทุก คนได้รับการศึกษาตาม อัธยาศัย จากการบริการ ของรัฐ เอกชน และ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	๑. ส่งเสริมการจัดการศึกษานอก โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสถานศึกษาและหน่วยงานของ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน ๒. เพิ่มปริมาณและคุณภาพของแหล่ง เรียนรู้ให้มีความหลากหลายรวมทั้ง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วให้มี คุณภาพ ศักยภาพรองรับความ ต้องการทางการศึกษาของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ ๓. ให้มีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้มี การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษา ตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ ๔. พัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยให้ สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ก้าวทันเทคโนโลยี สอดคล้องกับบริบท ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ ๕. เร่งให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม การศึกษานอกโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นกลไก และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (กศน.) หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงการพัฒนา สังคมฯ ▪ กระทรวงกลาโหม ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงพาณิชย์ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ กระทรวงอุตสาหกรรม ▪ สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา ▪ รัฐสภา ▪ อปท. ▪ ครอบครั้ว หน่วยงาน/ องค์กร/สถาบัน ฯลฯ ตาม ม. ๑๒ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
๖. ส่งเสริม การจัด การศึกษา เฉพาะทาง	๑. สถานศึกษาเฉพาะทาง จัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพและมาตรฐาน ตามวัตถุประสงค์ของ การจัดตั้งสถานศึกษา และนโยบายและ มาตรฐานการศึกษาชาติ ๒. ครู คณาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหาร สถานศึกษามี ความก้าวหน้าใน วิชาชีพในสัดส่วน ที่สูงขึ้น	๑. ส่งเสริมสถานศึกษาเฉพาะทางให้ สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ๒. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู คณาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะ สอดคล้องกับภาระหน้าที่ มีวิทยฐานะ ความก้าวหน้าและความมั่นคงใน วิชาชีพครู	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงกลาโหม ▪ กระทรวงเกษตรฯ ▪ กระทรวงคมนาคม ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ▪ บริษัท ปตท. จำกัด ▪ กรุงเทพมหานคร ▪ สภาวิชาชีพ หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงศึกษาธิการ ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ อปท. ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๗. พัฒนา การศึกษา เอกชน	๑. เอกชนมีส่วนร่วม สนับสนุนและแบ่งเบา ภาระของรัฐในการจัด การศึกษาให้กับผู้เรียน ได้อย่างมีคุณภาพ บริหารงานอย่างเป็น อิสระและคล่องตัว ๒. ผู้เรียนแต่ละระดับ/ ประเภทการศึกษามี สัดส่วนระหว่างรัฐและ เอกชนเท่ากับ ๗๐:๓๐ ทั้งระดับประเทศและ ท้องถิ่น	๑. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาของ เอกชน มีความรู้ ทักษะในการจัดการ เรียนการสอน มีวิทยฐานะ สวัสดิการ และความมั่นคงในวิชาชีพ ๒. ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้ง ส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนที่จัด การศึกษาระดับปริญญาให้สามารถ ดำเนินกิจการได้โดยอิสระ มีความ คล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ ๓. เร่งรัดให้มีการออกกฎหมาย การศึกษาเอกชน ให้เอื้อต่อการ จัดการศึกษาได้อย่างมีอิสระ คล่องตัว มีคุณภาพ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (สช.) สกอ. สอศ. หน่วยงานร่วม ▪ องค์การเอกชน ▪ สมาคม ▪ มูลนิธิ ▪ สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา ▪ รัฐสภา ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
๘. ส่งเสริม การจัดการ ศึกษาของ องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	๑. องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น มีศักยภาพ มีความพร้อม และ มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาได้อย่าง มีคุณภาพและ มาตรฐาน ๒. องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นทุกแห่งมีการ จัดสรรรายได้เพื่อ การศึกษา	๑. ส่งเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการจัดและสนับสนุนการจัด การศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย มี คุณภาพและมาตรฐาน ๒. พัฒนาครู และบุคลากรทางการ ศึกษาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นให้มีความรู้ ทักษะ และ ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมสวัสดิการ และ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ ๓. สร้างความตระหนักและเตรียมความ พร้อมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากรให้กับท้องถิ่น ชุมชน สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาและ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ อปท. - เทศบาล - กรุงเทพมหานคร - เมืองพัทยา - องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด - องค์การบริหาร ส่วนตำบล หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวง/กรมต่าง ๆ ▪ องค์กรเอกชน ▪ มูลนิธิ ▪ สมาคม ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๙. พัฒนา การจัดการ ศึกษาใน จังหวัด ชายแดน ภาคใต้	๑. ผู้เรียนได้รับการศึกษา ที่มีคุณภาพและ สอดคล้องกับอัตลักษณ์ สังคม ศาสนาและ วัฒนธรรมที่หลากหลาย ของท้องถิ่น ๒. มีอัตราการเรียนต่อ แต่ละระดับ/ประเภท และการมีงานทำใน สัดส่วนสูงขึ้น ๓. ประชาชนทุกคนมีการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตได้รับการ พัฒนาอาชีพ คุณภาพ ชีวิต และมีการดำรง อยู่ด้วยกันอย่าง สมานฉันท์ สันติวิธี ๔. ครู คณาจารย์ และ	๑. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนใน สถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้ สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความต้องการของท้องถิ่น ๒. พัฒนาครู คณาจารย์ บุคลากร ทางการศึกษา หน่วยงานราชการ และครูอัตราจ้างให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความก้าวหน้า ในอาชีพ และมีจำนวนเพียงพอต่อ การจัดการศึกษาในทุกระดับ/ประเภท ๓. เสริมสร้างขวัญและกำลังใจของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ทั้ง ด้านสวัสดิการ การป้องกันและรักษา ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ๔. ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้ สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพ มาตรฐาน และประสิทธิภาพ ๕. จัดและส่งเสริมการเรียนรู้อย่าง	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สพฐ. สอศ. สกอ. สป.ศธ. (กศน. /สช.) สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ ▪ สถาบันศาสนา ▪ อปท. ▪ ศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) ▪ องค์กรชุมชน ▪ สมาคม ▪ มูลนิธิ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	บุคลากรทางการศึกษา ทุกคนได้รับการ พัฒนาและเสริมสร้าง ขวัญและกำลังใจให้ สามารถปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	ต่อเนื่องตลอดชีวิตให้กับประชาชนที่ บูรณาการระหว่างวิชาสามัญ วิชาชีพ และศาสนา ๖. พัฒนาโครงสร้างด้านการบริหาร จัดการให้มีเอกภาพสอดคล้องกับ อัตลักษณ์ของท้องถิ่น	ประเภท ฯลฯ
๑๐. พัฒนา การจัด การศึกษา ในพื้นที่ ประสบภาวะ วิกฤติและ ภัยพิบัติ	๑. หลักสูตรทุกระดับและ ประเภทได้รับการ พัฒนาที่สอดคล้องกับ ภาวะวิกฤติและภัย พิบัติทางด้าน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี ๒. หน่วยงาน และ สถานศึกษามีการ จัดทำแผน/แนว ทางการป้องกันภัย พิบัติอันเกิดจากภัย ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๑. พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการ สอนทุกระดับและประเภทให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ เข้าใจ และตระหนักถึง วิกฤติการณ์และภัยพิบัติที่เกิดจาก ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และ เทคโนโลยี ๒. เร่งรัดและส่งเสริมให้มีการจัดทำ แผน/แนวทาง ชักซ้อมและ เตรียมการป้องกันภัยพิบัติอันเกิด จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่ส่งผล กระทบต่อการจัดการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (สช.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. - สถานศึกษา หน่วยงานร่วม ▪ อปท. ▪ หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง ▪ องค์กรชุมชน ▪ องค์กรเอกชน ▪ องค์กรวิชาชีพ ▪ สถานประกอบการ ▪ สถาบันศาสนา ▪ สถาบันสังคมอื่น ▪ มูลนิธิ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๑๑. ผลิตและ พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการ ศึกษาให้ เป็นครูดี ครูเก่ง และครู คุณธรรม	๑. สถาบันผลิตครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาและ ฟื้นฟูให้มีศักยภาพใน การผลิตครูที่เข้มข้น อย่างน้อยภูมิภาคละ ๑ แห่ง ๒. ครู คณาจารย์ทุกคนมี จิตวิญญาณความเป็นครู มีความตระหนักใน	๑. เร่งรัดพัฒนา ฟื้นฟูและยกระดับ สถาบันผลิตครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษาให้มี ความสามารถ ศักยภาพที่เข้มข้นใน การผลิตและพัฒนาครูอย่างมี คุณภาพและประสิทธิภาพทั้งใน ส่วนกลางและภูมิภาค ๒. ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษาให้ได้คนเก่ง คนดี มีจิตวิญญาณความเป็นครู มี ความตระหนักในวิชาชีพครูและมี	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (กศน./สช./ สำนักงาน ก.ค.ศ. สคบศ.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา สกสศ. หน่วยงานร่วม ▪ สำนักงาน ก.พ. ▪ สำนักงาน ก.พ.ร.

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	วิชาชีพ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตาม มาตรฐานวิชาชีพ สามารถจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ และ สอดคล้องกับสภาพ และบริบทของ สถานศึกษาและความ ต้องการของประเทศ ๓. มีครู ศึกษาราย และ บุคลากรทางการศึกษา ในปริมาณที่เพียงพอที่จะจัดการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะในสาขาที่ ขาดแคลนในทุก ระดับ/ประเภท	คุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพใน ฐานะที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง ๓. ปรับปรุงหลักสูตรการผลิตและ พัฒนาครู ศึกษารายและบุคลากร ทางการศึกษาเพื่อให้ได้ผู้มีความรู้ และความสามารถในวิชาชีพครู มี ประสบการณ์ในการฝึกภาคปฏิบัติ เช่น โครงการครูสหกิจศึกษา เป็นต้น ๔. เร่งรัดพัฒนาครูที่สอนไม่ตรงวุฒิและ สาขาวิชาที่สอนให้มีความรู้ ความสามารถสอดคล้องกับสาขาวิชา ที่สอน รวมทั้งจัดระบบการพัฒนาครู โรงเรียนขนาดเล็กในลักษณะของ เครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจน ส่งเสริมให้มีการนิเทศ อบรมครู ภายในสถานศึกษา โดยมีสถาบัน ผลิตครูในท้องถิ่นเป็นแม่ข่ายและ พี่เลี้ยงให้คำปรึกษา แนะนำอย่างต่อเนื่อง ๕. เร่งรัดให้มีครูเพียงพอต่อความ ต้องการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานและ การอาชีวศึกษา ให้สามารถพัฒนา ผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ๖. เร่งรัดให้มีการขยายการเกษียณอายุ ราชการของครูที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการสอน โดยเฉพาะสาขาวิชาขาดแคลน เป็น ๖๕ ปี รวมทั้งส่งเสริมให้มีการ เชื่อมโยงและถ่ายทอดความรู้ของครู อาวุโสและครูที่เกษียณอายุราชการ ที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะ การสอนแก่ครูบรรจุใหม่และครู ประจำการ ๗. ส่งเสริมให้หน่วยงานการศึกษา มีการ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิจาก หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ใน	▪ สำนักงบประมาณ ▪ สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ▪ คณะกรรมการกำหนด เป้าหมายและนโยบาย กำลังคนภาครัฐ (คปร.) ▪ อปท. ▪ กรุงเทพมหานคร ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
		ชุมชน/ท้องถิ่น เพื่อสร้างแนวร่วม เครือข่ายการพัฒนาและคลังความรู้ ผู้เรียน ในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ๘. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการฝึกอบรมครู คณาจารย์และ ผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา ทั้งในและต่างประเทศในทุกกระดับ/ ประเภทการศึกษา ๙. สร้างเอกภาพและระบบบริหาร จัดการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา	
๑๒. พัฒนา คุณธรรม จริยธรรม และ วัฒนธรรม การ ดำรงชีวิต ในบริบท ของ สิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน	๑. ผู้เรียนทุกคนมี คุณธรรม พื้นฐาน ๘ ประการมีการพัฒนา ความรู้ ความคิด วิจารณ์ญาณ รู้จัก ประมาณ มีเหตุผล มี ความรักชาติ มีความ สมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย เป็นพลเมืองไทยและ พลโลกที่มีคุณภาพ ๒. ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องได้รับ ความรู้และการพัฒนา ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และ ประพฤติตนตาม จรรยาบรรณวิชาชีพ	๑. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนใน ทุกระดับและประเภทการศึกษา ทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ใช้คุณธรรมนำความรู้ให้ผู้เรียนเป็น คนดี มีคุณธรรม คนเก่ง และคนมี ความสุข สามารถบูรณาการการเรียนรู้กับ วิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ๒. จัดกระบวนการเรียนการสอนในทุก ระดับและประเภทการศึกษา โดยบูรณา การในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้ง การรักษาภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของความเป็น ไทยไว้ในหลักสูตรหรือรายวิชา เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ๓. ส่งเสริมและพัฒนาครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เป็นผู้มี คุณธรรม จริยธรรม และประพฤติ ตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ๔. ยกย่องและส่งเสริมบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ สื่อมวลชน และ สถาบันสังคมอื่น ให้มีความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (สช.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ ▪ สถาบันศาสนา หน่วยงานร่วม ▪ สำนักนายกรัฐมนตรี ▪ กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา ▪ กระทรวงการพัฒนาลังคมฯ ▪ กระทรวงเกษตรฯ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ▪ สำนักงานทรัพย์สิน ส่วนพระมหากษัตริย์ ▪ อปท. ▪ ศูนย์พัฒนาคุณธรรม ▪ สำนักงานเสริมสร้าง

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
		จริยธรรมแก่ผู้เรียนและประชาชน ๕. ส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรม ประชาธิปไตย การเสริมสร้าง สมานฉันท์ และการทำงานเป็นทีม ๖. สร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณธรรมนำ ความรู้ในทุกเขตพื้นที่ โดยเชื่อมโยง บ้าน วัด โรงเรียน	สุขภาพแห่งชาติ ▪ ครอบครัว/หน่วยงาน องค์กร/สถาบัน ตาม ม. ๑๒ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๑๓. เพิ่ม ประสิทธิภาพ การบริหาร จัดการการ จัดสรรและ ระดม ทรัพยากร เพื่อ การศึกษา	๑. มีการบริหารจัดการ หรือการใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น ๒. รัฐจัดสรรงบประมาณ เพื่อการศึกษาให้ เพียงพอต่อการพัฒนา การศึกษาอย่างน้อย ร้อยละ ๕ ของ ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ(GDP) ๓. ทุกภาคส่วนของสังคม มีส่วนร่วมในการระดม และสนับสนุน ทรัพยากรเพื่อการศึกษา	๑. พัฒนาระบบการบริหารและการ จัดการงบประมาณ และเงินนอก งบประมาณ การจัดสรร การใช้จ่าย และการติดตามประเมินผลให้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาใน แต่ละระดับ/ประเภท ๒. จัดเงินอุดหนุนรายบุคคลเพื่อการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้เพียงพอต่อการพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ๓. จัดให้มีกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับ เด็กยากไร้ ด้อยโอกาส พิการและ ทุพพลภาพ รวมทั้งพัฒนากองทุน กัณยระดับอุดมศึกษาให้เพียงพอ ๔. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีการระดมเงินรายได้และการ จัดเก็บภาษีมาใช้จัดการศึกษา ๕. สร้างแรงจูงใจอย่างเพียงพอให้บุคคล เอกชน สถานประกอบการ สถานศึกษาเอกชน และสถาบันสังคม อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและ สนับสนุนการศึกษา ๖. ส่งเสริมบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา บริจาค ทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่ สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสม และความจำเป็น	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. สพฐ. สกอ. สอศ. สกศ. ▪ กระทรวงการคลัง ▪ สำนักงานประมาณ หน่วยงานร่วม ▪ อปท. ▪ หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง ▪ องค์กรชุมชน ▪ องค์กรเอกชน ▪ องค์กรวิชาชีพ ▪ สถานประกอบการ ▪ สถาบันศาสนา ▪ สถาบันสังคมอื่น ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
๑๔. การพัฒนา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อการ พัฒนา ประเทศ และเพิ่ม ศักยภาพการ แข่งขันกับ นานาชาติ ประเทศ	๑. มีการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ สื่อ วัสดุ การเรียนวิทยาศาสตร์ อย่างพอเพียงและ เหมาะสมเพิ่มขึ้น ๒. คนไทยทุกคนมีความรู้ ความคิด ทักษะ มี เหตุผล และมีความใฝ่ รู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ๓. ผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรด้าน วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีในปริมาณ ที่สอดคล้องกับ ความต้องการและได้รับการ พัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อ ประโยชน์ต่อการ จัดการเรียนการสอน อย่างมีคุณภาพอย่าง ต่อเนื่อง ๔. มีการผลิตและพัฒนา กำลังคนด้าน วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีในสัดส่วน สูงขึ้น ๕. ผลการประเมินและ ทดสอบความรู้ ความสามารถทาง วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีทั้งใน ระดับประเทศและ นานาชาติ ได้มาตรฐาน และมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น	๑. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบ วิทยาศาสตร์ การมีเหตุผลเชิง วิทยาศาสตร์สามารถนำความรู้ ความเข้าใจ และใช้ศักยภาพของ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อ ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ๒. เร่งรัดให้มีการเรียนการสอนวิชา วิทยาศาสตร์และใช้เทคโนโลยีอย่าง เข้มข้นในทุกระดับและประเภท การศึกษา เพื่อผลิตกำลังคนที่มี คุณภาพเป็นฐานการพัฒนาและ ความสามารถการแข่งขันของประเทศ ๓. ผลิตและพัฒนากำลังคนด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ ผลิตและพัฒนานักวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีในปริมาณเพียงพอในการ สร้างความรู้และนวัตกรรมบนฐาน ภูมิปัญญาไทย ๔. ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในด้านการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง ๕. ส่งเสริมสนับสนุนผู้มีความสามารถ พิเศษด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีให้ได้รับการพัฒนาอย่าง เต็มศักยภาพตั้งแต่เยาว์วัยอย่าง ต่อเนื่อง	หน่วยงานหลัก - กระทรวงศึกษาธิการ - สสวท. สป.ศธ. - สพฐ. สกอ. สอศ. - สทศ. หน่วยงานร่วม - กระทรวงเทคโนโลยีฯ - กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ - สำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ - สำนักงาน คณะกรรมการการวิจัย แห่งชาติ - สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท - ฯลฯ
๑๕. พัฒนา เทคโนโลยี สารสนเทศ	มีการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการพัฒนา คุณภาพ ประสิทธิภาพ	๑. เร่งรัดการจัดตั้งหน่วยงานกลางด้าน เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อทำ หน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน	หน่วยงานหลัก กระทรวงเทคโนโลยีฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
เพื่อ การศึกษา	และเพิ่มโอกาสทาง การศึกษาในทุกกระดับ/ ประเภทการศึกษาใน สัดส่วนสูงขึ้น	ส่งเสริม และประสานการวิจัยการ พัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมิน คุณภาพ และประสิทธิภาพของการ ผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๒. มีการระดมทรัพยากรและการจัดตั้ง กองทุนเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ๓. กระจายโอกาสการเรียนรู้ด้วย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งสื่อสารมวลชนทุกรูปแบบไปสู่ ผู้เรียนทุกระดับและประชาชนทุกเทศ วีย อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ	▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ สำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีแห่งชาติ หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สสวท. สป.ศธ. สพฐ. สกอ. สอศ. สกศ. ▪ สำนักงาน ก.พ. ▪ สำนักงาน ก.พ.ร. ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๑๖. พัฒนา การศึกษา เพื่อส่งเสริม ระบบ ทรัพย์สิน ทางปัญญา	๑. มีการพัฒนาหลักสูตร ที่บูรณาการเรื่องการ ของการอนุรักษ์และ พัฒนาระบบทรัพย์สิน ทางปัญญาในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอุดมศึกษา และ การอาชีวศึกษา ๒. มีการพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษา ทุกระดับ/ประเภทให้ มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียน การสอน อนุรักษ์ และ พัฒนาระบบทรัพย์สิน ทางปัญญา ๓. องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันการศึกษาที่จัด การศึกษาเพื่อการ อนุรักษ์และพัฒนา ทรัพย์สินทางปัญญา ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากรัฐ	๑. พัฒนาหลักสูตรทุกระดับ/ประเภท การศึกษาที่บูรณาการเรื่องของการ อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพย์สินทาง ปัญญาเพื่อเป็นฐานของการพัฒนา ประเทศ และการนำประเทศเข้าสู่ สังคม-เศรษฐกิจฐานความรู้ ๒. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ทุกระดับ/ประเภทให้มีความรู้ความ เข้าใจในการจัด การเรียนการสอน อนุรักษ์ และ พัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญา อย่างต่อเนื่อง ๓. ส่งเสริม สนับสนุนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันที่จัดการศึกษาเพื่อการ อนุรักษ์และพัฒนาทรัพย์สินทาง ปัญญาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สกศ. สป.ศธ. สพฐ. สอศ. สกอ. สถาบันพัฒนาครูฯ (สคปศ.) หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงกลาโหม ▪ กระทรวงเกษตรฯ ▪ กระทรวงคมนาคม ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงพาณิชย์ - กรมทรัพย์สินทาง ปัญญา ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ กระทรวงอุตสาหกรรม ▪ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ▪ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
			▪ กรุงเทพมหานคร ▪ สภาการศึกษา ▪ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์ฯ ▪ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ▪ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ▪ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ▪ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ▪ ศาสตร์ภัยสินทางปัญญา ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
๑๗. ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา	๑. มีการวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพทั้งเพื่อการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ การศึกษา ๒. ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแต่ละระดับ ๓. มีบุคลากรเพื่อการวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และมีจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ๔. มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการ	๑. ส่งเสริมและสนับสนุนครู คณาจารย์ ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ดำเนินการวิจัยและมีศักยภาพในการวิจัยและพัฒนา ๒. ส่งเสริมให้การวิจัยและพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษารวมทั้งการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ ๓. ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนานักวิจัยและบุคลากรด้านวิจัยทางการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ๔. จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการศึกษาเพื่อเป็นองค์กรกลางในการศึกษาวิจัยและพัฒนาการศึกษา ๕. จัดสรร งบประมาณและจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สกศ. สกอ. สพฐ. สอศ. สป.ศธ. หน่วยงานร่วม ▪ สำนักงาน ก.พ. ▪ สำนักงาน ก.พ.ร. ▪ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ▪ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ▪ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ▪ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ▪ องค์กร/หน่วยงาน

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	วิจัยและพัฒนา การศึกษาและจัดสรร เงินเพื่อการวิจัยอย่าง เพียงพอ		ที่เกี่ยวข้อง ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๑๘. พัฒนา ความ ร่วมมือ ระหว่าง ประเทศ	๑. การศึกษาไทยได้รับ การยอมรับจากองค์กร นานาชาติทั้งระดับ ภูมิภาคและระดับสากล ๒. องค์กร สถาบันการศึกษา ครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา ได้รับความร่วมมือ และเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษานานาชาติ เพิ่มขึ้น ๓. ประเทศไทยเป็น ศูนย์กลางการศึกษาใน ภูมิภาคในสาขาที่มี ศักยภาพความพร้อม	๑. ส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศทั้งระดับภูมิภาคและระดับสากล ๒. ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรและสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์เครือข่ายการศึกษาของประเทศ ทั้งในระดับประเทศเพื่อนบ้าน และ/หรือระดับภูมิภาค ๓. ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างประเทศด้านภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล ๔. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ มาตรฐานระดับสากล ๕. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และมีบทบาทด้านการศึกษาในองค์กรระหว่างประเทศ ๖. มีมาตรการทั้งเชิงรับและรุกเพื่อการเปิดเสรีทางการค้าและบริการด้านการศึกษา โดยเฉพาะในระดับทวิภาคี	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (กศน./ สช.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงการต่างประเทศ ▪ องค์การระหว่างประเทศ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๑๙. พัฒนา กฎหมาย การศึกษา	๑. องค์กร หน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในสาระของกฎหมายและสามารถปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้	๑. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๒. พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ▪ รัฐสภา ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	อย่างถูกต้อง ๒. มีการออกกฎ กระทรวงฯ กฎ ระเบียบ ฯลฯ ตาม พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) อย่างครบถ้วน และ มีการพัฒนาปรับปรุง แก้ไขให้สอดคล้อง กับรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเหมาะสมกับการ เปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคม ๓. มีองค์ความรู้เพื่อ ปรับปรุงทิศทางของ กฎหมายการศึกษาให้ สอดคล้องเหมาะสม กับการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคม ๔. บุคลากรด้านกฎหมาย ได้รับการพัฒนาความ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ในด้าน กฎหมายการศึกษา	เป้าหมาย ๓. พัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายและ บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาวิสัยทัศน์ ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	

๓.๗ บทบาทขององค์กรและสถาบัน

เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาตามกรอบทิศทางที่กำหนดประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและความรับผิดชอบในการดำเนินการของสถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับในฐานที่การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน ทุกภาคส่วน และทุกคน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงกำหนดบทบาทขององค์กรและสถาบันต่างๆ นอกเหนือจากความรับผิดชอบตามกรอบยุทธศาสตร์และการดำเนินงานข้างต้น ดังนี้

๓.๗.๑ ครอบครัว

(๑) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ให้ความสำคัญ และเพิ่มพูนทักษะในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในครอบครัวในฐานะที่เป็น “ครูคนแรก” และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน เด็ก และเยาวชน

(๒) ปลุกฝังนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน ความตระหนักในความสำคัญของการเรียนรู้แก่บุตรหลานทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(๓) สนับสนุน ส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งที่จัดเองหรือจัดโดยรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การศึกษาเข้าถึงและตอบสนองความต้องการของบุตรหลานอย่างมีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ

๓.๗.๒ สถานศึกษา

(๑) ศึกษา ทำความเข้าใจ จัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

(๒) พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงศักยภาพเด็กและพัฒนาให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัด พัฒนาเด็กที่มีอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศ ขณะเดียวกันให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส พิจารณาให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

(๓) ปลุกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดแก่ผู้เรียน เยาวชน และประชาชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(๔) พัฒนาและจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน เข้มแข็ง ทั้งด้านทักษะชีวิต ทักษะพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญา พร้อมต่อการประกอบอาชีพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(๕) ส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิจัยและพัฒนา การเรียนการสอน

(๖) บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน สถาบันศาสนา และทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งระดมทรัพยากรและสรรพกำลังทางการศึกษาที่มีอยู่ในท้องถิ่น

๓.๗.๓ เขตพื้นที่การศึกษา

(๑) จัดทำแผนกลยุทธ์ของเขตพื้นที่การศึกษาภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

(๒) ส่งเสริมสนับสนุนความเป็นอิสระของสถานศึกษาในการบริหารจัดการตนเองตามหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมที่จัดการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการนำกรอบทิศทางฯ ไปสู่การปฏิบัติตามภารกิจอย่างเป็นรูปธรรม

(๓) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ค้นหาและให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส พิจารณา ให้ได้รับบริการ การศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

๓.๗.๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) จัดทำแผนกลยุทธ์/แผนพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

(๒) ส่งเสริมสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งด้านบุคลากร วิชาการ งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุ ครุภัณฑ์

(๓) ร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและ เอกชน ค้นหาและให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส พิจารณา ให้ได้รับบริการการศึกษาอย่าง ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

๓.๗.๕ สถาบันทางสังคม

สถาบันทางสังคม ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล มูลนิธิ ฯลฯ

(๑) จัดและให้ความตระหนัก สนับสนุนส่งเสริม และหรือมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของสถานศึกษา ให้ผู้เรียนและประชาชนมีความรู้ คุณธรรม มีความสามารถ และมีทักษะ ทั้ง วิชาสามัญและอาชีพ

(๒) ร่วมระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษาของหน่วยงาน สถานศึกษาทั้งด้านภูมิปัญญา เงิน/ งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ให้เกิดการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

(๓) ร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและ เอกชน ค้นหาและให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส พิจารณา ให้ได้รับบริการการศึกษาอย่าง ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

๓.๗.๖ ราชการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ได้แก่ ส่วนราชการในกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง กรมอื่นที่จัดการศึกษา รวมทั้งองค์กรอิสระ/ในกำกับรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๑) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามภารกิจที่สอดคล้องกับกรอบทิศทางการพัฒนา การศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐ กฎหมายการศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) จัดทำข้อเสนอนโยบาย สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เพียงพอ รวมทั้ง ส่งเสริมความเป็นอิสระในการบริหารจัดการตนเองของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙)

(๔) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาในทุกระดับ/ประเภท

๓.๗.๗ สื่อมวลชน

(๑) กระตุ้น ส่งเสริม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกระดับ ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๒) ผลิตและพัฒนาสาระรายการและสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับประชาชนตามช่วงวัย โดยตระหนักและคำนึงถึงความรู้ วิถีชีวิต คุณธรรม จริยธรรม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม วิถีประชาธิปไตย ภายใต้การปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(๓) สนับสนุน ส่งเสริม และเปิดโอกาสให้สถาบัน/หน่วยงานการศึกษา ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม เพศ วัย และระดับ

๓.๘ การนำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาสู่การปฏิบัติ

เพื่อเป็นการส่งเสริมการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ และกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙) สู่การปฏิบัติ จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไว้ดังนี้

๓.๘.๑ ประชุมปฏิบัติการเพื่อประสานแผนการดำเนินงานร่วมกันขององค์กรหลัก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙)

๓.๘.๒ องค์กรหลัก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภทที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙)

๓.๘.๓ สถานศึกษาแต่ละระดับ/ประเภทนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการในแต่ละปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท

๓.๘.๔ จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงาน/โครงการตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ ประจำปีอย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินงาน/โครงการให้บรรลุเป้าหมาย

๓.๘.๕ ดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรและสถาบันต่างๆ ในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษา ทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ครอบครัว สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันทางสังคม ราชการในส่วนกลาง และสื่อมวลชน เป็นต้น

๓.๘.๖ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ แก่หน่วยงาน สถานศึกษา สถาบันทางสังคมและการเมือง ตลอดจนประชาชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

๓.๘.๗ มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจประสานการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๓.๘.๘ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมเป็นระยะ ๆ ทั้งการประเมินผลผลิตการจัดการศึกษาและกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔. ข้อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

กระทรวงศึกษาธิการจึงขอเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าวต่อไป

(ร่าง)

กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)

ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) :

ฉบับสรุป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๐

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
เหตุผลและความจำเป็น	๑
กระบวนการจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา	๔
ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา	๕
ผลการพัฒนาการศึกษา	๖
ประเด็นที่ต้องพัฒนา	๑๐
กรอบแนวคิด	๑๒
วิสัยทัศน์	๑๒
วัตถุประสงค์	๑๓
เป้าหมาย	๑๓
นโยบาย	๑๔
ยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน	๑๖
บทบาทขององค์กรและสถาบัน	๓๑
การนำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาสู่การปฏิบัติ	๓๔
เอกสารอ้างอิง	๓๕
คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา	๓๘
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔)	

(ร่าง) กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)
ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) : ฉบับสรุป

เหตุผลและความจำเป็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นด้วย การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เป็นต้น

ในการนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งออกตามความแห่งรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าว ได้กำหนดบทบัญญัติไว้ในหมวดต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา บทบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาไทยทั้งระบบ

คณะรัฐมนตรีได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) ซึ่งเป็นแผนระยะยาวภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวที่ใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรทางการศึกษาทั้งในระดับกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาโดยมีวัตถุประสงค์และแนวนโยบาย ดังนี้

๑. พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล แนวนโยบาย (๑) พัฒนาทุกคนให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ (๒) ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อผู้เรียน (๓) ปลุกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ (๔) พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเองและเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน

๒. สร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ แนวนโยบาย (๑) พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของคน (๒) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และ (๓) สร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้และการเรียนรู้

๓. พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม แนวนโยบาย (๑) ส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม (๒) จำกัด ลด ขจัดปัญหาทางโครงสร้างเพื่อความเป็นธรรมในสังคม (๓) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ (๔) จัดระบบทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทย มุ่งพัฒนาสู่ "สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)" คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ รอบรู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาลดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้ตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย โดยเพิ่ม (๑) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น ๑๐ ปี (๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับสูงกว่าร้อยละ ๕๕ (๓) เพิ่มกำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของกำลังแรงงานทั่วประเทศ และ (๔) จำนวนบุคลากรด้านการวิจัย ๑๐ คน ต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ทั้งนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนที่มีคุณธรรมนำความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และสามารถจัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร โดยด้านสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์และภาษา ด้านวัฒนธรรมเกิดการซึมซับวัฒนธรรมสากลมากขึ้น วัฒนธรรมโลกใหม่เป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน มีมาตรฐานและแบบแผนเดียวกันมากขึ้น ประชากรมีการย้ายถิ่นมากขึ้น การเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว ลักษณะงานในอนาคตจะมีการกระจายการผลิตเป็นชิ้นส่วน เรื่องของคุณภาพและประหยัดต้นทุนจะเป็นปัจจัยสำคัญของการผลิตและการแข่งขัน แรงงานและความรู้จึงจำเป็นต่อเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ รวมทั้งการเคลื่อนจากวัยแรงงานสู่วัยสูงอายุมากขึ้นจากผลของการพัฒนาทางการแพทย์ การ

สาธารณสุขและวางแผนครอบครัว เศรษฐกิจขยายตัวด้านการเงินและการธนาคารอย่างกว้างขวาง เกิดการค้าเสรี การลงทุนข้ามชาติ สถาบันการเงินขนาดใหญ่มีอิทธิพลในระดับโลก วิกฤตการณ์น้ำมันส่งผลต่ออำนาจ การต่อรองของกลุ่มผลประโยชน์ ส่งผลต่อรายได้ของประชากรและของประเทศทั่วโลก ด้านการเมืองที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจ มีอิทธิพลเหนือระดับภูมิภาคภายใต้การรวมกลุ่มของประเทศมหาอำนาจ ลัทธิก่อการร้ายสากลแผ่ขยายไปทั่วโลก มีการทำลายล้างและก่อความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นด้านสิ่งแวดล้อม เกิดการใช้และเผาผลาญทรัพยากรส่งผลให้เกิดกระแสโลกร้อน อุบัติภัยทางธรรมชาติที่รุนแรง เกิดโรคระบาดใหม่ เช่น โรคเอดส์ โรคซาร์ ไข้หวัดนก ที่ต้องหาทางป้องกัน ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร ที่เจริญรุดหน้าไม่หยุดยั้ง เกิดเครือข่ายเชื่อมโยงถึงกันในปริบทาทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร และความรู้ ด้วยกลไกจากคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วิทยุ โดยเฉพาะความรู้มีบทบาทอย่างสำคัญจนกลายเป็นกระแสควบคุมเศรษฐกิจและสังคมโลก เกิดการแข่งขันกันอย่างเสรี เกิดกระแสเศรษฐกิจ-สังคมฐานความรู้ เรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้มีบทบาทอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ บริบทและปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวล้วนมีอิทธิพล ส่งผลต่อการศึกษาที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยที่เน้นในเรื่องของมาตรฐานและคุณภาพ เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ประกอบกับรัฐบาล (พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี) ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ด้านการศึกษาความว่า "เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถานศึกษา การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ" ซึ่งนโยบายดังกล่าว ถือเป็นการตอกย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาซึ่งยังมีความไม่สมบูรณ์ ในขณะเดียวกัน ก็มีการปรับเปลี่ยนทิศทางการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับก้าวให้ทัน และนำการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ในฐานะที่ศึกษามีบทบาทอย่างสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในยุคของสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ จึงจำเป็นต้องจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙) เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาการศึกษาขององค์กร/หน่วยงานทางการศึกษาต่อไป

กระบวนการจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดแผน

๑. เสนอสภาการศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) โดยมี นายสุวัฒน์ เงินน่ำ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา เป็นประธานอนุกรรมการฯ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นอนุกรรมการฯ และได้มีการจัดประชุม คณะอนุกรรมการฯ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๙ ครั้ง ระหว่างเดือนมีนาคม ๒๕๕๙ - เดือนธันวาคม ๒๕๕๙ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

๒. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการศึกษาในช่วงเวลาที่ผ่านมาเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ จำนวน ๑๐ เรื่องได้แก่ ๑) การทบทวนสภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ๒) การทบทวนผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา ๓) การจัดการศึกษาขององค์กรต่างๆ ๔) ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ๕) เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๖) การวิจัยและพัฒนาการศึกษา ๗) การประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา ๘) มาตรฐานการศึกษา ๙) มาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหาร ๑๐) การผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓. วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา (SWOT Analysis) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประชากร สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๔. ยกร่างกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙)

๕. ประชุมหารือและปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ เพื่อให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ เพิ่มเติมเป็นระยะๆ จำนวน ๑๕ ครั้ง

๖. นำเสนอที่ประชุมคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา โดยมี นายกฤษณพงศ์ กีรติกร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา เป็นประธานอนุกรรมการฯ จำนวน ๒ ครั้ง

๗. จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ครู บุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน สถาบันศาสนา สถาบันทางสังคม ประชาชน สื่อมวลชน และผู้แทนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

๘. จัดส่ง(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ ให้องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง

๑๗๕ เขต โดยมีองค์กรและหน่วยงานที่ส่งความคิดเห็นกลับมายังสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวน ๗๙ แห่ง (กุมภาพันธ์ - เมษายน ๒๕๕๐)

๙. ปรับปรุง(ร่าง)กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (มีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๕๐) และนำเสนอต่อสภาการศึกษา

ขั้นตอนที่ ๒ การอนุมัติกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา

๑๐. นำเสนอ(ร่าง) กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ต่อสภาการศึกษาเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ จำนวน ๒ ครั้ง (๕ กรกฎาคม และ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐)

๑๑. นำเสนอ(ร่าง) กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ (ตุลาคม ๒๕๕๐)

ขั้นตอนที่ ๓ การนำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ (ภายหลังการได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี)

๑๒. ประธานองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพื่อนำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาไปดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ ๑๐ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา ฯลฯ ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ (ตุลาคม ๒๕๕๐)

๑๓. องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท แล้วเสร็จ (ธันวาคม ๒๕๕๐)

ขั้นตอนที่ ๔ การติดตามและประเมินผล

๑๔. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจประสานการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ (ตุลาคม ๒๕๕๐)

๑๕. ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป)

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา

สภาพการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและแนวโน้มการพัฒนาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประชากร การสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการศึกษาที่จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าว จากการทบทวนบริบทต่างๆ ในปัจจุบันและอนาคต ทั้งภายในประเทศและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก สรุปได้ว่าลักษณะของเศรษฐกิจในอนาคตจะมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ ที่ดำเนินไปในกระแสของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้รูปแบบของระบบการค้าโลกเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งรูปแบบของระบบการศึกษา การส่งเสริมให้เกิดการน้อมนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อลดผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ด้วยการยึดหลักการมีเหตุผล ความพอประมาณ และการสร้างระบบภูมิคุ้มกันแก่คนทั้งชาติเป็นเรื่องที่ต้อง

เร่งดำเนินการเพื่อสร้างคุณภาพในการจัดการศึกษา รวมทั้งการรู้จักอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางปัญญาเพื่อรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้านสังคม จะเป็นสังคมภูมิปัญญามากขึ้นในลักษณะสังคมฐานความรู้ และการเคลื่อนย้ายถิ่นแบบไร้พรมแดน จะทำให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อนขึ้น ด้านการเมืองการปกครอง ประชาชนจะตื่นตัวในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ และให้ความสำคัญในด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ภายใต้กระแสการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นแนวคิดที่กำลังแผ่ขยายไปทั่วโลก แนวโน้มการก่อการร้ายข้ามชาติจะทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งจะต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เพื่อสร้างสังคมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในทางการเมือง เพื่อพัฒนาการเมืองไทยให้สอดคล้องกับวิถีทางแห่งประชาธิปไตย และจากภาวะวิกฤติผู้นำและความไม่โปร่งใสในการบริหารประเทศที่เกิดขึ้น ทำให้ต้องเร่งสร้างสังคมคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นทุกระดับของสังคม โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ ส่งเสริมให้เกิดความรักสามัคคี ประองตอง และเน้นการแก้ปัญหาด้วยวิธีสมานฉันท์

ในระยะเวลาอีกไม่นานโลกจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรครั้งใหญ่ โดยจะเปลี่ยนเป็นสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะผลผลิตภาพในการพัฒนาประเทศ และระบบเศรษฐกิจสังคมที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามโครงสร้างของประชากร ส่งผลให้การสาธารณสุขต้องเตรียมการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจก็ส่งผลกระทบต่อการสาธารณสุข จากข้อตกลงต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างกัน ซึ่งนับเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการสาธารณสุข และต้องเร่งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านการสาธารณสุขของไทยให้ก้าวหน้าเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการสมัยใหม่ เพราะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการพัฒนาการแพทย์สมัยใหม่เพื่อการป้องกันและรักษาโรคจะมีมากขึ้น ด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจะเกิดจากการขยายตัวของสังคมเมืองที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ภาวะโลกร้อน ความหลากหลายทางชีวภาพ จะทำให้สภาวะแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ก็เป็นอีกบริบทหนึ่งที่นับวันจะมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จึงต้องสร้างสังคมให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี เพื่อให้คนในสังคมสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมทั้งในชีวิตประจำวันและเพื่อการพัฒนาประเทศ

การเปลี่ยนแปลงบริบทต่าง ๆ ที่กล่าวมา ย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในประเทศเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงต้องเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยการวางรากฐานการศึกษาเพื่อการพัฒนาให้คนมีความรอบรู้ เข้าใจและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกในด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน

ผลการพัฒนาการศึกษา

จากการทบทวนผลการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา ในแต่ละระดับและประเภทของการศึกษา พบว่า ในระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่ให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงได้เท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นโอกาสและคุณภาพการศึกษา ซึ่งจาก

การศึกษาโดยภาพรวม พบว่า คนไทยทุกคนยังไม่สามารถรับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ โดยในปีการศึกษา ๒๕๕๘ มีคนไทยวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการศึกษาภาคบังคับเพียงร้อยละ ๙๖.๖ ของประชากรกลุ่มอายุ ๖-๑๔ ปี และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓ ของประชากรกลุ่มอายุ ๑๕-๑๗ ปี โดยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพียง ๘.๓ ปี ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา ๒๕๕๘ ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาหลักและเป็นกลไกเพิ่มความสามารถในการแข่งขันต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าร้อยละ ๓๕ นอกจากนี้ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจำนวน ๓๐,๐๑๐ แห่ง ได้มาตรฐานเพียงร้อยละ ๓๕ เท่านั้น โดยด้านที่ไม่ได้มาตรฐานได้แก่ ด้านผู้เรียน ไม่ได้มาตรฐานเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทักษะการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านผู้บริหาร ไม่ได้มาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารวิชาการโดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น การมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านครู ไม่ได้มาตรฐานเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและความไม่พอเพียงของครู

อนึ่ง จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันนานาชาติของสถาบันนานาชาติว่าด้วยการพัฒนาการจัดการ (IMD) ด้านการศึกษาของไทยลดลงโดยลำดับ โดยอยู่ในอันดับ ๔๖ จาก ๖๐ ประเทศ ในปี ๒๕๕๘ และอันดับ ๔๘ จาก ๖๑ ประเทศในปี ๒๕๕๙ นับเป็นวิกฤตการณ์อย่างยิ่งของคุณภาพการศึกษาไทย

ในด้านประสิทธิภาพทางการศึกษา พบว่า ในการจัดการศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จะเห็นว่าในปี ๒๕๕๘ การศึกษาปฐมวัย มีเด็กได้รับบริการทางการศึกษาเพียงร้อยละ ๘๓.๗ ของประชากรกลุ่มอายุ ๓-๕ ปี และการศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความเสมอภาคและไม่เท่าเทียมกันในการเข้ารับการศึกษา รวมทั้งกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นประเภทผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ ก็ยังขาดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาที่เหมาะสมและทั่วถึงด้วยเช่นกัน

สำหรับการจัดการศึกษาของหน่วยงาน องค์กร และสถาบันต่าง ๆ ตามมาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ พบว่า ได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงตามมาตรา ๑๒ ไปแล้ว ๓ ฉบับ ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว สถานประกอบการ และสถาบันพระพุทธศาสนา ขณะนี้มีครอบครัวที่จัดการศึกษาให้บุตร จำนวน ๒๓ ครอบครัว ผู้เรียน ๔๑ คน สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการนำร่องส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานประกอบการในรูปศูนย์การเรียน จำนวน ๖ แห่ง ผู้เรียนประมาณ ๒๐๐ คน สถาบันพระพุทธศาสนาได้จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ จำนวน ๑๐,๘๔๓ แห่ง ผู้เรียน ๑,๑๓๕,๐๐๐ รูป/คน อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนยังนับเป็นเรื่องใหม่ของสังคมไทย

ทำให้การสนับสนุนกลุ่มผู้จัดยังดำเนินการได้น้อย ทั้งเงินอุดหนุนการศึกษา การลดหย่อน/ยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์ด้านอื่น ๆ

ในส่วนการอาชีวศึกษา สถาบันอาชีวศึกษายังไม่สามารถจัดการศึกษาเพื่อรองรับการผลิตและพัฒนากำลังคนและเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านอาชีพของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง แต่ก็ได้มีความพยายามที่จะพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาในหลายรูปแบบ เช่น การกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๕๖) การอบรมครูประจำการ และผู้บริหารเพื่อเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาตามโครงสร้างใหม่ การปรับหลักสูตรด้านอาชีวศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ เน้นการปฏิบัติจริงมากขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการ ๘,๙๘๐ แห่ง ใน ๕๑ สาขาวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูแนวใหม่ระดับปริญญาตรี ๕ ปี โครงการปรับปรุงการจัดทำหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น โดยมีการทดลองใช้ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย จำนวน ๒,๑๗๕ แห่ง โครงการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลาง โดยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคี การพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนในรูปแบบทางไกลและผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษายังไม่สามารถผลิตบัณฑิตเพื่อสนองตอบความต้องการกำลังคนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในอันที่จะใช้เป็นกำลังสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ ถึงแม้ว่าบัณฑิตมีอัตราการมีงานทำอยู่ในระดับสูง คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ ๗๕.๙๑ ก็ตาม เนื่องจากยังคงมีสัดส่วนการผลิตบัณฑิตในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มากกว่า สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ ผลการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติของสถาบันจัดอันดับมหาวิทยาลัยนานาชาติในปี ๒๕๕๘ และ ๒๕๕๙ มีสถาบันอุดมศึกษาไทยเพียงแห่งเดียวติดอันดับใน ๒๐๐ อันดับแรก อย่างไรก็ตาม ได้จัดให้มีโครงการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการอุดมศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการอุดมศึกษา โดยการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนของสังคมให้มีส่วนร่วมในการจัดการอุดมศึกษามากขึ้น มีการบริหารจัดการอุดมศึกษาให้มีความคล่องตัว โดยให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมพัฒนาเป็นสถาบันในกำกับของรัฐ ในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ๖ แห่ง รวมทั้งได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนจำนวน ๑๘ แห่ง ทั่วประเทศ ซึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าวจะทำให้การจัดการอุดมศึกษามีประสิทธิภาพมาก รวมทั้งได้นำระบบการรับนักศึกษา (Admissions) มาใช้ทั้งระบบเพื่อแทนระบบการสอบวัดความรู้เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษา สถาบันอุดมศึกษา (Entrance) ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าเรียนอย่างเป็นธรรม เพื่อให้มหาวิทยาลัย/สถาบันได้ผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถและความถนัดตรงตามสาขาที่เรียน นอกจากนั้น ได้จัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นองค์กรกลางในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบวิธีการทดสอบและพัฒนาเครื่องมือวัดมาตรฐานสำหรับการประเมินผลทางวิชาการและวิชาชีพ และการทดสอบทางการศึกษา ตลอดจนให้บริการสอบวัดความรู้ความสามารถคุณลักษณะต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนทุกระดับและประชาชนทั่วไป

การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ถึงแม้ว่าจะจัดบริการทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการ ทั้งการศึกษาพื้นฐานนอกระบบ การศึกษา

ต่อเนื่อง และการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยในปี ๒๕๕๙ สามารถให้บริการประชาชนได้จำนวนกว่า ๑๖.๖๔ ล้านคน กล่าวคือ ให้บริการการศึกษานอกระบบทั้งการศึกษาต่อเนื่อง การส่งเสริมการรู้หนังสือ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม ๒,๘๖๓,๑๗๒ คน และการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยรวม ๑๓,๘๑๖,๓๕๕ คน แล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถแสดงพลังและศักยภาพที่แท้จริง ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และรักการอ่าน เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาเฉพาะทาง ยังคงเป็นการจัดการศึกษาตามความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งยังขาดการสนับสนุนจากรัฐเท่าที่ควร ในอันที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้แก่บุคลากรเพื่อเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศ

ส่วนการบริหารการจัดการศึกษา พบว่า ยังคงมีปัญหาด้านการกระจายอำนาจการศึกษาที่ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและทั่วถึงในการจัดการศึกษา โดยมีโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเพื่อประกอบการดำเนินการจัดการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นการระดมทรัพยากรจากหลายทาง การส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันต่างๆ ในสังคมจัดการศึกษา การจัดเก็บภาษี เป็นต้น แต่ที่ผ่านมายังไม่เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีฐานะยากจน ถึงแม้ว่า มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาในสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๒๕.๔ ของงบประมาณทั้งหมดของรัฐบาล (ปี พ.ศ. ๒๕๕๗) แต่ในระยะ ๓ ปีที่ผ่านมาคือ ในระหว่างปี ๒๕๕๗-๒๕๕๙ สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณมีแนวโน้มลดลงเกือบทุกหน่วยงาน ยกเว้นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นทุกปี การจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี และอนุบาลอีก ๒ ปี รวมเป็น ๑๔ ปี หลักเกณฑ์การจัดสรรยังไม่สอดคล้องกับความจำเป็น โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ยังไม่มีการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่บุคคล ครอบครัวและสถาบันสังคมอื่นๆ นอกจากสถาบันศาสนา ในด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพที่ทุกหน่วยงานด้านการศึกษาในแต่ละระดับจะต้องคำนึงถึง มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกัน และยังมีการปรับปรุงระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพตามกฎหมายกระทรวง ในด้านการผลิต การพัฒนาและการใช้ครู ยังคงมีปัญหาการผลิตครูที่สอดคล้องและสนองต่อความต้องการของสถาบันการศึกษาและการพัฒนาประเทศ การขาดแคลนครูทุกระดับ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ที่ส่วนหนึ่งมีผลมาจากการกำหนดนโยบายการจำกัดกำลังคนภาครัฐ สำหรับด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนการสอน แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคในด้านความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศ โดยเฉพาะในชนบท อีกทั้งครูผู้สอนยังขาดความรู้และทักษะในการนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน นอกจากนั้น การวิจัยและพัฒนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน แต่พบว่าครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการนำมาพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลไปสู่การพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้

นอกจากนั้น ยังมีวิกฤตการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการศึกษา และคุณภาพการศึกษา ได้แก่ วิกฤตการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีมาตรฐานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศทุกมาตรฐาน วิกฤตการณ์ภัยพิบัติสึนามิ

เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๗ และภัยพิบัติน้ำท่วมอย่างหนักในภาคเหนือและบางพื้นที่ของประเทศ ส่งผลให้เกิดการชะงักงันต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาต่อไป

ประเด็นที่ต้องพัฒนา

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ผลการพัฒนาการศึกษา และการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมาในช่วงต้นของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙ หรือช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) แม้ว่าจะประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหาและจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในอีก ๕ ปีข้างหน้า ซึ่งเป็นช่วงกลางของแผนการศึกษาแห่งชาติ หรือช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔ เพื่อให้การพัฒนาศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบทบาทของการศึกษาที่จะต้องเป็นผู้ผลักดันการพัฒนาในทุกภาคส่วนของประเทศ ดังนี้

๑) การศึกษาปฐมวัย จะต้องให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาตามวัยอย่างเหมาะสม และประชากรกลุ่มอายุ ๓-๕ ปี ทุกคนได้รับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

๒) การศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องให้คนไทยทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี พัฒนาผู้เรียน ผู้สอนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานด้านวิชาการ

๓) การอาชีวศึกษา จะต้องผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาระดับต่าง ๆ ให้มีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

๔) การอุดมศึกษา จะต้องดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นแหล่งพัฒนาและบริการวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง การค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามจุดเน้นที่แตกต่างกัน

๕) การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย จะต้องดำเนินการให้ประชาชนทุกคนมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้ที่พลาดโอกาสการศึกษาในระบบ ผู้พิการ ด้อยโอกาส และประชากรวัยแรงงาน (อายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) ทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างน้อยในระดับการศึกษาภาคบังคับ

๖) การจัดการศึกษาเฉพาะทาง จะต้องให้สถานศึกษาเฉพาะทางจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษาและนโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติ

๗) การศึกษาเอกชน จะต้องให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ บริหารงานอย่างเป็นอิสระและคล่องตัว

๘) การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีศักยภาพ มีความพร้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

๙) การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะต้องให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลายของท้องถิ่น โดยมีอัตราการเรียนต่อแต่ละระดับ/ประเภทและการมีงานทำในสัดส่วนสูงขึ้น

๑๐) การจัดการศึกษาในพื้นที่ประสบภาวะวิกฤติและภัยพิบัติ จะต้องพัฒนาหลักสูตรทุกระดับและประเภทที่สอดคล้องกับภาวะวิกฤติและภัยพิบัติทางด้านธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและเทคโนโลยี รวมทั้งหน่วยงาน และสถานศึกษามีการจัดทำแผน/แนวทางการป้องกันภัยพิบัติอันเกิดจากภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๑) การผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา จะต้องให้สถาบันผลิตครูได้รับการพัฒนาและฟื้นฟูให้มีศักยภาพในการผลิตครูที่เข้มข้นอย่างน้อยภูมิภาคละ ๑ แห่ง ครูคณาจารย์ทุกคนมีจิตวิญญาณความเป็นครูมีความตระหนักในวิชาชีพ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ

๑๒) คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมการดำรงชีวิต จะต้องให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณธรรม พื้นฐาน ๘ ประการมีการพัฒนาความรู้ ความคิด วิจรณญาณ รู้จักประมาณ มีเหตุผล มีความรักชาติ มีความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย เป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่มีคุณภาพ ครูคณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความรู้และการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

๑๓) การบริหารจัดการการจัดสรรและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จะต้องให้มีการบริหารจัดการหรือการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยรัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาให้เพียงพอกับการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการระดมและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

๑๔) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับนานาประเทศ จะต้องมีการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ สื่อ วัสดุการเรียนวิทยาศาสตร์อย่างพอเพียงและเหมาะสมเพิ่มขึ้น คนไทยทุกคนมีความรู้ ความคิด ทักษะ มีเหตุผล และมีความใฝ่รู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการและได้รับการพัฒนาความรู้

๑๕) เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา จะต้องดำเนินให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในทุกระดับ/ประเภทการศึกษาในสัดส่วนสูงขึ้น

๑๖) การศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบทรัพย์สินทางปัญญา จะต้องดำเนินการให้มีการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการเรื่องการของการอนุรักษ์และพัฒนาาระบบทรัพย์สินทางปัญญาในทุกระดับการศึกษา พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน อนุรักษ์ และพัฒนาาระบบทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งองค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาจะต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐ

๑๗) การวิจัยและพัฒนาการศึกษา จะต้องดำเนินการวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพทั้ง เพื่อการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษา ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

๑๘) ความร่วมมือระหว่างประเทศ จะต้องดำเนินการให้การศึกษาไทยได้รับการยอมรับจากองค์กรนานาชาติทั้งระดับภูมิภาคและระดับสากล ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคในสาขาที่มีศักยภาพความพร้อม

๑๙) กฎหมายการศึกษา จะต้องดำเนินการให้องค์กร หน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในสาระของกฎหมายและสามารถปฏิบัติตามได้ และมีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

ในการนี้ จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการพัฒนาการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาให้เป็นฐานกำลังของการพัฒนาประเทศที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิด

การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคอนให้เกิดคุณธรรมนำความรู้ สมานฉันท์ สันติวิธี มีวิถีประชาธิปไตย มีความภาคภูมิใจในความเป็มนุษย์และความเป็นคนไทยบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ในกระแสโลกาภิวัตน์ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เกิดการสร้างสังคมภูมิปัญญา รักษา และพัฒนาทรัพยากรสินทางปัญญา การรักษาวินธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ นำไปสู่ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขัน

วิสัยทัศน์

พัฒนาการศึกษาให้คนไทยทุกคนมีการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสมานฉันท์ ดำรงชีวิตอย่างสันติวิธี มีวิถีประชาธิปไตย มีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์และความเป็นคนไทย บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีความรู้ความสามารถด้านภาษา ทั้งภาษาไทย ภาษาสากล และภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี มีทักษะการคิด วิเคราะห์ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและกลุ่มจนติดตัวตลอดชีวิต มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน มีความอยู่ดี มีสุข สามารถพึ่งตนเอง มีทักษะการประกอบอาชีพ รู้จักรักษา และพัฒนาทรัพยากรสินทางปัญญา มีศักยภาพทั้งการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ โดยคำนึงถึงการดูแลรักษาวินธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการแข่งขันในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อปลูกฝังและพัฒนาให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ เป็นคนดี มีเหตุผล มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักประมาณ รู้จักอนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภูมิคุ้มกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกันมีความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และนำประเทศก้าวสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้

๒. เพื่อสร้างเสริมสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์สันติวิธี และมีวิถีประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

๓. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญา และการเรียนรู้

เป้าหมายปี ๒๕๕๔

เพื่อให้บรรลุตามกรอบวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด เห็นสมควรกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาในปี ๒๕๕๔ ดังนี้

๑. เชิงคุณภาพ

(๑) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความรอบรู้ มีความสามารถทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตย รักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน อนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทักษะ สามารถค้นคว้าหาความรู้และประกอบอาชีพเหมาะสมกับช่วงวัยตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม มีความขยัน ซื่อสัตย์ อดทน และมีวัฒนธรรม มีภูมิคุ้มกันพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสมานฉันท์และสันติสุข

(๒) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ สูงกว่าร้อยละ ๕๕

(๓) สถานศึกษาทุกระดับได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างน้อยร้อยละ ๘๐

(๔) สถานศึกษาอุดมศึกษาได้รับการพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล

๒. เชิงปริมาณ

(๑) ประชากรไทยมีการศึกษาเฉลี่ย ๑๐ ปี

การศึกษาในระบบ

- ประชากรกลุ่มอายุ ๓-๕ ปี ได้รับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ ๑๐๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๖-๑๑ ปี ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๑๐๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๑๒-๑๔ ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ ๑๐๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๑๕-๑๗ ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ ๗๕ โดยมีสัดส่วนสายสามัญ : สายอาชีวศึกษา เท่ากับ ๕๐ : ๕๐
- ประชากรกลุ่มอายุ ๑๘-๒๔ ปี ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ ๓๗

การศึกษานอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย

- ผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนที่เรียนจนสำเร็จการศึกษา เป็นจำนวนรวม ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔ ประมาณ ๑๖ ล้านคน

(๒) กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๐ และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ

(๓) เพิ่มสัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างรัฐและเอกชนเป็น ร้อยละ ๗๐ : ๓๐

(๔) เพิ่มจำนวนนักศึกษาระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษาเป็นร้อยละ ๒๐ และ ๑๐ ของผู้เรียนอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ตามลำดับ

(๕) สถานประกอบการร่วมโครงการทวิภาคีและสหกิจศึกษา ร้อยละ ๓๐

(๖) ผู้เรียนในศูนย์การเรียนรู้ ตามมาตรา ๑๒ เพิ่มขึ้น

(๗) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมเข้ามาร่วมจัดการศึกษาสัดส่วนสูงขึ้น

(๘) มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามากขึ้น โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร้อยละ ๗๐ มีความเข้มแข็ง คล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

(๙) เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการทุกคนมีโอกาสได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องทั่วถึง ภายในปี ๒๕๕๔

นโยบาย

๑. เร่งปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม สำนึกในคุณค่าของความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักรักษาและพัฒนาวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกระดับและประเภท

๒. เร่งรัดจัดการศึกษาที่บูรณาการศาสนา วัฒนธรรม สุขภาพ อนามัย การกีฬาและนันทนาการ กับการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และการอยู่ร่วมกันทั้งใน สังคมไทยและสังคมโลกอย่างสมานฉันท์ สันติสุขและยั่งยืน

๓. ปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประเภท พัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๔. เพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และให้ ครอบคลุมประชาชนทุกเพศ วัย และกลุ่มเป้าหมาย ทั้งเด็ก เยาวชน วัยแรงงาน สตรี ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส คนพิการ ทพพลภาพ ผู้อยู่ห่างไกลทุรกันดาร และชนกลุ่มน้อย

๕. พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ การผลักดันยุทธศาสตร์การสร้างสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความรู้ ทั้งระบบการสร้างและจัดหา ความรู้ ระบบการแพร่กระจายความรู้ และระบบการสร้างมูลค่า/คุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาทรัพย์สินทาง ปัญญา เพื่อการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

๖. มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความคล่องตัว และมีอิสระในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพ และมาตรฐาน

๗. เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะกำลังคน ระดับกลาง ช่างฝีมือ อาชีวศึกษา และกำลังคนระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาขาดแคลน

๘. ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับ/ประเภทให้เพียงพอ มีคุณภาพ และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ/ประเภท

๙. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทั้งจากภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ

๑๐. เร่งให้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทาง การศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๑๑. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม การเชื่อมโยงการวิจัยกับ กระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทั้งในภาครัฐและ เอกชน

๑๒. ส่งเสริมการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นกลไกเสริมสร้างสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความเป็นอัตลักษณ์ของ ท้องถิ่นโดยเร่งสร้างขวัญ กำลังใจผู้เรียน ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาโครงสร้างการ บริหารจัดการ พัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการมีงานทำ

๑๓. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอันอาจเกิดจากวิกฤตการณ์และภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและเทคโนโลยี เช่น ภัยพิบัติจากน้ำท่วม ไฟไหม้ ภาวะโลกร้อน วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ เป็นต้น

๑๔. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา แลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนวิชาการ การเตรียมพร้อมทั้งเชิงรับและเชิงรุกเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา และพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค โดยเฉพาะในสาขาที่ประเทศมีศักยภาพความพร้อม

๑๕. สนับสนุน จัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสม เป็นระบบและเพียงพอกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับและประเภท และสนับสนุน ส่งเสริมการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน ตลอดจนการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายตามที่กำหนด จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และมาตรการพัฒนาการศึกษาในแต่ละระดับ/ประเภท/ประเด็นหลัก รวมทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วม ไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
๑. พัฒนา การศึกษา ปฐมวัย	๑. เด็กปฐมวัยทุกคน ได้รับการพัฒนาตาม วัยอย่างเหมาะสม ๒. ประชากรกลุ่มอายุ ๓-๕ ปี ได้รับการ ศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษา ร้อยละ ๑๐๐	๑. พัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็ก ปฐมวัยทุกคนทั้งเด็กปกติ ผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส เด็กพิการ และทุพพล ภาพอย่างทั่วถึง เพื่อรับการศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ๒. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฐมวัยให้มีความรู้ ความสามารถในการ ฝึกเด็กให้รู้จักช่วยเหลือตนเองได้ รวมทั้งสนับสนุนสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ ให้เพียงพอและเหมาะสม ๓. ส่งเสริมสถานศึกษาทั้งที่เป็นโรงเรียน และศูนย์การเรียนรู้ให้มีความพร้อม และศักยภาพในการจัดการเรียนการ สอนเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ๔. ส่งเสริม สนับสนุนพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กร ชุมชน เอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทาง สังคมในการให้ความรู้และจัด	หน่วยงานหลัก ▪ อปท. และ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สช. กศน. สพฐ. สกอ. สกศ. สสวท. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงพัฒนาสังคมฯ ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ▪ ครอบครัว ▪ องค์กรเอกชน ▪ สถาบันศาสนา ▪ มูลนิธิ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
		การศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึง	▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๒. พัฒนา การศึกษา ขั้นพื้นฐาน	๑. คนไทยทุกคนได้รับ สิทธิและโอกาส เสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ตั้งแต่การศึกษา ปฐมวัยจนถึง มัธยมศึกษา ๒. สถานศึกษามีอิสระ และความคล่องตัวใน การจัดการศึกษา ๓. ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาหลักระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สูงกว่าร้อยละ ๕๕ ๔. สถานศึกษาได้ มาตรฐานตามการ ประเมินคุณภาพ อย่างน้อยร้อยละ ๘๐	๑. เร่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้รับ ความรู้ มีความสามารถและมีทักษะ ในการคิด วิเคราะห์และการแก้ปัญหา เต็มตามศักยภาพตามอายุและช่วงวัย มีผลการประเมินการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานทุกกลุ่มสาระวิชา โดยเฉพาะ วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ ภาษา เป็นฐานของการดำรงชีวิต และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ๒. เร่งพัฒนาครู และบุคลากรทางการ ศึกษาให้มีความรู้และทักษะในการจัด การศึกษาให้แก่นักเรียนเป็นสำคัญ ๓. เร่งรัดพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมิน คุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐาน ด้านวิชาการ และจัดสรรงบประมาณ สื่อ เทคโนโลยี ครู และบุคลากรแก่ สถานศึกษาขนาดเล็กให้เพียงพอ เป็นพิเศษ ๔. ส่งเสริมให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาส และมีการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ การศึกษาปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษา อย่างมีคุณภาพในทุกสถานที่ ทั้ง สถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบัน อื่นๆ ที่จัดการศึกษา ๕. ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มด้อยโอกาส และเด็กพิการ อย่างทั่วถึง ๖. เร่งแก้ปัญหาคาราคาเข่งและ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ของรัฐทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ๗. ส่งเสริม สนับสนุน พ่อแม่ ผู้ปกครอง	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สพฐ. สช. กศน. สถาบันพัฒนาครูฯ สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ อปท. ▪ ครอบครั้ว/องค์กร เอกชน/สถาบันศาสนา/ สถานประกอบการ/ สถาบัน ตาม ม. ๑๒ แห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติฯ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
		องค์กร/สถาบัน ตาม ม. ๑๒ ให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและได้รับการสนับสนุนอย่างทั่วถึง	
๓. พัฒนา การอาชีวศึกษา	๑. การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาระดับต่าง ๆ มีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ๒. แรงงานมีความรู้ และสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นไปตามมาตรฐาน ๓. ประชากรกลุ่มอายุ ๑๕-๑๗ ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ ๗๕ โดยมีสัดส่วนสายสามัญ : สายอาชีวศึกษา เท่ากับ ๕๐ : ๕๐	๑. ส่งเสริมภาพลักษณ์และการเรียนอาชีวศึกษาและการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอสอดคล้องกับความต้องการแรงงานของประเทศ ผู้จบการศึกษามีสมรรถนะสูง สามารถส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน ๒. ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงและเทียบโอนการเรียนรู้อาชีวศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ๓. สนับสนุนส่งเสริมระบบแนะแนวอาชีวศึกษาให้เชื่อมโยงกับค่านิยมการทำงานและการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ ๔. พัฒนามาตรฐานอาชีพ ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ตลอดจนสมรรถนะและทักษะแรงงาน ๕. ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมเป็นแกนหลักในการจัดการอาชีวศึกษารวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาลักษณะทวิภาคี และสหกิจศึกษาให้มากขึ้น ๖. เร่งออกพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา ให้เป็นกลไกและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาให้เป็นที่ไปอย่างมีประสิทธิภาพ	หน่วยงานหลัก - กระทรวงศึกษาธิการ - สอศ. สป.ศธ. (สช.) - สพฐ. สกศ. หน่วยงานร่วม - กระทรวงแรงงาน - กระทรวงอุตสาหกรรม - สถานประกอบการ - สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา - รัฐสภา - อปท. - สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
๔. พัฒนา การอุดมศึกษา	๑. สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นสถาบันวิจัยและแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากลเป็นแหล่งพัฒนา	๑. เร่งรัด ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาสู่ระดับสากลโดยเฉพาะสถาบันที่มีความพร้อมให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลก (World Class University) รวมทั้งเร่งรัดให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นสถาบันเน้นการวิจัยและ	หน่วยงานหลัก - กระทรวงศึกษาธิการ - สกอ. สอศ. สกศ. หน่วยงานร่วม - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงวิทยาศาสตร์

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	และบริการวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง การ ค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนา องค์ความรู้ และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมตาม จุดเน้นที่แตกต่างกัน ๒. ประชากรกลุ่มอายุ ๑๘-๒๔ ปี ได้รับการ การศึกษา ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ ๓๗ ๓. ผู้จบปริญญาตรีศึกษา ต่อในระดับที่สูงขึ้นไม่ น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ๔. สัดส่วนการมีส่วนร่วม จัดอุดมศึกษา ระหว่าง รัฐ เอกชน เป็น ๗๐:๓๐	เป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ๒. ส่งเสริมสหกิจศึกษา การผลิตและ การพัฒนากำลังคนระดับอุดมศึกษา ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับ ความ ต้องการของประเทศ โดยเฉพาะ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๓. ส่งเสริมการผลิตและพัฒนา คณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา ให้มีความรู้ในระดับปริญญาเอกอย่าง เพียงพอ กับความต้องการ ควบคู่กับ การพัฒนางานวิจัย และการสร้าง องค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ๔. ส่งเสริมและขยายการมีส่วนร่วม การจัดการอุดมศึกษาของเอกชน ทั้งด้าน ปริมาณและคุณภาพ ๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา เป็นสถาบันที่มีศักยภาพและเป็น ศูนย์บริการเครือข่ายทางวิชาการ ให้แก่สถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท ทั้งการศึกษาปฐมวัย การศึกษา ขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การศึกษาเฉพาะทาง ทั้งที่เป็น การศึกษาในระบบ การศึกษา นอกโรงเรียน และการศึกษา ตามอัธยาศัย	และเทคโนโลยี ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ▪ อปท. ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
๕. พัฒนาการ จัดการศึกษา นอกโรงเรียน และการศึกษา ตามอัธยาศัย	๑. ประชาชนทุกคนมีการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ๒. ประชากรที่พลาด โอกาสการศึกษาใน ระบบ ผู้พิการ ด้อยโอกาส และ ประชากรวัยแรงงาน (อายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) ทุกคนได้รับบริการทาง การศึกษาอย่างน้อย ในระดับการศึกษา ภาคบังคับ และได้รับ	๑. ส่งเสริมการจัดการศึกษานอก โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสถานศึกษาและหน่วยงานของ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน ๒. เพิ่มปริมาณและคุณภาพของแหล่ง เรียนรู้ให้มีความหลากหลายรวมทั้ง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วให้มี คุณภาพ ศักยภาพรองรับ ความ ต้องการทางการศึกษาของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ ๓. ให้มีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้มี การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีเพื่อ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (กศน.) หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงการพัฒนา สังคมฯ ▪ กระทรวงกลาโหม ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงพาณิชย์ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	การฝึกอบรมวิชาชีพ ตามความถนัดและ ความสนใจ ๓. ประชากรวัยสูงอายุ ตั้งแต่ ๖๐ ปี ขึ้นไปทุก คนได้รับการศึกษาตาม อัธยาศัย จากการบริการ ของรัฐ เอกชน และ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษา ตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ ๔. พัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยให้ สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ก้าวทันเทคโนโลยี สอดคล้องกับบริบท ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ ๕. เร่งให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม การศึกษานอกโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นกลไก และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ กระทรวงอุตสาหกรรม ▪ สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา ▪ รัฐสภา ▪ อปท. ▪ ครอบครัวยุคใหม่/หน่วยงาน/ องค์กร/สถาบัน ฯลฯ ตาม ม. ๑๒ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๖. ส่งเสริม การจัด การศึกษา เฉพาะทาง	๑. สถานศึกษาเฉพาะทาง จัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพและมาตรฐาน ตามวัตถุประสงค์ของ การจัดตั้งสถานศึกษา และนโยบายและ มาตรฐานการศึกษาชาติ ๒. ครู ณาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหาร สถานศึกษามี ความก้าวหน้าใน วิชาชีพในสัดส่วน ที่สูงขึ้น	๑. ส่งเสริมสถานศึกษาเฉพาะทางให้ สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ๒. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู ณาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะ สอดคล้องกับภาระหน้าที่ มีวิทยฐานะ ความก้าวหน้าและความมั่นคงใน วิชาชีพครู	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงกลาโหม ▪ กระทรวงเกษตรฯ ▪ กระทรวงคมนาคม ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ▪ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ▪ กรุงเทพมหานคร ▪ สภาอากาศไทย หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงศึกษาธิการ ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ อปท. ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๗. พัฒนา การศึกษา เอกชน	๑. เอกชนมีส่วนร่วม สนับสนุนและแบ่งเบา ภาระของรัฐในการจัด	๑. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาของ เอกชน มีความรู้ ทักษะในการจัดการ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (สช.) สกอ.

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	การศึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ บริหารงานอย่างเป็นอิสระและคล่องตัว ๒. ผู้เรียนแต่ละระดับ/ประเภทการศึกษามีสัดส่วนระหว่างรัฐและเอกชนเท่ากับ ๗๐:๓๐ ทั้งระดับประเทศและท้องถิ่น	เรียนการสอน มีวิทยฐานะ สวัสดิการ และความมั่นคงในวิชาชีพ ๒. ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญาให้สามารถดำเนินกิจการได้โดยอิสระ มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ ๓. เร่งรัดให้มีการออกกฎหมายการศึกษาเอกชน ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาได้อย่างมีอิสระ คล่องตัว มีคุณภาพ	สอศ. หน่วยงานร่วม ▪ องค์กรเอกชน ▪ สมาคม ▪ มูลนิธิ ▪ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ▪ รัฐสภา ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท - ฯลฯ
๘. ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีศักยภาพ มีความพร้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีการจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา	๑. ส่งเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย มีคุณภาพและมาตรฐาน ๒. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ ทักษะ และศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมสวัสดิการ และความก้าวหน้าในวิชาชีพ ๓. สร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากรให้กับท้องถิ่น ชุมชน สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ อบปท. - เทศบาล - กรุงเทพมหานคร - เมืองพัทยา - องค์การบริหารส่วนจังหวัด - องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวง/กรมต่าง ๆ ▪ องค์กรเอกชน ▪ มูลนิธิ ▪ สมาคม ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท - ฯลฯ
๙. พัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดน	๑. ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย	๑. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความต้องการของท้องถิ่น ๒. พัฒนาครู คณาจารย์ บุคลากร	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สพฐ. สอศ. สกอ. ▪ สป.ศธ. (กศน. /สช.) ▪ สกศ.

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
ภาคใต้	ของท้องถิ่น ๒. มีอัตราการเรียนต่อแต่ละระดับ/ประเภท และการมีงานทำในสัดส่วนสูงขึ้น ๓. ประชาชนทุกคนมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้รับการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต และมีการดำรงอยู่ด้วยกันอย่างสมานฉันท์ สันติวิธี ๔. ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ทางการศึกษา หน่วยงานราชการ และครูอัตราจ้างให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และความก้าวหน้าในอาชีพ และมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับ/ประเภท ๓. เสริมสร้างขวัญและกำลังใจของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งด้านสวัสดิการ การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ๔. ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน และประสิทธิภาพ ๕. จัดและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตให้กับประชาชนที่บูรณาการระหว่างวิชาสามัญ วิชาชีพ และศาสนา ๖. พัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการให้มีเอกภาพสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ▪ สถาบันศาสนา ▪ อปท. ▪ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ▪ องค์กรชุมชน ▪ สมาคม ▪ มูลนิธิ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
๑๐. พัฒนาการจัดการศึกษาในพื้นที่ประสบภาวะวิกฤติและภัยพิบัติ	๑. หลักสูตรทุกระดับและประเภทได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับภาวะวิกฤติและภัยพิบัติทางด้านธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและเทคโนโลยี ๒. หน่วยงาน และสถานศึกษามีการจัดทำแผน/แนวทางการป้องกันภัยพิบัติอันเกิดจากภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑. พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนทุกระดับและประเภทให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจ และตระหนักถึงวิกฤติการณ์และภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี ๒. เร่งรัดและส่งเสริมให้มีการจัดทำแผน/แนวทาง ชักซ้อมและเตรียมการป้องกันภัยพิบัติอันเกิดจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (สช.) - สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. - สถานศึกษา หน่วยงานร่วม ▪ อปท. ▪ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ▪ องค์กรชุมชน ▪ องค์กรเอกชน ▪ องค์กรวิชาชีพ ▪ สถานประกอบการ ▪ สถาบันศาสนา ▪ สถาบันสังคมอื่น ▪ มูลนิธิ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
			▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
๑๑. ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูดี ครูเก่ง และครูคุณธรรม	๑. สถาบันผลิตครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาและฟื้นฟูให้มีศักยภาพในการผลิตครูที่เข้มข้นอย่างน้อยภูมิภาคละ ๑ แห่ง ๒. ครู คณาจารย์ทุกคนมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความตระหนักในวิชาชีพ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของประเทศ ๓. มีครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในปริมาณที่เพียงพอที่จะจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะในสาขาที่ขาดแคลนในทุก ระดับ/ประเภท	๑. เร่งรัดพัฒนา ฟื้นฟูและยกระดับสถาบันผลิตครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถ ศักยภาพที่เข้มข้นในการผลิตและพัฒนาครูอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค ๒. ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้คนเก่ง คนดี มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความตระหนักในวิชาชีพครูและมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพในฐานะที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง ๓. ปรับปรุงหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้ผู้มีความรู้และความตระหนักในวิชาชีพครู มีประสบการณ์ในการฝึกภาคปฏิบัติ เช่น โครงการครูสหกิจศึกษา เป็นต้น ๔. เร่งรัดพัฒนาครูที่สอนไม่ตรงวุฒิและสาขาวิชาที่สอนให้มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับสาขาวิชาที่สอน รวมทั้งจัดระบบการพัฒนาครูโรงเรียนขนาดเล็กในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนิเทศ อบรมครูภายในสถานศึกษา โดยมีสถาบันผลิตครูในท้องถิ่นเป็นแม่ข่ายและพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา แนะนำอย่างต่อเนื่อง ๕. เร่งรัดให้มีครูเพียงพอต่อความต้องการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา ให้สามารถพัฒนา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (กศน./สช./สำนักงาน ก.ค.ศ. สคบศ.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สกสศ. หน่วยงานร่วม ▪ สำนักงาน ก.พ. ▪ สำนักงาน ก.พ.ร. ▪ สำนักงานงบประมาณ ▪ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ▪ คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) ▪ อปท. ▪ กรุงเทพมหานคร ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
		ผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ๖. เร่งรัดให้มีการขยายการเกษียณอายุราชการของครูที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการสอน โดยเฉพาะสาขาวิชาขาดแคลน เป็น ๖๕ ปี รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงและถ่ายทอดความรู้ของครูอาวุโสและครูที่เกษียณอายุราชการที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะการสอนแก่ครูบรรจุใหม่และครูประจำการ ๗. ส่งเสริมให้หน่วยงานการศึกษามีการระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน/ท้องถิ่น เพื่อสร้างแนวร่วมเครือข่ายการพัฒนาและคลังความรู้ผู้เรียน ในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ๘. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการฝึกอบรมครู ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาทั้งในและต่างประเทศในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ๙. สร้างเอกภาพและระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษา	
๑๒. พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมการดำรงชีวิตในบริบทของสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	๑. ผู้เรียนทุกคนมีคุณธรรม พื้นฐาน ๘ ประการมีการพัฒนาความรู้ ความคิด วิจักษ์ ญาณ รู้จักประมาณ มีเหตุผล มีความรักชาติ มีความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย เป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่มีคุณภาพ ๒. ครู ศึกษานิเทศก์	๑. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับและประเภทการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่ใช้คุณธรรมนำความรู้ให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม คนเก่ง และคนมีความสุข สามารถบูรณาการเรียนรู้ออกไปสู่วิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ๒. จัดกระบวนการเรียนการสอนในทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยบูรณาการในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้ง	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (สช.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ▪ สถาบันศาสนา หน่วยงานร่วม ▪ สำนักนายกรัฐมนตรี

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	ทรัพยากรเพื่อการศึกษา	๔. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการระดมเงินรายได้และการจัดเก็บภาษีมาใช้จัดการศึกษา ๕. สร้างแรงจูงใจอย่างเพียงพอให้บุคคล เอกชน สถานประกอบการ สถานศึกษาเอกชน และสถาบันสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษา ๖. ส่งเสริมบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น	▪ สถานประกอบการ ▪ สถาบันศาสนา ▪ สถาบันสังคมอื่น ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
๑๔. การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับนานาประเทศ	๑. มีการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ สื่อ วัสดุ การเรียนวิทยาศาสตร์ อย่างพอเพียงและเหมาะสมเพิ่มขึ้น ๒. คนไทยทุกคนมีความรู้ ความคิด ทักษะ มีเหตุผล และมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๓. ผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการและได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน	๑. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์ การมีเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์สามารถนำความรู้ความเข้าใจ และใช้ศักยภาพของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ๒. เร่งรัดให้มีการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และใช้เทคโนโลยีอย่างเข้มข้นในทุกระดับและประเภทการศึกษา เพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพเป็นฐานการพัฒนาและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ๓. ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และผลิตและพัฒนา นักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปริมาณเพียงพอในการสร้างความรู้และนวัตกรรมบนฐานภูมิปัญญาไทย ๔. ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาครู	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สสวท. สป.ศธ. - สพฐ. สกอ. สอศ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ▪ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	อย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ๔. มีการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสัดส่วนสูงขึ้น ๕. ผลการประเมินและทดสอบความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ได้มาตรฐานและมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น	บุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในด้านการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ๕. ส่งเสริมสนับสนุนผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตั้งแต่เยาว์วัยอย่างต่อเนื่อง	
๑๕. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในทุกกระดับ/ประเภทการศึกษาในสัดส่วนสูงขึ้น	๑. เร่งรัดการจัดตั้งหน่วยงานกลางด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนส่งเสริม และประสานการวิจัยการพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๒. มีการระดมทรัพยากรและการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๓. กระจายโอกาสการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งสื่อสารมวลชนทุกรูปแบบไปสู่ผู้เรียนทุกระดับและประชาชนทุกเพศวัย อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สสวท. สป.ศธ. - สพฐ. สกอ. สอศ. สกศ. ▪ สำนักงาน ก.พ. ▪ สำนักงาน ก.พ.ร. ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
๑๖. พัฒนาการศึกษเพื่อส่งเสริมระบบทรัพยากรทางปัญญา	๑. มีการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการเรื่องของการอนุรักษ์และพัฒนาระบบทรัพยากรทางปัญญาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑. พัฒนาหลักสูตรทุกระดับ/ประเภทการศึกษาที่บูรณาการเรื่องของการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรปัญญาเพื่อเป็นฐานของการพัฒนาประเทศ และการนำประเทศเข้าสู่สังคม-เศรษฐกิจฐานความรู้	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สกศ. สป.ศธ. - สพฐ. สอศ. สกอ. สถาบันพัฒนาครูฯ (สคปศ.)

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๕)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	ระดับอุดมศึกษา และการอาชีวศึกษา ๒. มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน อนุรักษ์ และพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญา ๓. องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐ	๒. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน อนุรักษ์ และพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาอย่างต่อเนื่อง ๓. ส่งเสริม สนับสนุนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันที่จัดการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ	หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงกลาโหม ▪ กระทรวงเกษตรฯ ▪ กระทรวงคมนาคม ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงพาณิชย์ - กรมทรัพย์สินทางปัญญา ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ กระทรวงอุตสาหกรรม ▪ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ▪ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ▪ กรุงเทพมหานคร ▪ สภาอากาศไทย ▪ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์ฯ ▪ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ▪ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ▪ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ▪ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ▪ ศสทรัพย์สินทางปัญญา ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
๑๗. ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัย และพัฒนา การศึกษา	๑. มีการวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพทั้งเพื่อการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ การศึกษา ๒. ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีการวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนแต่ละระดับ ๓. มีบุคลากรเพื่อการวิจัย และพัฒนาที่มีคุณภาพ และมีความก้าวหน้าใน วิชาชีพ และมีจำนวน บุคลากรด้านการวิจัย และพัฒนาเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๐ ๔. มีการจัดตั้งกองทุน เพื่อการพัฒนาการ วิจัยและพัฒนา การศึกษาและจัดสรร เงินเพื่อการวิจัยอย่าง เพียงพอ	๑. ส่งเสริมและสนับสนุนครู คณาจารย์ ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ดำเนินการวิจัยและมีศักยภาพในการ วิจัยและพัฒนา ๒. ส่งเสริมให้การวิจัยและพัฒนาเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ใน ทุกระดับ/ประเภทการศึกษารวมทั้ง การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและ นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ ๓. ส่งเสริมและสนับสนุน กระบวนการพัฒนานักวิจัยและ บุคลากรด้านวิจัยทางการศึกษาให้มี คุณภาพและประสิทธิภาพ ๔. จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบ การศึกษาเพื่อเป็นองค์กรกลางใน การศึกษาวิจัยและพัฒนาการศึกษา ๕. จัดสรร งบประมาณและจัดตั้ง กองทุนเพื่อการพัฒนาด้านวิจัยและ พัฒนาการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สกศ. สกอ. สพฐ. สอศ. สป.ศธ. หน่วยงานร่วม ▪ สำนักงาน ก.พ. ▪ สำนักงาน ก.พ.ร. ▪ สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ▪ สำนักงานคณะกรรมการ วิจัยแห่งชาติ ▪ สำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีแห่งชาติ ▪ สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา ▪ องค์กร/หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
๑๘. พัฒนา ความ ร่วมมือ ระหว่าง ประเทศ	๑. การศึกษาไทยได้รับ การยอมรับจากองค์กร นานาชาติทั้งระดับ ภูมิภาคและระดับสากล ๒. องค์กร สถาบันการศึกษา ครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา ได้รับความร่วมมือ และเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษานานาชาติ เพิ่มขึ้น ๓. ประเทศไทยเป็น ศูนย์กลางการศึกษาใน ภูมิภาคในสาขาที่มี	๑. ส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งความ ร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ ทั้งระดับภูมิภาคและระดับสากล ๒. ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรและ สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์ เครือข่ายการศึกษาของประเทศ ทั้ง ในระดับประเทศเพื่อนบ้าน และ/หรือ ระดับภูมิภาค ๓. ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ระหว่างประเทศด้าน ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล ๔. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ มีคุณภาพ มาตรฐานระดับสากล	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (กศน./ สช.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงการ ต่างประเทศ ▪ องค์กรระหว่าง ประเทศ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	ศักยภาพความพร้อม	๕. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และมี บทบาทด้านการศึกษาในองค์กร ระหว่างประเทศ ๖. มีมาตรการทั้งเชิงรับและรุกเพื่อการ เปิดเสรีทางการค้าและบริการด้าน การศึกษา โดยเฉพาะในระดับทวิภาคี	
๑๔. พัฒนา กฎหมาย การศึกษา	๑. องค์กร หน่วยงาน การศึกษาและ สถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในสาระ ของกฎหมายและ สามารถปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ อย่างถูกต้อง ๒. มีการออกกฎ กระทรวงฯ กฎ ระเบียบ ฯลฯ ตาม พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) อย่างครบถ้วน และ มีการพัฒนาปรับปรุง แก้ไขให้สอดคล้อง กับรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเหมาะสมกับการ เปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคม	๑. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบังคับใช้ กฎหมายการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมทั้ง กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๒. พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย การศึกษาให้สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและ สังคมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการ บริหารจัดการศึกษาให้บรรลุ เป้าหมาย ๓. พัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายและ บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาวิสัยทัศน์ ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา ▪ รัฐสภา ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๕๔)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	๓. มุ่งองค์ความรู้เพื่อ ปรับปรุงทิศทางของ กฎหมายการศึกษาให้ สอดคล้องเหมาะสม กับการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคม ๔. บุคลากรด้านกฎหมาย ได้รับการพัฒนาความ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ในด้าน กฎหมายการศึกษา		

บทบาทขององค์กรและสถาบัน

เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาตามกรอบทิศทางที่กำหนดประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและความรับผิดชอบในการดำเนินการของสถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับในฐานะที่การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน ทุกภาคส่วน และทุกคน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงกำหนดบทบาทขององค์กรและสถาบันต่าง ๆ นอกเหนือจากความรับผิดชอบตามกรอบยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานข้างต้น ดังนี้

๑. ครอบครัว

(๑) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต หาความรู้ และเพิ่มพูนทักษะในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในครอบครัวในฐานะที่เป็น “ครูคนแรก” และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน เด็ก และเยาวชน

(๒) ปลุกฝังนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน ความตระหนักในความสำคัญของการเรียนรู้แก่บุตรหลาน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(๓) สนับสนุน ส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งที่จัดเองหรือจัดโดยรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การศึกษาเข้าถึงและตอบสนองความต้องการของบุตรหลานอย่างมีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ

๒. สถานศึกษา

(๑) ศึกษา ทำความเข้าใจ จัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับกรอบ ทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

(๒) พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ค้นหาศักยภาพเด็กและพัฒนาให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัด พัฒนาเด็กที่มีอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศ ขณะเดียวกันให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส พิจารณา ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

(๓) ปลุกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดแก่ผู้เรียน เยาวชน และประชาชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(๔) พัฒนาและจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน เข้มแข็ง ทั้งด้านทักษะชีวิต ทักษะพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญา พร้อมต่อการประกอบอาชีพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(๕) ส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิจัยและพัฒนา การเรียนการสอน

(๖) บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดำเนินถึงการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน สถาบันศาสนา และทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งระดมทรัพยากรและสรรพกำลังทางการศึกษาที่มีอยู่ในท้องถิ่น

๓. เขตพื้นที่การศึกษา

(๑) จัดทำแผนกลยุทธ์ของเขตพื้นที่การศึกษาภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

(๒) ส่งเสริมสนับสนุนความเป็นอิสระของสถานศึกษาในการบริหารจัดการตนเองตามหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมที่จัดการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการนำกรอบทิศทางฯ ไปสู่การปฏิบัติตามภารกิจอย่างเป็นรูปธรรม

(๓) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ค้นหาและให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส พิจารณา ให้ได้รับบริการ การศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

๔. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) จัดทำแผนกลยุทธ์/แผนพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

(๒) ส่งเสริมสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งด้านบุคลากร วิชาการ งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุ ครุภัณฑ์

(๓) ร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ค้นหาและให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส พิจารณา ให้ได้รับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

๕. สถาบันทางสังคม

สถาบันทางสังคม ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล มูลนิธิ ฯลฯ

(๑) จัดและให้ความตระหนัก สนับสนุนส่งเสริม และหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้ผู้เรียนและประชาชนมีความรู้ คุณธรรม มีความสามารถ และมีทักษะ ทั้งวิชาสามัญและอาชีพ

(๒) ร่วมระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษาของหน่วยงาน สถานศึกษาทั้งด้านภูมิปัญญา เงิน/งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ให้เกิดการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

(๓) ร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ค้นหาและให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส พิจารณา ให้ได้รับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

๖. ราชการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ได้แก่ ส่วนราชการในกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง กรมอื่นที่จัดการศึกษา รวมทั้งองค์กรอิสระ/ในกำกับรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๑) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามภารกิจที่สอดคล้องกับกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐ กฎหมายการศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) จัดทำข้อเสนอนโยบาย สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมความเป็นอิสระในการบริหารจัดการตนเองของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙)

(๔) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาในทุกระดับ/ประเภท

๗. สื่อมวลชน

(๑) กระตุ้น ส่งเสริม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกระดับ ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๒) ผลิตและพัฒนาสาระรายการและสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับประชาชนตามช่วงวัย โดยตระหนักและคำนึงถึงความรู้ วิถีชีวิต คุณธรรม จริยธรรม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม วิถีประชาธิปไตย ภายใต้การปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(๓) สนับสนุน ส่งเสริม และเปิดโอกาสให้สถาบัน/หน่วยงานการศึกษา ครู ณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม เพศ วัย และระดับ

การนำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาสู่การปฏิบัติ

เพื่อเป็นการส่งเสริมการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ และกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙) สู่การปฏิบัติ จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไว้ดังนี้

๑. ประชุมปฏิบัติการเพื่อประสานแผนการดำเนินงานร่วมกันขององค์กรหลัก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙)

๒. องค์กรหลัก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภทที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙)

๓. สถานศึกษาแต่ละระดับ/ประเภทนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการในแต่ละปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท

๔. จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงาน/โครงการตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการประจำปี อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินงาน/โครงการให้บรรลุเป้าหมาย

๕. ดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรและสถาบันต่างๆ ในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษา ทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันทางสังคม ราชการในส่วนกลาง และสื่อมวลชน เป็นต้น

๖. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ แก่หน่วยงาน สถานศึกษา สถาบันทางสังคมและการเมือง ตลอดจนประชาชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

๗. มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจประสานการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๘. ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมเป็นระยะๆ ทั้งการประเมินผลผลิตการจัดการศึกษาและกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. ๖ เดือนแห่งการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษารวมพลังปัญญา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๙.

----- . เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้. ครั้งที่ ๒/ ๒๕๕๙ วันพุธที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.

----- . แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาสамจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุข. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๘.

----- . พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), ๒๕๔๖.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๘. www.onep.go.th

กระทรวงสาธารณสุข. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ รายงานการสาธารณสุขไทย ๒๕๕๔-๒๕๕๗. กระทรวงสาธารณสุข www.moph.go.th/ops/health_๕๘/

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. หนังสือขอความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินติ้ง, ๒๕๕๙.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. มาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะ. ๒๕๕๙.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานเบื้องต้น การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย. ธันวาคม ๒๕๕๙ (เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๘.

----- . บทบาทไทยในความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๙.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- . ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไทย (Roadmap) พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๑.
กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๙.
- . รายงานการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : หจก. วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๙.
- . รายงานการสังเคราะห์ ผลการติดตามและประเมินการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๙.
- . รายงานสถานะการศึกษาไทย ปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ รากเหง้าของปัญหาและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพฯ : หจก. วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๙.
- . รายงานการติดตามผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๙.
- . รายงานการติดตามและประเมินความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้.
กรุงเทพฯ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด, ๒๕๕๙.
- . รายงานการติดตามและประเมินความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด, ๒๕๕๙.
- . (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เอกสารอัดสำเนา), ๒๕๕๙.
- . ผลการประเมินการปฏิรูปการศึกษาและประเด็นสำคัญเพื่อดำเนินการต่อไป. (เอกสารอัดสำเนา), ๒๕๕๙.
- . ข้อเสนอความต้องการอัตรากำลังและงบประมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. เสนอต่อคณะรัฐมนตรี, กันยายน ๒๕๕๙.
- . การจัดการศึกษาเฉพาะทางในประเทศไทย ปี ๒๕๕๖. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๙.
- . นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาสมรรถนะการศึกษาไทย (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๕) , ๒๕๕๐.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ตัวชี้วัดที่สำคัญด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ และครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๕๘.
www.nso.go.th
- สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา. รายงานการวิจัย เรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยใน ๕ ปีข้างหน้า. กันยายน, ๒๕๕๙. (เอกสารอัดสำเนา)

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

เชาวเลิศ เลิศโลหาร. การศึกษาผลการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙) ในประเด็นเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. เอกสารประกอบการประชุม, ๒๕๕๙.

นงราม เศรษฐพานิช. ผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙) ประเด็น ทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา. เอกสารประกอบการประชุม, ๒๕๕๙

นโยบายรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี. การแถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้านการศึกษา เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ปรามิทธิ์ ประสาทกุล. การเปลี่ยนแปลงประชากรไทยกับการศึกษา. กันยายน, ๒๕๕๙. (เอกสารอัดสำเนา)

ภัทรพงศ์ อินทรกำเนิด. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของไทยปัจจุบันและอนาคตที่มีผลต่อการศึกษา. กันยายน, ๒๕๕๙. (เอกสารอัดสำเนา)

----- . การพัฒนาความสามารถทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศไทย. กันยายน, ๒๕๕๙. (เอกสารอัดสำเนา)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐.

สุวรรณี คำมั่น. สังคมไทยปัจจุบันและอนาคต. กันยายน, ๒๕๕๙. (เอกสารอัดสำเนา)

----- . เศรษฐกิจไทยปัจจุบันและอนาคตที่มีผลต่อการศึกษา. กันยายน, ๒๕๕๙. (เอกสารอัดสำเนา)

สมน อมรวิวัฒน์. บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาจิตใจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, ๒๕๕๙. (เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา)

คณะกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔)

๑. นายเกษมพงศ์ กิริติกร	ที่ปรึกษา
๒. นายพนม พงษ์ไพบูลย์	ที่ปรึกษา
๓. ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน	ที่ปรึกษา
๔. นายวิชัย ตันศิริ	ที่ปรึกษา
๕. นางสาวสุรี จุติกุล	ที่ปรึกษา
๖. เลขาธิการสภาการศึกษา	ที่ปรึกษา
๗. นายสุวัฒน์ เงินฉ่ำ	ประธานอนุกรรมการ
๘. รองเลขาธิการสภาการศึกษา (นางสิริพร บุญญานันต์)	รองประธานอนุกรรมการ
๙. นายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์	อนุกรรมการ
๑๐. นายทองอยู่ แก้วไทรสะ	อนุกรรมการ
๑๑. นายนิพนธ์ สุรพงษ์รักเจริญ	อนุกรรมการ
๑๒. รองศาสตราจารย์อุทัย บุญประเสริฐ	อนุกรรมการ
๑๓. นางนงราม เศรษฐพานิช	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๕. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	อนุกรรมการ
๑๖. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	อนุกรรมการ
๑๗. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	อนุกรรมการ
๑๘. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	อนุกรรมการ
๑๙. ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.	อนุกรรมการ
๒๐. ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สกศ.	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สกศ.	อนุกรรมการ
๒๒. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ.	อนุกรรมการ
๒๓. ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	อนุกรรมการ
๒๔. หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหาศ. สกศ.	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๕. เจ้าหน้าที่กลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหาศ. สกศ.	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่ของคณะกรรมการ

๑. จัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๒. ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

★ ★ ★ ★ ★

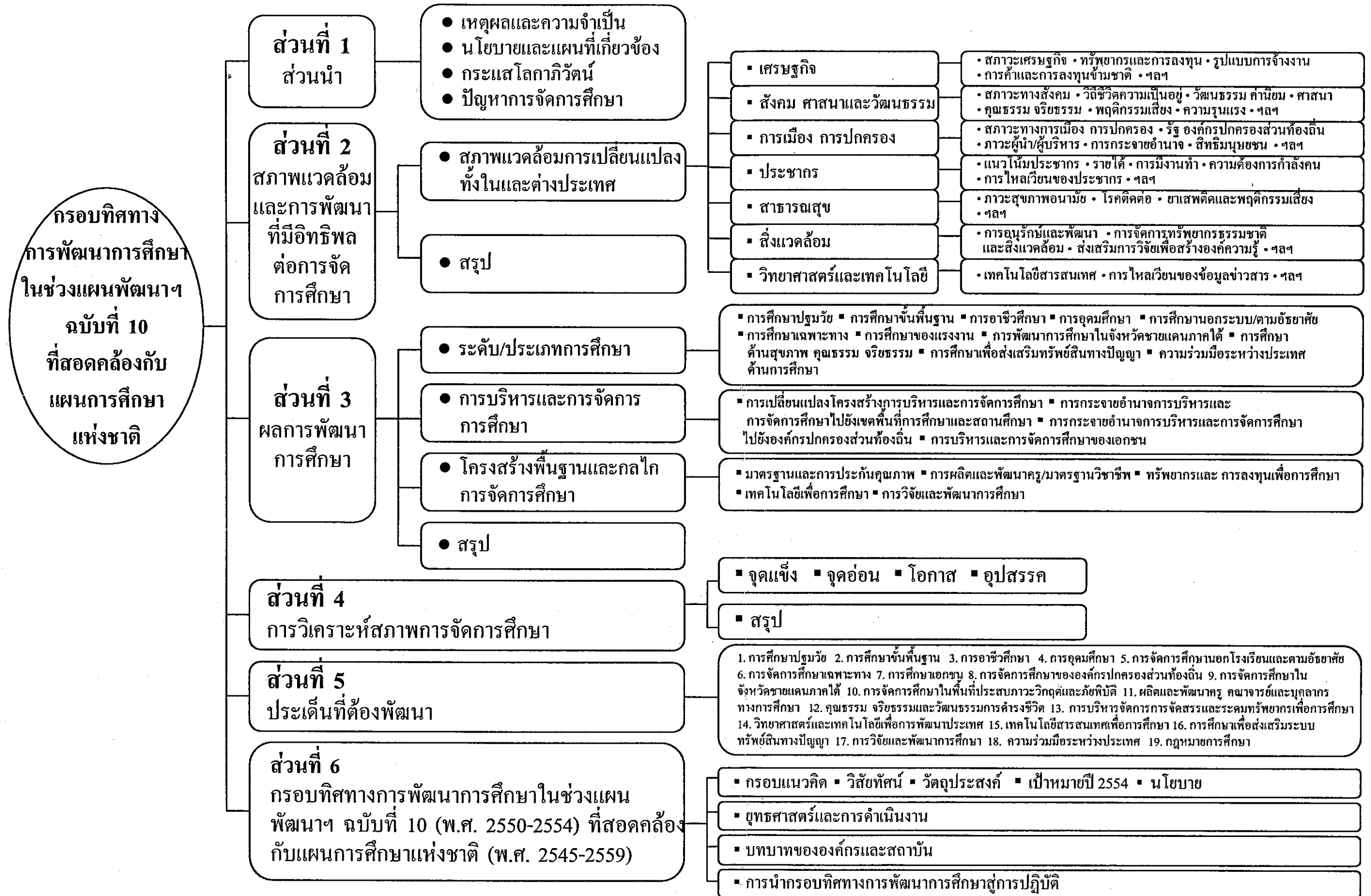
กระบวนการจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)

เอกสารแนบ 1
สกศ. 17 ต.ค. 50

(ร่าง) กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10
(พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)

เอกสารแนบ 2
สทศ. 17 ต.ค. 50

(ร่าง) กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10
(พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)

เอกสารแนบ 3
ส.ศ. 17 ต.ค. 50

ส่วนที่ 6
กรอบทิศทางการพัฒนา
การศึกษาฯ

กรอบแนวคิด	การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคนให้เกิดคุณธรรมนำความรู้ สมานฉันท์ สันติวิธี มีวิถีประชาธิปไตย มีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์และความเป็นคนไทยบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เกิดการสร้างสังคมภูมิปัญญา รักษา และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การรักษาวินัย วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ นำไปสู่ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขัน
วิสัยทัศน์	พัฒนาการศึกษาให้คนไทยทุกคนมีการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสมานฉันท์ ดำรงชีวิตอย่างสันติวิธี มีวิถีประชาธิปไตย มีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์และความเป็นคนไทย บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีความรู้ความสามารถด้านภาษา ทั้งภาษาไทย ภาษาสากล และภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี มีทักษะการคิด วิเคราะห์ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และกลุ่มงานจิตอาสาตลอดชีวิต มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน มีความอยู่ดี มีสุข สามารถพึ่งตนเอง มีทักษะการประกอบอาชีพ รู้จักรักษา และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพทั้งการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ โดยคำนึงถึงการดูแลรักษาวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการแข่งขันในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างยั่งยืน
วัตถุประสงค์	- เพื่อปลูกฝังและพัฒนาให้คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ เป็นคนดี มีเหตุผล มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักประมาณ รู้จักอนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ทักษะการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม มีภูมิคุ้มกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกันมีความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และนำประเทศก้าวสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ - เพื่อสร้างเสริมสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สันติวิธี และมีวิถีประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน - เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้
เป้าหมายปี 2554	- เชิงคุณภาพ (1) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความรอบรู้ มีความสามารถทั้งภาษาไทย ภาษาสากล และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตย รักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน อนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ทักษะการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม มีทักษะ สามารถค้นคว้าหาความรู้และประกอบอาชีพเหมาะสมกับช่วงวัยตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ อุดม และมีความรับผิดชอบ มีภูมิคุ้มกันพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสมานฉันท์และสันติสุข (2) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ สูงกว่าร้อยละ 55 (3) สถานศึกษาทุกระดับได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างน้อย ร้อยละ 80 (4) สถานศึกษาอุดมศึกษาได้รับการพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล - เชิงปริมาณ (1) ประชากรไทยมีการศึกษาเฉลี่ย 10 ปี (2) กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 60 และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ (3) เพิ่มสัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างรัฐและเอกชนเป็น ร้อยละ 70 : 30 (4) เพิ่มจำนวนนักเรียนระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษาเป็นร้อยละ 20 และ 10 ของผู้เรียนอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ตามลำดับ (5) สถานประกอบการร่วมโครงการทวิภาคีและสหกิจศึกษา ร้อยละ 30 (6) ผู้เรียนในศูนย์การเรียนรู้ ตามมาตรา 12 เพิ่มขึ้น (7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมเข้าร่วมจัดการศึกษาสัดส่วนสูงขึ้น (8) มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามากขึ้น โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร้อยละ 70 มีความเข้มแข็ง คล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (9) เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องทั่วถึง ภายในปี 2554
นโยบาย	1. เร่งปฏิรูปการศึกษา ยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. เร่งรัดจัดการศึกษาที่บูรณาการเชื่อมโยงศาสนา วัฒนธรรม สุขภาพ อนามัยและการกีฬากับการศึกษา 3. ปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา 4. เพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้ประชาชนทุกคน เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 5. พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ 6. กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา 7. เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ 8. ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้เพียงพอและมีคุณภาพ 9. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา 10. เร่งพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 11. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม 12. ส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 13. ส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่ประสบภาวะวิกฤตและภัยพิบัติ 14. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษาและการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค 15. สนับสนุนการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสม การระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
ยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน	1. พัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2. พัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษา 3. พัฒนาการอาชีวศึกษา 4. พัฒนาการอุดมศึกษา 5. พัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย 6. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเฉพาะทาง 7. พัฒนาการศึกษาเอกชน 8. ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9. พัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 10. พัฒนาการจัดการศึกษาในพื้นที่ประสบภาวะวิกฤตและภัยพิบัติ 11. ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 12. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมการดำรงชีวิต 13. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการกระจายและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 14. พัฒนาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับนานาประเทศ 15. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา 16. พัฒนาการศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบทรัพยากรสิ่งแวดล้อม 17. ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา 18. พัฒนาร่วมมือระหว่างประเทศ 19. พัฒนากลุ่มทุนการศึกษา
บทบาทขององค์กรและสถาบัน	1. ครอบครัว 2. สถานศึกษา 3. เขตพื้นที่การศึกษา 4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5. สถาบันทางสังคม 6. ราชการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 7. สื่อมวลชน
การนำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาสู่การปฏิบัติ	1. ประชุมปฏิบัติภารกิจเพื่อประสานแผนการดำเนินงานร่วมกันขององค์กรหลัก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. องค์กรหลักศร./หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา 3. สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการแต่ละปี 4. จัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอ 5. ดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กร/สถาบันฯ 6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาฯ 7. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจประสานการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ 8. ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

(ร่าง)

กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)
ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

17 ตุลาคม 2550

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ	1
• เหตุผลและความจำเป็น	1
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550	1
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	1
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545	
- แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)	1
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10	2
(พ.ศ. 2550-2554)	
- กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา	2
- ปัญหาการจัดการศึกษา	3
- นโยบายรัฐบาล	4
ส่วนที่ 2 สภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา	5
2.1 สภาพแวดล้อมการเปลี่ยนแปลงทั้งในและต่างประเทศ	5
2.1.1 ด้านเศรษฐกิจ	5
2.1.2 ด้านสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม	7
2.1.3 ด้านการเมือง การปกครอง	8
2.1.4 ด้านประชากร	10
2.1.5 ด้านสาธารณสุข	11
2.1.6 ด้านสิ่งแวดล้อม	13
2.1.7 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	14
2.2 สรุป	15
ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนการศึกษา	17
3.1 ระดับ/ประเภทการศึกษา	17
3.1.1 การศึกษาปฐมวัย (0-5 ปี)	17
3.1.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน	18
3.1.3 การอาชีวศึกษา	21
3.1.4 การอุดมศึกษา	23
3.1.5 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	25
3.1.6 การศึกษาเฉพาะทาง	26
3.1.7 การศึกษาของแรงงาน	27
3.1.8 การพัฒนการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	27

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.1.9 การศึกษาด้านสุขภาพ คุณธรรม จริยธรรม	29
3.1.10 การศึกษาเพื่อส่งเสริมทรัพยากรเส้นทางปัญญา	30
3.1.11 ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา	31
3.2 การบริหารและการจัดการการศึกษา	32
3.2.1 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษา	32
3.2.2 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา	33
3.2.3 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	34
3.2.4 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน	35
3.3 โครงสร้างพื้นฐานและกลไกการจัดการศึกษา	36
3.3.1 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ	36
3.3.2 การผลิตและพัฒนาครู/มาตรฐานวิชาชีพ	37
3.3.3 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	39
3.3.4 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	40
3.3.5 การวิจัยและพัฒนาการศึกษา	41
3.4 สรุป	42
ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา	44
• จุดแข็ง	44
• จุดอ่อน	44
• โอกาส	46
• อุปสรรค	47
• สรุป	48
ส่วนที่ 5 ประเด็นที่ต้องพัฒนา	49
• การศึกษาปฐมวัย	49
• การศึกษาขั้นพื้นฐาน	49
• การอาชีวศึกษา	50
• การอุดมศึกษา	50
• การศึกษานอกระบบ/นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย	50
• การจัดการศึกษาเฉพาะทาง	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
• การศึกษาเอกชน	50
• การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	51
• การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	51
• การจัดการศึกษาในพื้นที่ประสบภาวะวิกฤติและภัยพิบัติ	51
• การผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา	51
• คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมการดำรงชีวิต	51
• การบริหารจัดการการจัดสรรและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	52
• วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศและเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน กับนานาชาติ	52
• เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	52
• การศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบทรัพยากรทางปัญญา	52
• การวิจัยและพัฒนาการศึกษา	52
• ความร่วมมือระหว่างประเทศ	53
• กฎหมายการศึกษา	53
ส่วนที่ 6 กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)	54
6.1 กรอบแนวคิด	54
6.2 วิสัยทัศน์	54
6.3 วัตถุประสงค์	54
6.4 เป้าหมายปี 2554	55
6.5 นโยบาย	56
6.6 ยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน	58
• พัฒนาการศึกษาปฐมวัย	58
• พัฒนาการศึกษาระดับพื้นฐาน	58
• พัฒนาการอาชีวศึกษา	59
• พัฒนาการอุดมศึกษา	60
• พัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบ/นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย	61
• ส่งเสริมการจัดการศึกษาเฉพาะทาง	62
• พัฒนาการศึกษาเอกชน	62
• ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	63

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

• พัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	63
• พัฒนาการจัดการศึกษาในพื้นที่ประสบภาวะวิกฤติและภัยพิบัติ	64
• ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูดี ครูเก่ง และครูคุณธรรม	64
• พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมการดำรงชีวิต ในบริบทของสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	66
• เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการจัดสรรและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	67
• การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับนานาชาติ	68
• พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	69
• พัฒนาการศึกษเพื่อส่งเสริมระบบทรัพย์สินทางปัญญา	69
• ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนการศึกษา	70
• พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ	71
• พัฒนากฎหมายการศึกษา	71
6.7 บทบาทขององค์กรและสถาบัน	73
6.7.1 ครอบครัว	73
6.7.2 สถานศึกษา	73
6.7.3 เขตพื้นที่การศึกษา	74
6.7.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	74
6.7.5 สถาบันทางสังคม	74
6.7.6 ราชการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	75
6.7.7 สื่อมวลชน	75
6.8 การนำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาสู่การปฏิบัติ	75
เอกสารอ้างอิง	77

ส่วนที่ 1

ส่วนนำ

เหตุผลและความจำเป็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน โดยรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นด้วย การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เป็นต้น

ในการนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดบทบัญญัติไว้ในหมวดต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา บทบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาไทยทั้งระบบ

คณะรัฐมนตรีได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ซึ่งเป็นแผนระยะยาวภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวที่ใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรทางการศึกษาทั้งในระดับกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาโดยมีวัตถุประสงค์และแนวนโยบาย ดังนี้

1. พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุล แนวนโยบาย (1) พัฒนาทุกคนให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ (2) ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อผู้เรียน (3) ปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยม และ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ (4) พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน

2. สร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ แนวนโยบาย (1) พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของคน (2) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และ (3) สร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้และการเรียนรู้

3. พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม แนวนโยบาย (1) ส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม (2) จำกัด ลด ขจัดปัญหาทางโครงสร้างเพื่อความเป็นธรรมในสังคม (3) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ (4) จัดระบบทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทย มุ่งพัฒนาสู่ "สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)" คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ รอบรู้เท่าทันโลก ครอบคลุมรอบรู้ ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาลดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้ตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย โดยเพิ่ม (1) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับสูงกว่าร้อยละ 55 (3) เพิ่มกำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั่วประเทศ และ (4) จำนวนบุคลากรด้านการวิจัย 10 คน ต่อประชากร 10,000 คน ทั้งนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนที่มีคุณธรรมนำความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และสามารถจัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร โดยด้านสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์และภาษา ด้านวัฒนธรรมเกิดการซึมซับ วัฒนธรรมสากลมากขึ้น วัฒนธรรมโลกใหม่เป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน มีมาตรฐานและแบบแผนเดียวกันมากขึ้น ประชากรมีการย้ายถิ่นมากขึ้น การเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว ลักษณะงานในอนาคตจะมีการกระจายการผลิตเป็นชิ้นส่วน เรื่องของคุณภาพและประหยัดต้นทุนจะเป็นปัจจัยสำคัญของการผลิตและการแข่งขัน แรงงานและความรู้จึงจำเป็นต่อเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ รวมทั้งการเคลื่อนจากวัยแรงงานสู่วัยสูงอายุมากขึ้นจากผลของการพัฒนาทางการแพทย์ การสาธารณสุขและวางแผนครอบครัว เศรษฐกิจขยายตัวด้านการเงินและการธนาคารอย่างกว้างขวาง เกิดการค้าเสรี การลงทุนข้ามชาติ สถาบันการเงินขนาดใหญ่มีอิทธิพลในระดับโลก วิกฤตการณ์น้ำมันส่งผลต่ออำนาจ การต่อรองของกลุ่มผลประโยชน์ ส่งผลต่อรายได้ของประชากรและของประเทศทั่วโลก

ด้านการเมืองที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจ มีอิทธิพลเหนือระดับภูมิภาคภายใต้การรวมกลุ่มของประเทศมหาอำนาจ ลัทธิก่อการร้ายสากลแผ่ขยายไปทั่วโลก มีการทำลายล้างและก่อความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ด้านสิ่งแวดล้อม เกิดการใช้และเผาผลาญทรัพยากรส่งผลให้เกิดกระแสโลกร้อน อุบัติภัยทางธรรมชาติที่รุนแรง เกิดโรคระบาดใหม่ เช่น โรคเอดส์ โรคซาร์ ไข้หวัดนก ที่ต้องหาทางป้องกัน ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร ที่เจริญรุดหน้าไม่หยุดยั้ง เกิดเครือข่ายเชื่อมโยงถึงกันในพริบตาทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร และความรู้ ด้วยกลไกจากคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วิทยุ โดยเฉพาะความรู้มีบทบาทอย่างสำคัญจนกลายเป็นกระแสควบคุมเศรษฐกิจและสังคมโลก เกิดการแข่งขันกันอย่างเสรี เกิดกระแสเศรษฐกิจ-สังคมฐานความรู้ เรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้มีบทบาทอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ บริบทและปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวล้วนมีอิทธิพล ส่งผลต่อการศึกษาที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยที่เน้นในเรื่องของมาตรฐานและคุณภาพ เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ปัญหาการจัดการศึกษา แม้ว่าองค์กร หน่วยงานทางการศึกษา ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติจะได้ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่โดยภาพรวมพบว่าคนไทยทุกคนยังไม่สามารถรับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ โดยปีการศึกษา 2548 มีคนไทยวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการศึกษาภาคบังคับเพียงร้อยละ 96.6 ของประชากรกลุ่มอายุ 6-14 ปี และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 59.3 ของประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี โดยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพียง 8.3 ปี ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2548 ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาหลักและเป็นกลไกเพิ่มความสามารถในการแข่งขันต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าร้อยละ 35 นอกจากนั้น จากการประเมินคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจำนวน 30,010 แห่ง ได้มาตรฐานเพียงร้อยละ 35 เท่านั้น โดยด้านที่ไม่ได้มาตรฐานได้แก่ ด้านผู้เรียน ไม่ได้มาตรฐานเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทักษะการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านผู้บริหาร ไม่ได้มาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารวิชาการโดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น การมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านครู ไม่ได้มาตรฐานเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและความไม่พอเพียงของครู ในด้านการอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา ไม่เป็นแหล่งวิชาการทางอาชีพแก่ชุมชนและสังคมเท่าที่ควร รวมทั้งไม่สามารถจัดการศึกษารองรับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนระดับอุดมศึกษา ผลการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติของสถาบันจัดอันดับมหาวิทยาลัยนานาชาติในปี 2548 มีสถาบันอุดมศึกษาไทยเพียงแห่งเดียวติดอันดับใน 200 อันดับแรก

อนึ่ง จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันนานาชาติของสถาบันนานาชาติว่าด้วยการพัฒนาการจัดการ (IMD) ด้านการศึกษาของไทยลดลงโดยลำดับ โดยอยู่ในอันดับ 46 จาก 60 ประเทศ ในปี 2548 และอันดับ 48 จาก 61 ประเทศในปี 2549 นับเป็นวิกฤตการณ์อย่างยิ่งของคุณภาพการศึกษาไทย

ขณะเดียวกันการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในหลายประการยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิเช่น การจัดตั้งกองทุนต่างๆ และหน่วยงานทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การส่งเสริมให้เอกชน ครอบครัวยุวมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น เป็นต้น

ประกอบกับรัฐบาล (พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี) ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2549 ด้านการศึกษาความว่า “เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถานศึกษา การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ” ซึ่งนโยบายดังกล่าว ถือเป็นการตอกย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาซึ่งยังมีความไม่สมบูรณ์ ในขณะเดียวกัน ก็มีการปรับเปลี่ยนทิศทางการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับก้าวให้ทัน และนำการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ในฐานะที่การศึกษามีบทบาทอย่างสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในยุคของสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ จึงจำเป็นต้องจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาการศึกษาขององค์กร/หน่วยงานทางการศึกษาต่อไป

ส่วนที่ 2

สภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา

สภาพการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและแนวโน้มการพัฒนาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประชากร การสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการศึกษาที่จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาให้ สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังมีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมการเปลี่ยนแปลงทั้งในและต่างประเทศ

2.1.1 ด้านเศรษฐกิจ

สภาพปัจจุบัน

เศรษฐกิจไทยช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2545-2548) อยู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และเป็นระยะต้นของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) โดยเศรษฐกิจ ในภาพรวมมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.7 ต่อปี ปัจจัยสนับสนุนมาจากการส่งออกสินค้าและบริการที่ ขยายตัวมาก ประกอบกับการใช้จ่ายและการลงทุนภาครัฐเพิ่มขึ้น แต่มีแนวโน้มที่จะขยายตัวในอัตราที่ ชะลอตัว เนื่องมาจากการชะลอการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก รวมทั้งราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น การปรับ บัเพิ่มอัตราดอกเบี้ย และสถานการณ์ความไม่แน่นอนภายในประเทศ รวมถึงการก่อความไม่สงบในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้ความมั่นใจในการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชนลดลง

สถานการณ์การผลิตในภาคการเกษตร มีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตรที่ ปริมาณการผลิตขยายตัวควบคู่ไปกับการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตร ซึ่งการส่งออกสินค้าเกษตรจะได้รับประโยชน์จากการที่ผลผลิตเกษตรโลกลดลง

ภาคบริการการท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการบริการและการ ทำตลาดในต่างประเทศอย่างต่อเนื่องจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะจากกลุ่มเศรษฐกิจใหม่ เช่น จีนและอินเดีย ส่วนการบริการด้านสุขภาพ เป็นอีกบริการหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ของประเทศในปัจจุบัน โดยมีการตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการดูแลสุขภาพของเอเชีย การพัฒนาธุรกิจบริการรักษาพยาบาล การบริการส่งเสริมสุขภาพโดยเฉพาะการนวดแผนโบราณแบบไทย และธุรกิจสปา และการพัฒนาธุรกิจผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพร

นอกจากนี้การสนับสนุนภาคการผลิต-ระบบโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน โดยให้ความสำคัญ และเร่งดำเนินการลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและสร้างความเป็นศูนย์กลาง ในการขนส่งในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดใช้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2549 สามารถรองรับปริมาณการจราจรทางอากาศเพิ่มขึ้น และรองรับผู้โดยสารได้ไม่น้อย กว่า 55-60 ล้านคนต่อปี ซึ่งจะส่งผลให้อัตราการขยายตัวของการขนส่งทางอากาศในเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้นด้วย

แม้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะเวลาที่ผ่านมา สามารถผลักดันให้เศรษฐกิจขยายตัวได้อย่างมี เสถียรภาพ ฐานเศรษฐกิจมีความหลากหลายมากขึ้น แต่ยังไม่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เท่าที่ควร ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศยังพึ่งพากายนอกและไม่เข้มแข็งพอที่จะเป็นภูมิคุ้มกันต่อภาวะความผันผวนจากกระแสโลกาภิวัตน์

สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก

การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกจะมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ทั้งในระดับทวีปภาคภูมิภาค และพหุภาคี และการขยายตัวของแนวคิดการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจจะส่งผลต่อรูปแบบของระบบการค้าของโลก การเปิดเสรีทางการเงินจะทำให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น การดำเนินการธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศจะมีรูปแบบและเครื่องมือที่หลากหลายขึ้น ภายหลังจากวิกฤติทางการเงินในปี 2540 และปี 2541 ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญในการปรับโครงสร้างภาคการเงินภายในประเทศให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น เพื่อให้การใช้ทุนมีประสิทธิภาพและมีการบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม และจะต้องปรับตัวด้านการเพิ่มคุณภาพและมาตรฐานแรงงานและสินค้า ด้านความปลอดภัยในการผลิตและการขนถ่ายสินค้า รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการบริหารจัดการ มีการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตในงาน บทบาทของความรู้กลายเป็นกระแสที่ควบคุมเศรษฐกิจโลกมากขึ้น มีลักษณะเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้มากขึ้น

เศรษฐกิจโลกจะเคลื่อนสู่เอเชีย โดยมีศูนย์กลางเศรษฐกิจใหม่อยู่ที่จีนและอินเดีย ฐานการผลิตย้ายมาสู่ประเทศจีนมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต เนื่องจากจีนเป็นตลาดขนาดใหญ่และมีความได้เปรียบด้านค่าแรงงาน ในขณะที่อินเดียมีความได้เปรียบด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจะทำให้มีความได้เปรียบในด้านบริการที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยที่ต้องมีการปรับตัวด้านคุณภาพ และพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ ความสามารถ ทั้งในด้านภาษาที่เป็นสากลและความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

อิทธิพลต่อการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในระยะต่อไป ต้องมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงและก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ จะต้องพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้สามารถสร้างคนให้มีความรอบรู้ คิด วิเคราะห์เป็น ส่งเสริมความสามารถในด้านภาษาสากลและเทคโนโลยี รวมทั้งเร่งผลิตกำลังคนเพื่อรองรับการเติบโตของภาคการผลิตที่เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้การเปิดเสรีทางการศึกษาจะส่งผลต่อรูปแบบการจัดการศึกษาของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และจะทำให้เกิดการแข่งขันเชิงคุณภาพมากขึ้นในการจัดการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นจึงต้องเร่งศึกษาความได้เปรียบเสียเปรียบในการเปิดเสรีการค้าด้านการศึกษาอย่างรอบคอบ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ และในขณะเดียวกันต้องส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2.1.2 ด้านสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม

สภาพปัจจุบัน

สังคมไทยในปัจจุบัน ทั้งระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว และสังคมโดยรวม ต่างก็ได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ การเคลื่อนไหลของวัฒนธรรมอย่างไร้พรมแดนเข้าสู่สังคมไทย โดยขาดความรู้ที่จะเป็นภูมิคุ้มกันในการกลั่นกรองที่ดี ได้ส่งผลกระทบต่อระบบคุณค่า ความเชื่อ พฤติกรรม การดำรงชีวิต และการปฏิสัมพันธ์ในสังคมไทยให้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิม ประกอบกับปัญหาเดิมที่ไม่มี ความสมดุลของโครงสร้างการพัฒนาด้านสังคม ทำให้สังคมไทยกำลังประสบปัญหาหลายด้าน และแม้ว่า การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาจะสร้างความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ แต่ไม่ได้สร้างโอกาส และความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ประชาชนในสังคมส่วนใหญ่มากนัก กลับเป็นการสร้างช่องว่างทางสังคม เกิด ช่องว่างด้านรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจน เกิดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างชนบทกับเมือง รวมทั้ง ช่องว่างของโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมเมืองและสังคมชนบท ภาวะความเป็นเมืองที่มากขึ้น ส่งผล ต่อสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัว เกิดการหย่าร้าง ครอบครัวแตกแยก โครงสร้างครอบครัวเกิดการ เปลี่ยนแปลงกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นสู่รุ่นน้อยลงเพราะขาด ความสัมพันธ์ใกล้ชิด นอกจากนี้ยังมีการอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองใหญ่ เกิดปัญหาสังคมทั้งในเรื่องยาเสพติด และอาชญากรรม โดยเฉพาะสังคมไทยยังขาดภูมิคุ้มกันจากการบริโภคผ่านสื่อและเทคโนโลยี มีการรับ วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย ผ่านการนำเสนอของสื่อต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการนำเสนอ เชิงสร้างสรรค์เท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น ต่างก็มีความสลับซับซ้อน ทับซ้อนกันและมีความเกี่ยวโยงกันไปมา กล่าวคือ ปัญหาหนึ่งได้นำไปสู่อีก ปัญหาหนึ่ง การแก้ไขปัญหาก็มีผลกระทบหรือเชื่อมโยงกับปัญหาอื่น ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย แต่สิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมไทยดำรงอยู่ได้ อย่างสงบสุข คือ ความยึดมั่นในสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนทั้งในยาม ปกติและยามเกิดวิกฤติของบ้านเมือง ทำให้สามารถผ่านพ้นวิกฤติรุนแรงได้อย่างราบรื่นตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน รวมทั้งการมีสถาบันศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ส่งผลให้สังคมไทยมีความอบอุ่น อารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งนับเป็นต้นทุนทางสังคมที่เป็นภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมที่ดียิ่ง ท่ามกลางความ เปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์

สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

ในอนาคต ภาวะความเป็นเมืองจะเพิ่มสูงขึ้นด้วยปัจจัยสนับสนุนจากความก้าวหน้าของระบบ โครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีสารสนเทศ สังคมในอนาคตจะเป็นสังคมของความร่วมมือที่เกิดจาก การแข่งขัน สังคมมีความเป็นสากล และเป็นสังคมภูมิปัญญามากขึ้นในลักษณะสังคมฐานความรู้ แต่ใน ขณะเดียวกันก็แสวงหาความเป็นท้องถิ่นมากขึ้น การขยายตัวของการเปิดเสรีทางการค้าทำให้เกิดการ ลอกเลียนแบบการบริโภคของวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งจะแพร่หลายและทำให้รูปแบบการบริโภคใน ประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีรูปแบบเดียวกัน ในขณะเดียวกันการแพร่หลายของกระแสนิยมวัฒนธรรม ตะวันออกก็มีมากขึ้น ทั้งในด้านอาหาร แฟชั่น ภาพยนตร์ ดนตรี ซึ่งมีโอกาสจะขยายตัวมากขึ้นใน

อนาคต รวมทั้งการย้ายถิ่นแบบไร้พรมแดนซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและคุณภาพความเป็นอยู่ของคน ในขณะเดียวกันภัยคุกคามต่อคุณภาพและความมั่นคงของมนุษย์จะมีความหลากหลายมากขึ้น จนอาจเกิดช่องว่างทางความรู้จากการเข้าไม่ถึงเทคโนโลยี

อิทธิพลต่อการจัดการศึกษา

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาจะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี ที่จะลดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความสามารถในการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงและสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ คุณภาพการศึกษายังไม่เพียงพอที่จะช่วยให้คนไทยปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงและการเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งจะต้องเร่งให้ความสำคัญในระยะต่อไป เพราะในอนาคตความรู้จะมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และจะทำให้คนในสังคมสามารถเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ตกเป็นทาสทางวัฒนธรรมจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้การจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมและพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกันโดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิตทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่อง ให้สามารถจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ชุมชนถึงระดับประเทศ เพื่อรักษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย รวมทั้งนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป

2.1.3 ด้านการเมือง การปกครอง

สภาพปัจจุบัน

ในระยะเวลาที่ผ่านมา นับจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กระบวนการบริหารจัดการประเทศได้เริ่มเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามาร่วมกับภาครัฐมากขึ้น แต่ภาคประชาชนและภาคสาธารณะอื่น ๆ ยังมีบทบาทจำกัด กล่าวคือ ภาคการเมืองปรับตัวเข้มแข็งขึ้นและมีเสถียรภาพอย่างมาก แต่ระบบการตรวจสอบถ่วงดุลขาดประสิทธิภาพ การปฏิรูประบบราชการก็นำไปสู่ความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันกระบวนการบริหารจัดการยังมีลักษณะปิดค่อนข้างมากและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่มากเท่าที่ควร อีกทั้งการบริหารจัดการภาครัฐยังไม่ตอบสนองต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยยังมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจในการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ยังไม่เปิดโอกาสให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน แม้ว่าการดำเนินงานเกี่ยวกับการกระจายอำนาจมีความก้าวหน้ามากขึ้น แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังไม่เข้มแข็งและขาดอิสระในการจัดเก็บรายได้ให้เพียงพอต่อการพึ่งตนเอง ที่สำคัญกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐยังขาดประสิทธิภาพและกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลนอกภาครัฐยังมีบทบาทจำกัด ในช่วงรัฐบาลที่ผ่านมามีการปรับคณะรัฐมนตรีหลายครั้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของนโยบาย โดยเฉพาะความต่อเนื่องของนโยบายด้านการศึกษาจากการเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการหลายครั้ง ส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาของประเทศมีความล่าช้าและไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

การขาดกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจของรัฐ ส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่โปร่งใสในการบริหารงานของรัฐบาลที่ผ่านมา โดยเฉพาะผู้นำรัฐบาลที่ประสบปัญหาวิกฤติผู้นำ รวมทั้งปัญหาการทุจริตในโครงการขนาดใหญ่อีกหลายโครงการที่รัฐบาลไม่สามารถสร้างความชัดเจนต่อสาธารณชนได้ ทำให้เกิดการชุมนุม เรียกร้องให้รัฐดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ รวมทั้งมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน โดยการจัดตั้งเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเมือง ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น จนกระทั่งมีการรวมกลุ่มกันเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายครั้ง และมีจำนวนผู้เข้าร่วมจำนวนมากขึ้น ซึ่งในที่สุดได้มีการเรียกร้องให้ผู้นำรัฐบาลยุติบทบาททางการเมืองและเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งใหม่ แต่เหตุการณ์กลับยืดเยื้อบานปลายและเกิดความแตกแยกของกลุ่มคนในสังคมอย่างเห็นได้ชัด ทำให้คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ต้องทำการยึดอำนาจ เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ซึ่งเป็นช่วงปลายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการเมืองการปกครองไทย ส่งผลให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต้องถูกยกเลิกไป และคณะปฏิรูปฯ ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 โดยได้ระบุเหตุผลของการยึดอำนาจนั้นไว้ว่า เพื่อเป็นการแก้ไขความเสื่อมศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน ความไร้ประสิทธิภาพในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทำให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบขึ้นอย่างกว้างขวาง ซึ่งนับเป็นวิกฤติการณ์ร้ายแรงทางการเมืองการปกครอง และปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชน ส่งผลให้เกิดวิกฤติการณ์รุนแรงทางสังคม ทั้งนี้ได้มีการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเพื่อทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินขึ้นใหม่ในเวลาต่อมา

นอกจากปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยยังประสบปัญหาความมั่นคงในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย ซึ่งนับวันเหตุการณ์จะทวีความรุนแรงขึ้นปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาและขวัญกำลังใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ตกต่ำอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยเฉพาะการถูกลอบทำร้ายและทำลายชีวิตและทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอด แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้มากนัก ขณะที่รัฐบาลชุดปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างมาก และต่างก็มีความคาดหวังว่าจะสามารถจัดปัญหาความขัดแย้งให้หมดไปได้ในไม่ช้า

สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการเมืองโลก

แนวคิดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะแพร่ขยายไปทั่วโลก เกิดการตื่นตัวในการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ และมีการรวมตัวขององค์การภาคประชาชนที่มีจุดประสงค์เพื่อเรียกร้องและผลักดันนโยบายของรัฐในเรื่องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น มีการเคลื่อนไหวด้านการก่อการร้ายข้ามชาติได้ง่ายและมีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากการคมนาคมขนส่งที่รวดเร็วและมีอุปกรณ์สื่อสารที่ทันสมัย ทำให้การติดตามร่องรอยของผู้ก่อการร้ายเป็นเรื่องยาก และจะมีการออกกฎหมาย มาตรการและข้อกำหนดร่วมกับประเทศต่าง ๆ เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ระดับประเทศในด้านต่าง ๆ มากขึ้น ผลกระทบจากการออกกฎหมายและมาตรการดังกล่าว จะเพิ่มการรุกรอนสิทธิของมนุษยชนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

อิทธิพลต่อการจัดการศึกษา

จากสภาพการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นภายในประเทศ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก การจัดการศึกษาของประเทศไทยจะต้องเน้นการเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศและสามารถตรวจสอบการจัดการอำนาจรัฐอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาเพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้การบริหารงานของรัฐบาลมีเสถียรภาพบนความโปร่งใสตรวจสอบได้ และดำเนินนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันได้ผลักดันให้ใช้แนวคิดในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เพื่อสร้างคนให้มีคุณธรรมและนำความรู้ความสามารถมาใช้พัฒนาประเทศในทางที่ถูกต้องเหมาะสม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ นอกจากนี้เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะต้องเร่งสร้างกลไกและมาตรการทางการศึกษาที่จะส่งเสริมการให้การศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อพัฒนาประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้และเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง บนพื้นฐานของอัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะสามารถสร้างความรักและสามัคคีให้เกิดขึ้นได้

2.1.4 ด้านประชากร

สภาพปัจจุบัน

จากความสำเร็จของนโยบายวางแผนประชากรอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านระบบสาธารณสุขทำให้คนไทยมีอายุเฉลี่ยสูงขึ้น โดยปัจจุบัน (ปี 2549) ประเทศไทยมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้นประมาณ 64 ล้านคน โดยโครงสร้างทางอายุจำแนกเป็น ประชากรวัยเด็ก (0-14 ปี) คิดเป็นร้อยละ 23 วัยแรงงาน (15-59 ปี) คิดเป็นร้อยละ 66.7 และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 10.3 โดยสัดส่วนของผู้มีงานทำอายุ 15 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 73 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 7,249 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548)

ในอนาคตโครงสร้างประชากรไทยจะเปลี่ยนแปลงไปและมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงป็นผลทางประชากรตั้งแต่ปัจจุบันจนถึงปี 2552 กล่าวคือ เป็นช่วงที่สัดส่วนประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเมื่อเทียบกับประชากรในวัยพึ่งพิง (กลุ่มวัยเด็กและวัยสูงอายุ) ซึ่งจะเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจที่จะใช้ประโยชน์จากช่วงเวลาดังกล่าวในการพัฒนาประเทศ เพราะหลังจากช่วงเวลานี้แล้วคาดว่าประชากรวัยแรงงานจะเริ่มมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้การผลิตของประเทศลดลงด้วย ในขณะเดียวกันอัตราการพึ่งพิงจะสูงขึ้น เพราะประชากรวัยแรงงานต้องรับภาระเพิ่มขึ้นในการดูแลผู้สูงอายุซึ่งมีสัดส่วนสูงขึ้น เห็นได้ว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านประชากรน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน เพราะไม่เพียงแต่ระยะเวลาของการได้รับประโยชน์จากช่วงป็นผลทางประชากรจะมีน้อยแล้ว พื้นฐานความรู้ความสามารถและผลิตภาพแรงงานไทยก็ยังต่ำกว่าด้วย ดังนั้นการเพิ่มผลิตภาพแรงงานในช่วงที่ประชากรวัยแรงงานมีสัดส่วนสูงจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อให้ประเทศสามารถเพิ่มผลิตภาพรวมและสร้างความมั่งคั่งให้มากที่สุดก่อนที่จะมีสัดส่วนลดลงในอนาคต

สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรโลก

โครงสร้างอายุประชากรโลกกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ จากการคาดการณ์ของสถาบันประชากรของสหประชาชาติ (United Nation Population Division) โครงสร้างอายุประชากรโลกในกลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจะมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 27.5 ในปี 2025 และร้อยละ 41.5 ในปี 2050 โดยในประเทศกำลังพัฒนาประชากรส่วนใหญ่เข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว ประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ ยุโรปกลางและตะวันออกจะเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุภายในประมาณ 15 ปี เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรในประเทศต่างๆ มีแนวโน้มลดลง และความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขทำให้อายุขัยเฉลี่ยของคนสูงขึ้น

การย้ายถิ่นของประชากร เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการกระจายตัวของประชากรในพื้นที่ต่างๆ และมีผลกระทบต่อประชากรทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยในปัจจุบันการเคลื่อนย้ายอยู่ในลักษณะของการเคลื่อนย้ายคนอย่างเสรี (Free Flow) และมีแนวโน้มการเคลื่อนย้ายข้ามประเทศจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อิทธิพลต่อการจัดการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงในด้านประชากรที่จะเกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ทั้งจากการเคลื่อนย้ายคนโดยเสรี ซึ่งจะทำให้รูปแบบการศึกษามีความหลากหลายมากขึ้นในด้านหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมวัยสูงอายุ ทำให้ต้องเร่งพัฒนาประเทศในขณะที่ยังมีสัดส่วนของประชากรวัยแรงงานอยู่ในระดับสูง โดยเน้นการผลิตกำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ ซึ่งต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาต้องมีการพิจารณาสัดส่วนการผลิตที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พร้อมทั้งต้องป้องกันปัญหาสมองไหล เนื่องจากในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเกิดการแย่งชิงบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูงและสามารถเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรี

นอกจากนี้ แนวโน้มโครงสร้างประชากรของไทยที่กำลังปรับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลให้มีสัดส่วนภาระพึ่งพิงเพิ่มขึ้น ซึ่งการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ด้วยการเตรียมหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพและสร้างเสริมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยเพื่อลดภาระพึ่งพิง รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรสำหรับประชากรวัยอื่นให้เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุโดยการนำประสบการณ์ ภูมิปัญญาจากผู้สูงอายุมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและประเทศชาติต่อไป ในขณะเดียวกันประชากรวัยเรียนซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถจัดการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้มากขึ้น

2.1.5 ด้านสาธารณสุข

สภาพปัจจุบัน

การดำเนินการด้านสาธารณสุขในประเทศไทย เป็นการดำเนินงานควบคู่กันทั้งส่วนของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐได้เป็นอย่างดี ที่ผ่าน

มาได้มีโครงการและกิจกรรมด้านสาธารณสุขที่สำคัญ คือ (1) การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงหลักประกันสุขภาพได้มากกว่า 60.53 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 96.27 ของประชากรทั้งประเทศ (2) การสร้างเสริมสุขภาพ โดยมีการทำงานหลายลักษณะ เช่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีผลดีต่อสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม และการสนับสนุนให้คนและชุมชนดูแลสุขภาพตนเอง (3) การป้องกันและควบคุมโรค เป็นการป้องกันและควบคุมโรคทั้งโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ การลดปัจจัยเสี่ยงจากการบริโภค การควบคุมป้องกันการติดยาและสารเสพติด การป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุจราจร (4) การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (5) การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ (6) การพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน (7) การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (8) การพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ โดยการพัฒนาผู้บริหารทางการแพทย์และสาธารณสุข และการส่งเสริมคุณภาพวิชาชีพด้านการแพทย์และสาธารณสุข (9) การวิจัยด้านสุขภาพ เพื่อปฏิรูประบบสุขภาพ รวมทั้งการวิจัยเกี่ยวกับโรคและปัญหาสุขภาพ (10) การพัฒนาสาธารณสุขระหว่างประเทศ โดยการร่วมมือกับองค์กรระดับโลกเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ การเข้าร่วมประชุมในเวทีระดับโลก รวมทั้งมีความร่วมมือด้านสาธารณสุขกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศกำลังพัฒนาทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

ปัจจุบันความต้องการบริการสุขภาพภาคเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ประกอบกับการขยายบริการสุขภาพแก่ชาวต่างประเทศทั้งในภาครัฐและเอกชนมีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้ความต้องการบริการสุขภาพภาคเอกชนเพิ่มขึ้นไปอีก ทำให้เกิดภาวะสมองไหลจากภาครัฐในชนบทเข้าสู่ภาคเอกชนในเมือง มีอัตราการลาออกของแพทย์ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุขโลก

การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ/การค้ามีผลต่อการสาธารณสุขของโลก เนื่องจากการทำข้อตกลงทางเศรษฐกิจจะทำให้บางประเทศมีความได้เปรียบ อาทิเช่น การเจรจาในการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับสหรัฐอเมริกา จะทำให้ประเทศที่ตกลงด้วยไม่สามารถใช้ข้อมูลในการวิจัยและทดลองยาที่สหรัฐดำเนินการมาแล้วได้ ส่งผลต่อการผลิตยาชื่อสามัญออกจำหน่ายทำได้ยากและใช้เวลานานขึ้น นอกจากนี้แนวโน้มของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการพัฒนาการแพทย์สมัยใหม่ที่มีศักยภาพในการป้องกันและรักษาโรคจะมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งเรื่องวัคซีน ยา พันธุกรรมบำบัด และการรักษาโรคด้วยเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) ทำให้การรักษาโรคต่างๆ และการปลูกถ่ายอวัยวะมีประสิทธิภาพมากขึ้น จะส่งผลต่อความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการระหว่างคนรวยและคนจน

อิทธิพลต่อการจัดการศึกษา

เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางด้านการแพทย์และบุคลากรทางสาธารณสุข ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรเพียง 30 คน/ประชากร 1 แสนคน ยังไม่เพียงพอกับความต้องการและมีการกระจุกตัวในบางพื้นที่โดยเฉพาะเขตเมือง ดังนั้นสถาบันการศึกษาที่มีศักยภาพในการผลิตแพทย์และบุคลากรทางสาธารณสุข จึงต้องเร่งผลิตบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขอย่างเร่งด่วน อีกทั้งในปัจจุบันการบริการด้านสุขภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ที่สมควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสาธารณสุขเพื่อพัฒนาการสาธารณสุขของไทยให้ก้าวทันต่อวิทยาการของโลกในอนาคตและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน เพราะในปัจจุบันมีภาวะการเจ็บป่วยจากโรคอุบัติใหม่และโรคระบาดซ้ำที่

เป็นผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์มากมาย เช่น โรคซาร์ส ไข้หวัดนก ซึ่งโรคเหล่านี้ยากที่จะประเมินสถานการณ์ และองค์ความรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคที่มีรหัสพันธุกรรมใหม่ในประเทศไทย ยังไม่เพียงพอและไม่สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2.1.6 ด้านสิ่งแวดล้อม

สภาพปัจจุบัน

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนนับเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องจัดการอย่างเร่งด่วน เนื่องจากจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหาการจราจรและขนส่ง มลพิษทางอากาศและเสียง ขยะ การขาดแคลนระบบสาธารณสุขโรค ชุมชนแออัด การขาดแคลนพื้นที่สีเขียว ซึ่งหน่วยงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรเอกชนกลุ่มต่าง ๆ ได้มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในหลายลักษณะ เพื่อดำเนินการแก้ไข อาทิ การกำหนดกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชนมาบังคับใช้ การกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน นโยบายการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาเมือง รวมทั้งการกำหนดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาเมือง เช่น โครงการด้านการจราจรและการขนส่ง และโครงการด้านที่อยู่อาศัย

การเติบโตทางเศรษฐกิจและการใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลืองทำให้พลังงานสำรองในประเทศไทยเริ่มลดลงเรื่อย ๆ ซึ่งภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับพลังงานทดแทนอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานที่นำมาใช้ทดแทนน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น แก๊สโซฮอลล์ ไบโอดีเซล และแก๊สธรรมชาติสำหรับยานยนต์ (NGV) และมีโครงการรณรงค์ประหยัดพลังงานหลายโครงการ เพื่อแก้ปัญหาด้านพลังงานของประเทศ

ในด้านทรัพยากรธรรมชาติส่วนอื่น ๆ ได้มีการดำเนินการด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทั้งการจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้เป็นไปอย่างสมดุลและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การดำเนินการแก้ไขปัญหारेื่องความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและปัญหาการใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดินเพื่อการเกษตร การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน เพื่อให้การใช้ที่ดินมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เป็นแหล่งน้ำดิบเพิ่มเติม เนื่องจากสถานการณ์ขาดแคลนน้ำในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น ประกอบกับความต้องการใช้น้ำของชุมชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว ที่ทำให้เกิดการแย่งชิงน้ำระหว่างภาคครัวเรือนและเกษตรกรรมกับภาคอุตสาหกรรม ส่วนการจัดการทรัพยากรธรณี มีการเร่งรัดการบังคับใช้มาตรการควบคุมและลงโทษการทำเหมืองแร่ผิดกฎหมายอย่างเข้มงวด ปรับปรุงกระบวนการทำเหมืองแร่ให้มีการปฏิบัติตามมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม และฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วอย่างเข้มงวด

เหตุการณ์จากภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอย่างรุนแรงในช่วงเวลาที่ผ่านมา คือ เหตุการณ์ธรณีพิบัติจากคลื่นยักษ์สึนามิในเขตพื้นที่ 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันภาคใต้ของประเทศไทย เมื่อปี 2547 และปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ ปัญหาดังกล่าวนอกจากจะส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมแล้ว ยังก่อให้เกิดการชะงักงันในการจัดและพัฒนาระบบการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศอีกด้วย

สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมโลก

การเปลี่ยนของสถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลก ปัจจุบันโลกกำลังประสบปัญหาภาวะโลกร้อนจากปรากฏการณ์เรือนกระจกที่มีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงประเภทฟอสซิล (น้ำมัน ถ่านหิน) ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นส่วนประกอบของก๊าซเรือนกระจกในปริมาณมากเกินไป และการเกิดปรากฏการณ์เอล นินโญ และลานีญา ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนี้ได้ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ประเทศต่างๆ ให้ความสนใจ รวมทั้งแนวคิดการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อรักษาระบบนิเวศให้เกิดความสมดุล การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การประหยัดพลังงาน และการพัฒนาพลังงานทดแทนมาใช้ประโยชน์มากขึ้น เพื่อลดการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงประเภทฟอสซิลที่มีอยู่อย่างจำกัดและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

อิทธิพลต่อการจัดการศึกษา

การพัฒนาคนให้มีแนวคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน จะต้องให้ความรู้แก่คนทุกระดับในสังคม เนื่องจากทุกคนมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรและมีส่วนทำให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ควรปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนในทุกระดับการศึกษาทั้งในและนอกระบบ และควรเพิ่มปริมาณการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ และด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมในวงกว้าง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.1.7 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สภาพปัจจุบัน

สถานการณ์ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำ จากผลการประเมินของสถาบันนานาชาติเพื่อการพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development) ในปี 2549 ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของไทยอยู่ในอันดับที่ 53 จาก 61 ประเทศ และโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีอยู่อันดับ 48 จาก 61 ประเทศ ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของไทยต่ำ เนื่องจากความอ่อนแอในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพราะขาดแคลนทรัพยากรบุคคลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ อีกทั้งบุคลากรและการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะการขาดการวิจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการลดต้นทุนการผลิต ทำให้ถูกกดดันจากประเทศคู่แข่ง จึงควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีร่วมกันประเมินเทคโนโลยีสำหรับอนาคตของประเทศไทย เพื่อเร่งดำเนินการพัฒนานวัตกรรมให้ก้าวหน้า ทั้งในด้านเทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีด้านซอฟต์แวร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยี ซึ่งหากไม่มีการพัฒนาจะไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีความก้าวหน้าส่งผลต่อการส่งออกสินค้าในอนาคต เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีการผลิตสินค้าของภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่ของไทยยังเป็นการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตระดับพื้นฐาน

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นการเติบโตที่ไม่ได้อาศัยเทคโนโลยีของตนเอง ซึ่งหากยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงสถานภาพและวิธีการดำเนินกิจกรรมการผลิตที่เป็นอยู่ จะไม่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อการปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ที่เหมาะสม และตกอยู่ในฐานะที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจาก ต่างประเทศตลอดเวลา อีกทั้งประเทศไทยยังไม่สามารถกระจายความรู้ด้านเทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง ทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อสร้างความมั่งคั่งได้ และทำให้ช่องว่างระหว่าง ประชากรในประเทศกว้างขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีของโลก

ในปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคของเศรษฐกิจโมเลกุล (molecular economy) ซึ่งขับเคลื่อนด้วย เทคโนโลยีหลัก ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ และ นาโนเทคโนโลยี ได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่าง รวดเร็วและก่อให้เกิดนวัตกรรม รวมทั้งการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชากรโลกเกือบทุกด้านและมีผลต่อการดำเนินธุรกิจ โครงสร้าง ทางเศรษฐกิจ ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ความแตกต่างด้านการพัฒนา การสาธารณสุข สังคมและ จริยธรรม ปัญหาอาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์ การแพร่กระจายของสื่อลามก ความขัดแย้งในเชิงศาสนา ปรัชญาและความเชื่อ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีแนวโน้มให้ประชากรอายุยาวนานขึ้นซึ่งจะทำ ให้โครงสร้างประชากรสูงอายุมากขึ้น วิถีชีวิต สิ่งอำนวยความสะดวกต่างทำให้พึ่งพาเทคโนโลยีในการ ดำเนินชีวิตมากขึ้น

อิทธิพลต่อการจัดการศึกษา

ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะทำให้ประเทศไทยลดการพึ่งพาเทคโนโลยี จากต่างชาติและสามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไปได้ ดังนั้นการ พัฒนาด้านการศึกษาจึงควรส่งเสริมให้เกิดความตื่นตัวทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการศึกษา ทุกระดับ และส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อสร้างองค์ความรู้ อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมา ผสมผสานร่วมกับจุดแข็งในสังคมไทย เช่น สร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการ นอกจากนี้ต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งสร้างเวทีให้นักวิทยาศาสตร์ของไทย เพื่อ ป้องกันปัญหาสมองไหล เนื่องจากการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ ทำ ให้นักวิทยาศาสตร์ของไทยที่มีความรู้ความสามารถไปทำงานในองค์กรของต่างชาติมากขึ้น

2.2 สรุป

จากการทบทวนบริบทต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคต ทั้งภายในประเทศและการเปลี่ยนแปลงของ สถานการณ์โลก สรุปได้ว่าลักษณะของเศรษฐกิจในอนาคตจะมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ ที่ดำเนินไปในกระแสนของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้รูปแบบของระบบการค้าโลกเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งรูปแบบของระบบการศึกษา ทำให้ไทยต้องเร่งสร้างคุณภาพในการจัดการศึกษา รวมทั้งการรู้จัก อนุรักษ์และพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้านสังคม จะเป็น สังคมภูมิปัญญามากขึ้นในลักษณะสังคมฐานความรู้ และการเคลื่อนย้ายถิ่นแบบไร้พรมแดน จะทำให้

เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อนขึ้น ด้านการเมืองการปกครอง ประชาชนจะตื่นตัวในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ และให้ความสำคัญในด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ภายใต้กระแสการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นแนวคิดที่กำลังแผ่ขยายไปทั่วโลก แนวโน้มการก่อการร้ายข้ามชาติจะทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งจะต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เพื่อสร้างสังคมชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในทางการเมือง เพื่อพัฒนาการเมืองไทยให้สอดคล้องกับวิถีทางแห่งประชาธิปไตย และจากภาวะวิกฤติผู้นำและความไม่โปร่งใสในการบริหารประเทศที่เกิดขึ้น ทำให้ต้องเร่งสร้างสังคมคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นทุกระดับของสังคม โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ ส่งเสริมให้เกิดความรักสามัคคี ประองตองและเน้นการแก้ปัญหาด้วยวิธีสมานฉันท์

ในระยะเวลาอีกไม่นานโลกจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรครั้งใหญ่ โดยจะเปลี่ยนเป็นสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะผลผลิตภาพในการพัฒนาประเทศ และระบบเศรษฐกิจสังคมที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามโครงสร้างของประชากร ส่งผลให้การสาธารณสุขต้องเตรียมการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจก็ส่งผลกระทบต่อสาธารณสุข จากข้อตกลงต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างกัน ซึ่งนับเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการสาธารณสุข และต้องเร่งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านการสาธารณสุขของไทยให้ก้าวหน้าเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการสมัยใหม่ เพราะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการพัฒนาการแพทย์สมัยใหม่เพื่อการป้องกันและรักษาโรคจะมีมากขึ้น ด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจะเกิดจากการขยายตัวของสังคมเมืองที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ภาวะโลกร้อน ความหลากหลายทางชีวภาพ จะทำให้สภาวะแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ก็เป็นอีกบริบทหนึ่งที่นับวันจะมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จึงต้องสร้างสังคมให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี เพื่อให้คนในสังคมสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมทั้งในชีวิตประจำวันและเพื่อการพัฒนาประเทศ

การเปลี่ยนแปลงบริบทต่างๆ ที่กล่าวมา ย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในประเทศเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงต้องเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยการวางรากฐานการศึกษาเพื่อการพัฒนาให้คนมีความรอบรู้ เข้าใจและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกในด้านต่างๆ อย่างครบถ้วน

ส่วนที่ 3

ผลการพัฒนาการศึกษา

หลังจากการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พบว่า ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) มีการพัฒนาการศึกษาโดยลำดับ ผลการพัฒนาการศึกษาโดยภาพรวมในแต่ละระดับ/ประเภท การบริหารจัดการ โครงสร้างพื้นฐานและกลไกการจัดการศึกษา โดยสรุปเป็นดังนี้

3.1 ระดับ/ประเภทการศึกษา

ผลการพัฒนาการศึกษาในแต่ละระดับ/ประเภทการศึกษา พิจารณาจากผลการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ คุณภาพการจัดการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งองค์ประกอบด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการวิจัย และประเมินผลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1.1 การศึกษาปฐมวัย (0-5 ปี)

(1) ด้านโอกาสทางการศึกษา

การจัดการศึกษาปฐมวัย มีหน่วยงานที่ดูแลและรับผิดชอบดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกระทรวงศึกษาธิการ (สพข.เดิม) ในปี 2548 มีเด็กทั้งสิ้น 723,947 คน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น 16,841 แห่ง ในการนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งและพัฒนาศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบขึ้นจำนวน 943 ศูนย์ในปีการศึกษา 2548 เพื่อเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการและดำเนินงานตามภาระหน้าที่ของศูนย์ นอกจากนี้ยังมีกระทรวงแรงงานจัดทำโครงการศูนย์เลี้ยงเด็กเพื่อผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการและชุมชนอีกจำนวนหนึ่ง

โดยสรุป โอกาสในการเข้ารับการศึกษารายวันของเด็กในช่วงปฐมวัย (วัย 3-5 ปี) เมื่อพิจารณาอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรกลุ่มอายุ พบว่า มีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 96.8 ในปีการศึกษา 2542 เหลือร้อยละ 90.6 ในปีการศึกษา 2545 โดยในปีการศึกษา 2548 ประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี มีจำนวน 2.94 ล้านคน แต่ได้รับบริการด้านการศึกษาเพียง 2.46 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 83.7

(2) ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (2) ยุทธศาสตร์การ

ส่งเสริมพ่อแม่ ผู้ที่เกี่ยวข้องพัฒนาการเด็กปฐมวัย 0-5 ปี (3) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย และได้มีการจัดทำร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ.2549-2558 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางร่วมกันในการส่งเสริมสนับสนุนเด็กปฐมวัยทุกคน ให้มีพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพของตน และสามารถนํานโยบายและยุทธศาสตร์เหล่านั้นไปจัดทำแผนปฏิบัติการให้เป็นรูปธรรม

(3) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ถึงแม้จะมีหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ที่ใช้เป็นแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปีแล้วก็ตาม แต่พบว่าเด็กปฐมวัยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 (กว่า 4 แสนคน) ได้รับความรู้ยังไม่ทั่วถึงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ขาดการประสานงานและไม่มีเอกภาพของนโยบาย ตลอดจนขาดทิศทางในการจัดการศึกษา ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อให้สถานศึกษา สถานเลี้ยงดูเด็ก ศูนย์เด็กเล็กใช้เป็นแนวทางจัดประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยจำแนกเด็กออกเป็น 2 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และเด็กอายุ 3-5 ปี มีการจัดทำหลักสูตรจำแนกตามกลุ่มอายุ และเผยแพร่ไปยังหน่วยงานอื่นที่ต้องการ

ผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนในสถานศึกษาระดับปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ส่วนที่อยู่ในระดับดีมีเพียงร้อยละ 11.1 ด้านผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษาที่มีผู้บริหารมีภาวะผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 83.6 การจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีหลักสูตร สื่อที่เอื้อและเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีเพียงร้อยละ 36.9 ด้านครู พบว่า ครูที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดีมีเพียงร้อยละ 38

3.1.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) ด้านโอกาสทางการศึกษา

จากการพิจารณาถึงโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มอายุ 3-17 ปี มีโอกาสทางการศึกษาลดลง จากร้อยละ 88.4 ในปีการศึกษา 2543 เป็นร้อยละ 87.3 ในปีการศึกษา 2547 และร้อยละ 86.6 ในปีการศึกษา 2548 ประชากรกลุ่มอายุ 3-17 ปี มีจำนวน 14.59 ล้านคน มีโอกาสทางการศึกษา 12.64 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 86.6 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาโอกาสในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นในภาพรวมระหว่างปีการศึกษา 2543-2548 ของประชากรกลุ่มอายุ 6-14 ปีนั้น จำนวนผู้เรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจำนวนปีการศึกษาของคนไทยเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 0.2 ปี คือจาก 7.1 ปี ในปี 2542 เป็น 8.3 ปี ในปี 2548 ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (15-17 ปี) ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก คิดเป็นร้อยละ 59.3 ของประชากรกลุ่มอายุดังกล่าว

ในด้านกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาที่เหมาะสมค่อนข้างน้อย นอกจากนั้น ยังมีปัญหาข้อมูลจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งยังไม่ได้รับการสำรวจอย่างจริงจัง ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาจึงมีดังนี้

(1) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการนำร่องเพื่อค้นหารูปแบบและพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเน้นการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีปัญญาเลิศ (gifted education) ในลักษณะการเรียนรู้ร่วมในโรงเรียนทั่วไป ขณะนี้มีโรงเรียนเครือข่ายนำร่องที่เป็นต้นแบบจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 34 แห่ง ใน 14 จังหวัดทั่วประเทศ มีนักเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นกว่า 5,000 คน เป็นเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรี ศิลปะ ทัศนศิลป์ นาฏศิลป์และศิลปะการแสดง

(2) การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัด สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาสงเคราะห์ โดยจัดให้แก่เด็กที่ขาดโอกาสหรือด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเป็นเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ปัจจุบันมีโรงเรียนประจำ จำนวน 45 โรง ใน 35 จังหวัด นักเรียนจำนวน 38,962 คน นอกจากนี้ สพฐ. ได้ให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนปกติทั่วไป (ร้อยละ 30 ของนักเรียนปกติ) จำนวน 1,104,894 คน ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการร่างกฎกระทรวงกำหนดจำนวนหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา

(3) การศึกษาเพื่อคนพิการ สพฐ. ได้จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในลักษณะโรงเรียนเฉพาะความพิการแต่ละประเภทกระจายอยู่ทั่วประเทศ จำนวน 43 โรง มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 12,320 คน และจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ รวม 237,030 คน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งประเภทความพิการออกเป็น 9 ประเภท นอกจากนี้ มีการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจำนวน 22 โรง เพื่อเผยแพร่เป็นต้นแบบสำหรับโรงเรียนในโครงการทั้ง 2,000 โรง โดยดำเนินการจัดทำหลักสูตรการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เพื่อรองรับการให้บริการ 4 ประเภท ความพิการ คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทางกายได้ยิน ทางตาและทางร่างกายและสุขภาพ จัดทำหลักสูตรและคู่มือการจัดการเรียนการสอนของเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล/บ้าน ให้ทุกศูนย์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล จัดทำคู่มือการสอนเด็กพิเศษฉบับสมบูรณ์ ร่วมกับหน่วยอาสาสมัครอังกฤษประจำประเทศไทย (VSO Thailand) จัดทำมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยจัดทำ (ร่าง) มาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ/จัดทำ (ร่าง) มาตรฐานการบริการกายภาพบำบัดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ สิทธิทางการศึกษาของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนามากขึ้น แต่วยังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย รูปแบบการจัดการศึกษาและหน่วยงานที่จัดยังไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้เท่าที่ควร

นอกจากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวข้างต้นแล้ว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 12 ได้กำหนดให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้

เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยภาครัฐให้การสนับสนุนส่งเสริมทั้งด้านวิชาการ เงินอุดหนุนการจัดการศึกษา และการลดหย่อน/ยกเว้นภาษีการศึกษา ซึ่งได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงตามมาตรา 12 ไปแล้ว 3 ฉบับ ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว สถานประกอบการ และสถาบันพระพุทธศาสนา ขณะนี้มีครอบครัวที่จัดการศึกษาให้บุตร จำนวน 23 ครอบครัว ผู้เรียน 41 คน สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการนำร่องส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานประกอบการในรูปศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 6 แห่ง ผู้เรียนประมาณ 200 คน สถาบันพระพุทธศาสนาได้จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ จำนวน 10,843 แห่ง ผู้เรียน 1,135,000 รูป/คน อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนยังนับเป็นเรื่องใหม่ของสังคมไทย ทำให้การสนับสนุนกลุ่มผู้จัดยังดำเนินการได้น้อย ทั้งเงินอุดหนุนการศึกษา การลดหย่อน/ยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์ด้านอื่น ๆ การอนุมัติแผนการจัดการศึกษาของครอบครัวยังยึดติดรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน และการอนุมัติแผนการจัดการศึกษาในระดับปวช. เจ้าหน้าที่ยังไม่มีเชื่อมั่นใจเนื่องจากไม่มีประสบการณ์ในการจัดการอาชีวศึกษามาก่อน นอกจากนี้ในระดับปฏิบัติยังมีการรับรู้ค่อนข้างน้อยในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ วัฒนธรรมทางความคิด และการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ จากการเป็นผู้จัดมาเป็นการส่งเสริม สนับสนุน ให้องค์กรสังคมอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามนโยบายรัฐบาล

(2) ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา พิจารณาจากตัวชี้วัด เช่น อัตราการคงอยู่ อัตราการออกกลางคัน และอัตราส่วนนักเรียนต่อห้อง พบว่า ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น มีแนวโน้มดีขึ้น คือ อัตราการคงอยู่ของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 87.2 ในปีการศึกษา 2543 เป็นร้อยละ 90.1 ในปี 2547 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อัตราการคงอยู่สูงที่สุดประมาณร้อยละ 93.8 ในปีการศึกษา 2547 ส่วนมัธยมศึกษาตอนปลาย ลดลงจากร้อยละ 83.5 ในปีการศึกษา 2543 เป็นร้อยละ 78.4 ในปีการศึกษา 2547 อัตราการออกกลางคัน ของนักเรียนระดับประถมศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2543-2546 มีอัตราเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2542 ส่วนมัธยมศึกษาตอนต้น มีอัตราการออกกลางคันลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 2.32 ในปีการศึกษา 2542 เป็นร้อยละ 1.45 ในปีการศึกษา 2546 ส่วนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเพิ่มขึ้นในปี 2543 และ 2544 และมีแนวโน้มลดลงใน 2 ปีต่อมา โดยลดลงจากร้อยละ 1.95 ในปีการศึกษา 2542 เป็นร้อยละ 1.38 ในปีการศึกษา 2546 ส่วนอัตราส่วนนักเรียนต่อห้อง ของสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. ในภาพรวมทั้งประเทศ มีค่าเฉลี่ย 24:1

เมื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างภาครัฐ และเอกชน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน และจากการใช้แบบจำลองเพื่อดูประสิทธิผลในการจัดการศึกษา พบว่า ในปี 2545 โรงเรียนเอกชนช่วยแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณของรัฐได้ประมาณ 22,500 ล้านบาท และคาดว่าจะระหว่างปี 2546-2555 จะช่วยแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณได้ถึง 328,897 ล้านบาท

(3) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า มีการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นหลักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่เนื่องจากมีความไม่เข้าใจในแนวคิด

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นเหตุให้สถานศึกษาประสบปัญหาหลายประการในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว เช่น มาตรฐานการเรียนรู้ตามช่วงชั้นมีความซ้ำซ้อนกัน เนื้อหาสาระมีจำนวนมากเกินไป ทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอ ไม่เป็นรูปธรรม เข้าใจยาก สถานศึกษาสับสนในการนำสาระการเรียนรู้แกนกลางไปใช้ รวมทั้งครูผู้สอนไม่มั่นใจในเรื่องการสอนแบบบูรณาการ ขาดความชำนาญในการจัดทำ/จัดหาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงได้มีการทบทวนมาตรฐานหลักสูตร และปรับแก้มาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี ทั้ง 8 กลุ่มสาระ นอกจากนี้ ยังได้มีการเร่งพัฒนาหลักสูตรสำหรับใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด สพฐ. กว่า 11,720 โรงเรียน

ผลการประเมินของ สมศ. ด้านผู้เรียน พบว่า คุณภาพและมาตรฐานของผู้เรียนเกี่ยวกับความสามารถทางวิชาการของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกวิชามีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ด้านผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษาที่มีผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ คิดเป็นร้อยละ 82.1 สถานศึกษาที่มีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 64.4 สถานศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 35.5 สถานศึกษาที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 77.1 ด้านครู พบว่า ครูที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีเพียงร้อยละ 34.2 ที่อยู่ในมาตรฐานระดับดี

3.1.3 การอาชีวศึกษา

(1) ด้านโอกาสทางการศึกษา

ด้านโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนอาชีวศึกษา พบว่า อัตราการเรียนต่อในระดับอาชีวศึกษาในปี 2539 มีจำนวนลดลงจากร้อยละ 41.5 เหลือร้อยละ 32.9 ในปี 2546 ขณะที่ตลาดแรงงานมีความต้องการกำลังคนระดับอาชีวศึกษาถึงร้อยละ 60 ของการผลิตกำลังคนระดับกลาง ซึ่งนับเป็นจุดอ่อนอย่างมาก ต่อการขยายการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและผลิตภาพโดยรวมในอนาคต ในการนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายเปิดรับนักเรียนสายอาชีวศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะในปีการศึกษา 2547 มีนโยบายให้รับผู้ที่ต้องการเรียนสายอาชีวศึกษาทุกคนโดยไม่มีการสอบคัดเลือก ทำให้สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีวศึกษา:สามัญ ในปีการศึกษา 2547 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 37:63 และพบว่าสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษามีจำนวนสูงขึ้นเป็นร้อยละ 41 ในปีการศึกษา 2548

(2) ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังดำเนินการปฏิรูประบบอาชีวศึกษาที่สำคัญ คือ การยกร่าง พ.ร.บ.การอาชีวศึกษา พ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างการทบทวนและนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา และการยกร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ.....เพื่อเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการเพื่อเพิ่มผลิตภาพของแรงงานให้มีคุณวุฒิใหม่สำหรับการฝึกอบรมส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

มีการนำร่องปรับระบบการบริหารการอาชีวศึกษาใหม่ โดยรวมกลุ่มวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จัดตั้งเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา 78 แห่ง เพื่อบริการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังสถาบัน และมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะและความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริง ในส่วนของสถานประกอบการส่วนใหญ่ ยังให้ความสำคัญต่อการลงทุนด้านการพัฒนาทักษะความรู้แก่พนักงานของตนค่อนข้างน้อย ส่งผลกระทบต่อผลิตภาพแรงงานไทยในทุกสาขาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำกว่าประเทศอื่นๆ อย่างไรก็ตาม มีความพยายามที่จะพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาในหลายรูปแบบ เช่น การกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานการปฏิรูปการผลิตและพัฒนา ระยะ 10 ปี (พ.ศ.2547-2556) การอบรมครูประจำการและผู้บริหารเพื่อเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาตามโครงสร้างใหม่ การพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูแนวใหม่ระดับปริญญาตรี 5 ปี โดยมีทุนการศึกษาให้เพื่อจูงใจให้คนเรียนดีมาเป็นครู และประกันการมีงานทำ โครงการปรับปรุงการจัดทำหลักสูตรให้มีความหลากหลายยืดหยุ่น โดยมีการทดลองใช้ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย จำนวน 2,175 แห่ง โครงการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลาง โดยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคี เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินสมรรถนะของการปฏิบัติงานได้จริงของช่างฝีมือวิชาชีพสาขาต่างๆ รวมทั้งการจัดโครงการให้ทุนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานวิจัยของอาจารย์รุ่นใหม่ การส่งเสริมการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างครบวงจร และโครงการวิจัยทางด้านอุตสาหกรรม IRAP (Industrial Research Assistance Program)

สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เอกชนมีบทบาทในการแบ่งเบาภาระงบประมาณภาครัฐได้มากเฉพาะเงินเดือนครูของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน พบว่ามีมูลค่าถึง 1,323 ล้านบาทต่อปี และเมื่อรวมค่าใช้จ่ายอื่นที่ใช้ในการลงทุนเพื่อโครงสร้างพื้นฐาน จะยังพบว่าภาคเอกชนมีส่วนแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณของรัฐมากขึ้น

(3) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า มีการปรับหลักสูตรด้านอาชีวศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ เน้นการปฏิบัติจริงมากขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการ 8,980 แห่ง ใน 51 สาขาวิชาชีพ โดยจัดเนื้อหาสาระให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีการปฏิบัติจริงมากขึ้น รวมทั้งการเตรียมการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาในระดับปริญญาสายปฏิบัติการโดยเน้นความเป็นเลิศทางวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรระยะสั้นได้มีการจัดทำให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน พบว่า ผู้เรียนสายอาชีพด้านการศึกษานอกระบบเพิ่มมากขึ้นจาก 1 ล้านคน ในปี 2543 เป็น 1.8 ล้านคน ในปี 2547

ด้านการเรียนการสอน มีการดำเนินการในรูปแบบต่างๆ เช่น การเรียนการสอนในรูปแบบทางไกลและผ่านระบบอินเทอร์เน็ต อีกทั้งมีการส่งเสริมให้สถานประกอบการร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมประกวดสิ่งประดิษฐ์ระดับชาติและโครงการแข่งขันหุ่นยนต์อาชีวศึกษาทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษามีโอกาสนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาด้านทฤษฎีไปปฏิบัติจริง

ผลการประเมินของ สมศ. พบว่า ด้านครู/คณาจารย์ส่วนใหญ่มีพอเพียงและได้รับการอบรมวิธีการสอนในระดับมาก แต่ได้รับการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพในระดับปานกลาง ส่วนการประกันคุณภาพมาตรฐานการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้จัดทำมาตรฐานการอาชีวศึกษาใหม่ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการและการบริหารงานทั่วไปนั้น สถาบันยังไม่มีเป็นแหล่งวิชาการทางอาชีพแก่ชุมชน/สังคม และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน และยังไม่คล่องตัวในเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ อีกทั้งการใช้ระบบบริหารแบบใหม่และการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ยังต้องปรับปรุง ส่วนระบบประกันคุณภาพภายในนั้น สถาบันการศึกษาโดยส่วนใหญ่ใช้ระบบการประกันคุณภาพที่กำหนดโดยต้นสังกัด และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3.1.4 การอุดมศึกษา

(1) ด้านโอกาสทางการศึกษา

อัตราส่วนนักศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุ 18-24 ปี มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่มีอัตราส่วนการเพิ่มค่อนข้างต่ำ

อนึ่ง จากการที่รัฐบาลได้นำระบบกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) มาใช้ ซึ่งเป็นกองทุนที่ให้โอกาสกับคนได้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยกองทุนจะให้กู้เป็นค่าเล่าเรียนและกำหนดให้ใช้คืนเมื่อมีรายได้ในอนาคต จึงทำให้คาดว่าผู้เรียนที่มีความสามารถที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษามากขึ้น อย่างไรก็ตาม ระบบกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคตที่นำมาใช้นั้น ปัจจุบันมีข้อเสนอให้ทบทุนรวมกองทุนระหว่างกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) กับ กรอ. โดยนำส่วนดีของแต่ละกองทุนมาพิจารณาเป็นกองทุนเดียว ซึ่งต้องรอข้อสรุปต่อไป

สำหรับนักศึกษาที่ยากจน นอกจากจะได้รับสิทธิในการกู้ยืมเงินทุน กรอ. เพื่อเป็นค่าเล่าเรียนแล้ว รัฐบาลยังมีมาตรการอื่นในการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่ยากจน เช่น การให้นักศึกษาทำงานระหว่างเรียนเพื่อมีรายได้เป็นค่าครองชีพระหว่างเรียน (ไม่ต้องใช้คืน) และการกู้ยืมเพื่อเป็นค่าครองชีพ (ต้องใช้คืน) เป็นต้น

(2) ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

มีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอุดมศึกษาให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ โดยให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมพัฒนาเป็นสถาบันในกำกับของรัฐ ในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ 6 แห่ง เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับนับตั้งแต่การจัดตั้ง 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อีก 1 แห่งที่ปรับเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ส่วนสถาบันอุดมศึกษาอื่น กำลังอยู่ระหว่างการร่างกฎหมายเพื่อปรับเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ นอกจากนี้สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ก็ได้ปรับเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตามลำดับ

รวมทั้งได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนจำนวน 18 แห่ง ทั่วประเทศ ซึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าวจะทำให้การจัดการอุดมศึกษามีประสิทธิภาพ มีความหลากหลายสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากขึ้น

ในด้านการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา พบว่าแม้ว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นแต่ก็ยังไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศมากนัก เนื่องจากการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษายังคงมีส่วนการผลิตบัณฑิตในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มากกว่าสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้มีปริมาณบัณฑิตในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เกินความต้องการ ส่งผลให้มีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น

นอกจากนั้น ได้จัดให้มีโครงการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการอุดมศึกษา โดยการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนของสังคมให้มีส่วนร่วมในการจัดการอุดมศึกษามากขึ้น ในปีการศึกษา 2549 ได้มีการนำระบบกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) มาใช้เป็นเครื่องมือ และในขณะนี้มีการดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการปรับระบบงบประมาณเพื่อการศึกษา โดยคาดหวังว่าจะเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งสามารถควบคุมการผลิตบัณฑิตในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ

(3) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ในปี 2548 ได้มีโครงการนำร่องโดยนำระบบการรับนักศึกษา (Admissions) มาใช้ในการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และต่อมาในปี 2549 ได้นำระบบการรับนักศึกษา (Admissions) มาใช้ทั้งระบบเพื่อแทนระบบการสอบวัดความรู้เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาสถาบันอุดมศึกษา (Entrance) ระบบการรับนักศึกษา (Admissions) เป็นการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์และศักยภาพทางการเรียนของนักเรียนเป็นองค์ประกอบหลักในการรับเข้าเรียน รวมทั้งพิจารณาร่วมกับผลการสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-net) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นสูง (A-net) รวมทั้งวิชาเฉพาะ ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าเรียนอย่างเป็นธรรม เพื่อให้มหาวิทยาลัย/สถาบันได้ผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถและความถนัดตรงตามสาขาที่เรียน

นอกจากนี้ได้จัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นองค์กรกลางในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบวิธีการทดสอบและพัฒนาเครื่องมือวัดมาตรฐานสำหรับการประเมินผลทางวิชาการและวิชาชีพ และการทดสอบทางการศึกษา ตลอดจนให้บริการสอบวัดความรู้ความสามารถคุณลักษณะต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนทุกระดับและประชาชนทั่วไป

ผลการประเมินของ สมศ. พบว่า ด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาในภาพรวม บัณฑิตมีอัตราการมีงานทำอยู่ในระดับสูง คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.91 ผู้ใช้บัณฑิตเสนอให้พัฒนาทักษะด้านภาษา คอมพิวเตอร์ และความสามารถในการบริหารจัดการให้มากขึ้น ด้านการเรียนรู้ สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน โดยแต่ละสถาบันยังมีแนวทางการจัดที่แตกต่างหลากหลาย เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างอาจารย์ประจำกับนักศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1:28 และบางแห่งสูงถึง 1:80 อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาเอกมีเพียงร้อยละ 13.23 ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ส่วนในด้านการบริหารจัดการ พบว่า การบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษายังเป็นบริการเพื่อสนอง

ความต้องการรายบุคคล ยังไม่สามารถให้บริการกับสังคมได้มากนัก และการทำผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ของอาจารย์ยังมีน้อยมาก เพียง 0.10 เรื่องต่อคนต่อปีเท่านั้น

3.1.5 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(1) ด้านโอกาสทางการศึกษา

จากการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบ พบว่าจำนวนนักศึกษานอกระบบมีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งในสายสามัญและสายอาชีพ ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวัยเรียนในระบบการศึกษา (อายุ 6-14 ปี) 2) กลุ่มวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) 3) กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) และนอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนโดยใช้สื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงการศึกษาตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคลมากขึ้น โดยได้แบ่งกิจกรรมการศึกษาออกเป็น 5 กิจกรรม คือ 1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ 3) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 4) การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และ 5) การศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้พลาดโอกาสเข้ารับการศึกษาระบบและผู้ที่มีพื้นที่เกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ มีโอกาสได้รับการศึกษามากขึ้นถึง 16.68 ล้านคนในปี 2549 หรือคิดเป็นร้อยละ 26.56 ของประชากรทั้งประเทศ (ณ ที่ประชากร 64 ล้านคน) และคิดเป็นร้อยละ 39.08 ของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี (ณ ที่ประชากร 42.68 ล้านคน)

(2) ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

ได้มีการจัดทำกลยุทธ์การจัดการความรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา รวมทั้งได้มีการจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.... ซึ่งอยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาเสนอกฎหมาย และรอการนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

(3) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ด้วยเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ที่มุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาทั้งกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอื่น ๆ ในกรณี สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกลาง ได้จัดทำหลักสูตร 2 ลักษณะ คือ 1) หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานเพียงพอที่จะดำเนินชีวิต การศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพ และ 2) หลักสูตรระยะสั้น เพื่อให้บริการกลุ่มเป้าหมายโดยใช้เวลาเรียนระยะสั้นเพื่อการพัฒนาอาชีพสำหรับประกอบอาชีพอิสระ การประกอบอาชีพเสริม และการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน หลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิต และหลักสูตรการพัฒนาสังคมและชุมชน

ในด้านการจัดบริการทางการศึกษาได้จัดบริการเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการ ทั้งการศึกษาพื้นฐานนอกระบบ การศึกษาต่อเนื่อง (การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นในกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อ

พัฒนาสังคมและชุมชน) และการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยในปี 2549 สามารถให้บริการประชาชนได้จำนวนกว่า 16.68 ล้านคน กล่าวคือ ให้บริการการศึกษานอกระบบทั้งการศึกษาต่อเนื่อง การส่งเสริมการรู้หนังสือ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 2,863,172 คน และการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยรวม 13,816,355 คน ประกอบด้วย การบริการรายการวิทยุเพื่อการศึกษา รวม 4,000,000 คน บริการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รวม 3,400,000 คน บริการสื่อเพื่อการศึกษา รวม 1,303,258 คน บริการนิทรรศการวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา รวม 626,502 คน บริการกิจกรรมวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา รวม 1,018,951 คน และบริการส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดประชาชน รวม 3,467,644 คน นอกจากนี้ ยังได้มีการบริการในรูปแบบของโครงการพัฒนาต่างๆ อีกหลายโครงการ

3.1.6 การศึกษาเฉพาะทาง

การจัดการศึกษาเฉพาะทางเป็นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรตามความต้องการของหน่วยงานนั้น ในปัจจุบันมีกระทรวงและหน่วยงานที่ดำเนินการ คือ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร และสภาการศึกษาไทย โดยปีการศึกษา 2548 มีสถานศึกษาจำนวน 117 แห่ง มีจำนวนผู้เรียนประมาณ 40,000 คน โดยจำแนกเป็นสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 9 แห่ง ระดับอุดมศึกษา จำนวน 108 แห่ง โดยสอนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 61 แห่ง ปริญญาตรี 67 แห่ง และสูงกว่าปริญญาตรี 4 แห่ง และมีบางหน่วยงานได้หยุดดำเนินการจัดการศึกษาแล้ว คือ โรงเรียนการไปรษณีย์และโทรคมนาคม กระทรวงคมนาคม เนื่องจากต้องแปรสภาพเป็นบริษัท

(1) ด้านโอกาสทางการศึกษา

การศึกษาเฉพาะทางเป็นการจัดการศึกษาตามความต้องการของหน่วยงาน ดังนั้นโอกาสเข้ารับการศึกษาก็จะเป็นไปตามความต้องการของหน่วยงาน มีการจำกัดจำนวนรับ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถรองรับผู้เรียนทั้งหมดที่ต้องการเข้ารับการศึกษได้ จากผลการศึกษาในปี 2548 พบว่าจำนวนผู้เรียนเข้าใหม่ของการศึกษาเฉพาะทางมีจำนวนประมาณ 17,547 คน

(2) ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

หน่วยงานต่างๆ ที่จัดการศึกษาเฉพาะทางสามารถผลิตบุคลากรได้ตามความต้องการของหน่วยงาน แต่อาจจะยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศ เนื่องจากการผลิตบุคลากรเฉพาะทางจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความชำนาญในวิชาชีพเป็นผู้สอนซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก และบางสถาบันต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเอกชนไม่สามารถดำเนินการในลักษณะนี้ได้ ทำให้สถาบันการศึกษาเฉพาะทางไม่สามารถผลิตบุคลากรให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศได้ รวมทั้งบุคลากรบางส่วนมีความก้าวหน้าในวิชาชีพไม่เท่าเทียมกัน ทั้งด้านเงินเดือนและระดับตำแหน่ง

อย่างไรก็ตาม เมื่อปี 2547 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทาง พ.ศ.2547 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2547 จะทำให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐมีแนวทางที่ชัดเจนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

(3) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนของสถาบันเฉพาะทางมีหลักสูตรที่หลากหลายและการจัดการศึกษาจะมีตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาเฉพาะทางได้รับการยอมรับในบทบาทและศักยภาพด้านการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ เนื่องจากการผลิตและพัฒนาบุคลากรตามความต้องการของหน่วยงาน ครูผู้สอนจึงเป็นผู้มีความชำนาญและประสบการณ์เฉพาะในวิชาชีพนั้น ๆ ส่งผลให้บุคลากรที่เข้ารับการศึกษามีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานให้หน่วยงานนั้นได้อย่างมีคุณภาพ แต่ทั้งนี้ยังมีบางหลักสูตรที่จัดการศึกษาไม่สามารถเทียบวุฒิกับการศึกษาปกติได้ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาบางส่วนเสียโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

3.1.7 การศึกษาของแรงงาน

การผลิตกำลังแรงงานระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาและระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันพบว่า ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการจัดการศึกษาเป็นลักษณะที่ขาดกลไกการสะท้อนความต้องการของภาคอุตสาหกรรม โดยหลักสูตรการศึกษาไม่ชัดเจนว่าจะให้ผู้สำเร็จการศึกษาเข้าศึกษาต่อในระดับสูงหรือเข้าทำงาน และการศึกษาเน้นเพื่อการให้วุฒิปริญญาบัตรมากกว่าคำนึงถึงสมรรถนะในการปฏิบัติงานได้จริง ทำให้เกิดความสูญเปล่า และซ้ำซ้อนในการพัฒนากำลังแรงงาน เนื่องจากผู้ที่จบการศึกษาแล้วต้องเข้ารับการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงาน ดังนั้นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้หรือของภาคอุตสาหกรรม

นอกจากนั้น คุณภาพและผลผลิตภาพของแรงงาน มีสัดส่วนแรงงานได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสูงขึ้นจากเดิมเล็กน้อย จากการสำรวจคุณภาพแรงงานไทย (อายุ 15-59 ปี) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่า จำนวนผู้ที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 35.6 ในปี พ.ศ.2545 เป็นร้อยละ 38.2 ในปี พ.ศ.2547 ซึ่งยังห่างจากเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 50 ในปี พ.ศ.2551 ค่อนข้างมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนแรงงานที่จบชั้นมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษายังต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ แม้การศึกษาของแรงงานไทยที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 39.8 ในปี 2548 ก็ตาม แต่ประสิทธิภาพการผลิผลผลิตภาพของแรงงานไทยยังต่ำเมื่อเทียบกับประเทศมาเลเซีย เกาหลี สิงคโปร์ ไต้หวัน และญี่ปุ่น

3.1.8 การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นับตั้งแต่ต้นปี 2547 เป็นต้นมา สถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาตามที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนที่ 2 ในการนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น โดยยึดหลักการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลาย

ทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่น และประชาชนที่มีลักษณะเฉพาะบนพื้นฐานของหลักศาสนาที่เชื่อมโยงหลักการทางศาสนาเข้ากับวิชาสามัญและวิชาชีพ รวมทั้งมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น เพื่อประสานการดำเนินงานการพัฒนาการศึกษา ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา

จากการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2548 ของ สมศ. ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีมาตรฐานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในทุกระดับ โดยเฉพาะด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความรู้และทักษะตามหลักสูตร และการรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาถึงร้อยละ 80 ต่ำกว่ามาตรฐาน และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2547 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และต่ำกว่าร้อยละ 40 ทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติพบว่า ผลการทดสอบระดับชาติ ช่วงชั้นที่ 4 (O-Net) จำนวน 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำแนกรายจังหวัด ผู้เรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าว ได้คะแนนอยู่อันดับท้ายสุดของประเทศ จากคะแนนเต็ม 500 คะแนน เรียงตามลำดับคือ จังหวัดปัตตานี (139.73 หรือร้อยละ 27.95) จังหวัดยะลา (143.28 หรือร้อยละ 28.66) และจังหวัดนราธิวาส (143.59 หรือร้อยละ 28.72) ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนต่อไป

ในการนี้ รัฐบาล (พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี) ได้ประกาศให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูลและสงขลาบางส่วน เป็น “เขตพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างเร่งด่วน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2549 เป็นต้นมา ขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการได้มีการดำเนินงานตามมาตรการของแผนยุทธศาสตร์ฯ ปีงบประมาณ 2549 ดังนี้

ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน โดยดำเนินการในเรื่องต่างๆ เช่น การพัฒนาการเรียนรู้อะบบสองภาษาแบบประยุกต์ (ไทย-มลายู) การพัฒนาการสอนภาษาไทย การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วยการจัดประกวดแข่งขันเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม มีการจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์การเทียบโอนและสอบเทียบความรู้อิสลามศึกษา หลักการทางศาสนาเข้ากับวิชาสามัญและวิชาชีพ การดำเนินการในปี 2547-2548 ในช่วงแรกเน้นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนนับถือศาสนาอิสลามจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีโครงการริมน้ำใจให้น้องชาวใต้เสริมความรู้สู่มหาวิทยาลัย เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้และมีความมั่นใจในการสอบ เป็นต้น

ด้านการพัฒนาอาชีพและการศึกษานอกโรงเรียน ในปี 2548-2549 มีการพัฒนาทักษะอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวน 1,800 คน และจัดตั้งกองทุนพัฒนาอาชีพ 90 กองทุน นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนทุนโครงการครูทายาทอาชีวศึกษา ในสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม จำนวน 2 รุ่นๆ ละ 30 คน เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ด้านการพัฒนาอุดมศึกษา ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ โดยรวมสถาบันอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาบางส่วนที่มีอยู่ในจังหวัดเข้าด้วยกัน นอกจากนั้น มีการส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ได้จัดชั้นเรียนคณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาศาสนา ณ วัดหลักเมือง จังหวัดปัตตานี และส่งเสริมให้มีการวิจัยที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น

สำหรับการศึกษาด้านศาสนา โดยเฉพาะอิสลามศึกษา ได้มีการโอนการจัดการศึกษาในสถาบันปอเนาะ และศูนย์การศึกษาศาสนาอิสลามในมัสยิด (ตาดีกา) จากกระทรวงมหาดไทย มาอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ในปี 2548 เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นและสามารถเชื่อมโยงการสอนอิสลามศึกษาในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งจัดตั้งสถาบันอิสลามและอาหรับศึกษาในมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ด้านการสร้างขวัญกำลังใจการปฏิบัติงานของบุคลากร มีการประสานและวางแผนร่วมกับหน่วยงานความมั่นคง เพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น มีการซ่อมแซมบ้านพักครู และปรับปรุงสถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากการก่อความไม่สงบ รวมทั้งการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านพักครูเพิ่มเติม นอกจากนั้น ยังให้ทุนการศึกษาบุตรครูที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงจนถึงปริญญาตรี ซึ่งขณะนี้มีนักเรียนทุนที่อยู่ในระบบดูแล 1,008 คน และมีการฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ โดยการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งมีการสร้างเครือข่ายกรรมการสถานศึกษา และให้การอบรมเพื่อสร้างความตระหนักและร่วมกันแสวงหาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น

นอกจากนั้น เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูอัตราจ้าง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2550 อนุมัติกรอบอัตรากำลังพนักงานราชการสำหรับสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2550-2551 จำนวน 1,639 อัตรา โดยปรับอัตราจ้างครูรายเดือนเป็นพนักงานราชการเฉพาะรายตามกรอบอัตราดังกล่าว

ด้านการปรับโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาให้เป็นเอกภาพ มีการปรับฐานะของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 เป็นศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการประสาน กำกับ ติดตาม ประเมินผล และเชื่อมโยงการปฏิบัติงานกับหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานอื่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา เช่น จัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อกำหนดพิกัดสถานศึกษา สถาบันศึกษาปอเนาะ และ ตาดีกา เป็นต้น

3.1.9 การศึกษาด้านสุขภาพ คุณธรรม จริยธรรม

ที่ผ่านมาได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีการกำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2547 แล้วก็ตาม แต่การจัดการศึกษาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถสะท้อนหลักการดังกล่าวข้างต้นให้เกิดขึ้นในตัวเด็กและเยาวชนได้ เนื่องจากสภาพการณ์ของสังคมไทยที่เกิดขึ้นในขณะนี้ เป็นสังคมที่มีความเสี่ยงสูง ไม่ว่าจะเป็นปัญหา

ยาเสพติด โรคเอดส์ อาชญากรรมทางเพศ การจี้ปล้น การฉ้อราษฎร์บังหลวง ฯลฯ อีกทั้งการเสนอข่าวที่ปรากฏจากสื่อต่างๆ สะท้อนถึงปัญหาของสังคมที่เสื่อมถอยลง โดยเฉพาะจากข้อมูลโครงการเฝ้าระวังสถานการณ์เด็กไทยของสถาบันรามจิตติ พบว่าปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยอยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงหลายด้าน ปัญหาในเรื่องค่านิยมที่เกิดจากการเลือนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้าสู่ประเทศทั้งทางสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ขาดการคัดกรอง และเลือกรับวัฒนธรรมที่ตึงาม ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง และเนื่องจากวิถีชีวิตในปัจจุบันที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้บทบาทของสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนาที่มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้ ปลุกฝังคุณธรรมและจริยธรรมลดน้อยลงตามไปด้วย และนำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ได้มีความพยายามในการหาแนวทางเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบและวิธีการที่ควรนำมาปลูกฝังให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรมในตัวเด็กและเยาวชน รวมทั้งเพื่อให้พลเมืองไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขด้วยหลักของคุณธรรมจริยธรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่เน้นการพัฒนาคนโดยมุ่งให้มีคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน เกิดภูมิคุ้มกัน นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินงานโครงการคุณธรรมนำความรู้ ตามนโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน) ได้ประกาศนโยบายและทิศทางหลักในการปฏิรูปการศึกษาที่ยึด “คุณธรรมนำความรู้” ในการจัดการศึกษา โดยมีทิศทางและเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาที่จะเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย ซึ่งจะร่วมมือกันระหว่าง 3 สถาบัน คือ บ้าน วัด/สถาบันศาสนา และโรงเรียน เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการศึกษาที่ใช้คุณธรรมนำความรู้ โดยมีหลายกระทรวงที่จะเข้ามาร่วมดำเนินการ เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น โดยมีการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมคุณธรรมอย่างต่อเนื่องทั้งระดับชาติและระดับกระทรวง

3.1.10 การศึกษาเพื่อส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินทางปัญญา นับเป็นทุนทางสังคมของชาติที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้งระบบ นอกเหนือจากระบบ และตามอรรถาธิบาย ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ที่มีมูลค่าทางสังคม โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ-สังคมฐานความรู้ หรือการใช้ความรู้เป็นฐานและกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม ที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมทั้งในเชิงของการอนุรักษ์และพัฒนาโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แต่จากการติดตามและประเมินผลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ยังมีการส่งเสริมเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาน้อยมาก ในสถานศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจ ประดิษฐ์คิดค้น การคุ้มครอง และการใช้ประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินทางปัญญา อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้

3.1.11 ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา

องค์การระหว่างประเทศเป็นองค์การที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการร่วมมือกันดำเนินงานต่าง ๆ ระหว่างประเทศสมาชิก สำหรับประเทศไทย องค์การระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะด้านการศึกษา มีจุดมุ่งหมายที่คล้ายคลึงกันในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งและส่งเสริมให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ พัฒนาศักยภาพของประชากร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ องค์การระหว่างประเทศที่ให้ความร่วมมือด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียและแปซิฟิก (APEC) สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) ในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและบุคลากรทางการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศสมาชิก นอกจากนี้ ไทยยังมีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ SEAMEO โดยจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติว่าด้วยองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเสนอแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันด้วย

ในระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีบทบาทความร่วมมือมากขึ้นกับองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อการปฏิรูปการศึกษาในแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ โครงการโรงเรียนเพื่อนเด็ก เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) โครงการเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องภายใต้กลุ่มประเทศความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียและแปซิฟิก (APEC) โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน และโครงการพัฒนาโรงเรียนในชุมชนชนบทขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) เป็นโครงการที่พัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนแถบชนบทในด้านการสอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

การอาชีวศึกษา การจัดการอาชีวศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลดปัญหาความยากจนและมีส่วนสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้จัดสรรงบประมาณจำนวนมากในการดำเนินงานด้านอาชีวศึกษา รวมทั้งแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ ๆ โดยผ่านโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ โครงการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ โครงการหารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูอาชีวศึกษาไปสู่มาตรฐานครูสอนวิชาชีพ โดยความช่วยเหลือของกลุ่มประเทศความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียและแปซิฟิก (APEC) โครงการการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ (ASEAN Lifelong Learning for Employability Program) เป็นโครงการที่ไทยเข้าร่วมเพื่อแสวงหาความรู้และแนวทางในการพัฒนาทักษะแรงงานของประเทศไทย และโครงการฝึกอบรมวิชาชีพแก่เยาวชนสตรีไทย เป็นโครงการที่สำนักงานองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) จัดขึ้นเพื่อสร้างงานและอาชีพให้กับเยาวชนสตรีในเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

ระดับอุดมศึกษา ไทยได้รับเลือกให้เป็นที่ตั้งขององค์การระหว่างประเทศด้านอุดมศึกษาที่สำคัญ 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network Secretariat) ศูนย์ภูมิภาคว่าด้วยการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO RIHED) โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร และเป็นฝ่ายเลขานุการของมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศเอเชียและแปซิฟิก (University Mobility in Asia and the Pacific) ด้วย นอกจากนี้ ในปี 2005 ไทยยังเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมด้านอุดมศึกษาและวิชาการระหว่างประเทศ ได้แก่ การประชุมรัฐมนตรีระหว่างประเทศด้านการศึกษาของอาเซียน เมื่อวันที่ 18-19 สิงหาคม 2005 และการประชุมอธิการบดีโลก เมื่อวันที่ 19-22 กรกฎาคม 2006 ฯลฯ

นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือด้านการวิจัยระดับนานาชาติ เพื่อประเมินความสามารถทางการศึกษาของกลุ่มประชากรอายุ 15 ปี ในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่าน สำหรับนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาการศึกษาไทยให้ทัดเทียมนานาชาติ โดยร่วมมือกับองค์การความร่วมมือด้านการค้าและการพัฒนา (OECD) และสมาคมนานาชาติเพื่อการประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา (IEA) รวมทั้งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการศึกษาวิจัยและประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (TIMSS) 1995 โครงการ TIMSS-R 1999 และโครงการวิจัยการศึกษาครั้งที่ 2 เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษา (SITES) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือในการจัดประชุมนานาชาติ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับ UNESCO ศูนย์ภูมิภาคว่าด้วยการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO RIHED) เช่น การสัมมนาการปฏิรูปการศึกษานานาชาติ ครั้งที่ 1-4 ระหว่างปี 2001-2004 การประชุมสมัชชาการศึกษาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 เนื่องในโอกาสวันครูโลก ระหว่างวันที่ 1-3 พฤศจิกายน 2005 เป็นต้น

ในการนี้ รัฐบาลได้กำหนดให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยมีบทบาทสำคัญในเวทีองค์การระหว่างประเทศต่างๆ มากขึ้น ซึ่งที่ผ่านมาไทยได้มีบทบาทสำคัญในเวทีองค์การระหว่างประเทศต่างๆ ในการจัดประชุมเพื่อผลักดันการพัฒนาและส่งเสริมการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อประชาคมโลกอย่างทั่วถึง เช่น การประชุมสมัชชาสามัญขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ครั้งที่ 33 เมื่อวันที่ 3-21 ตุลาคม 2005 ณ กรุงปารีส เป็นการประชุมเพื่อให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาในประเทศ และการประชุม “การศึกษาเพื่อปวงชน” (Education for All) ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 28-30 พฤศจิกายน 2005 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ฯลฯ

3.2 การบริหารและการจัดการการศึกษา

3.2.1 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษา

มีการออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และการออกกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการขององค์กรต่างๆ ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการเป็น 3 ระดับ คือ ส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา โดย

ส่วนกลางประกอบด้วย สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) การบริหารงานแต่ละส่วนราชการขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี สำหรับเขตพื้นที่การศึกษามีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนราชการสังกัด สพฐ. ปัจจุบันมีจำนวน 175 เขต สำหรับสถานศึกษา ทั้งสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอุดมศึกษา ล้วนมีฐานะเป็นนิติบุคคล รวมทั้งยังมีองค์กรอิสระที่เป็นองค์กรมหาชน/ในกำกับ ที่การบริหารงานขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา และโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ (มวส.) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

นอกจากนั้น ยังมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษาทั้งระบบ

3.2.2 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2542 แล้วก็ตาม แต่ยังไม่มีการประกาศใช้กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ตามมาตรา 39 แต่ประการใด การออกกฎกระทรวงว่าด้วยเงินอุดหนุนจากรัฐ สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา ตามมาตรา 13 และ 14 ยังเป็นไปด้วยความล่าช้า (ปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา) จากรายงานการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ปี 2548 ของ สกศ. พบว่า ปัญหาอุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาที่สำคัญมีหลายประการ นอกจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษายังไม่มีการประกาศใช้แล้ว ยังพบประเด็นความไม่เพียงพอของทรัพยากรทางการศึกษา คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทน้อยและไม่มั่นใจในบทบาท รวมทั้งไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ขาดแนวทางและวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน ขาดแนวทางการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินค่าใช้จ่าย การจัดสรรเงินอุดหนุนให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ การจัดตั้งเครือข่ายให้บริการของเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีกฎหมายรองรับ วิธีการสรรหาและคัดเลือกกรรมการเขตพื้นที่การศึกษายังไม่เหมาะสม รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่นอกเหนือจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

นอกจากนั้น ยังพบปัญหาด้านการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งในส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา กล่าวคือ ส่วนกลางยังมีการประสานเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดเอกภาพในเชิงนโยบายอย่างแท้จริงค่อนข้างน้อย มีการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาเพียงบางเรื่องเท่านั้น ยังไม่ครบกระบวนการ กฎกระทรวงและระเบียบที่เกี่ยวข้องยังไม่ประกาศใช้ จึงไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างสมบูรณ์ ถึงแม้สถานศึกษาจะมีอำนาจในการบริหารงานวิชาการ และงานบริหารทั่วไปก็ตาม สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการบริหารงานแบบนิติบุคคล และการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กที่ขาดบุคลากรและขาดความรู้ความเข้าใจ ทำให้การกระจายอำนาจทางการศึกษายังเกิดขึ้นไม่สมบูรณ์แบบ บทบาทหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษายังไม่ชัดเจน และไม่สามารถบริหารสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ได้อย่างเต็มรูปแบบ รวมทั้งด้านงบประมาณและด้านการบริหารงานบุคคลก็ยังมีข้อสักระเท่าที่ควร โดยเฉพาะการคัดเลือกและบรรจุครูประจำ ส่วนการปฏิรูประบบบริหารงานบุคคล แม้จะมีการประกาศใช้กฎหมาย กฎกระทรวงและระเบียบที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก แต่การขาดแคลนครูก็ยังเป็นปัญหาสำคัญที่สะสมมานาน โดยเฉพาะการขาดแคลนครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จำเป็นต้องมีการแก้ไขทางการบริหารจัดการอย่างเร่งด่วนต่อไป

3.2.3 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

การกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการและแบ่งงานภายใน เพื่อให้การบริหารราชการของกรมสามารถสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาของ อปท.ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันคณะกรรมการกลางบริหารบุคคลข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น ได้กำหนดโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มีส่วนงานที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาของ อปท. ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละ อปท.ซึ่งเทศบาลจะจัดตั้งเป็นสำนัก/กองการศึกษา ส่วน อบจ. และ อบต. มีการจัดตั้งเป็นกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อรับผิดชอบการวางแผนและดำเนินการด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จากผลการติดตามและประเมินการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ของ สกศ. พบว่า ได้มีการดำเนินการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อสร้างความพร้อม จัดฝึกอบรม จัดทำคู่มือ จัดประชุมชี้แจงและกำหนดแนวทางการบริหารงานบุคคล และกรอบการจัดตั้งกอง/ฝ่ายการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรองรับ

อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบก็ยังขาดการประสานและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้การถ่ายโอนสถานศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาอยู่

สำหรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษา คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2548 ให้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้คำนึงถึงคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและประโยชน์ที่นักเรียนจะได้เป็นสำคัญ ทั้งต้องพิจารณาถึงความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสถานศึกษา และจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจของทั้ง 2 ฝ่าย อย่างไรก็ตาม

ในปี 2549 ซึ่งเป็นปีแรกที่จะเริ่มมีการถ่ายโอน มีสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อมและความสนใจในการถ่ายโอนไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมติคณะรัฐมนตรี (บัญชีหนึ่ง) จำนวน 85 โรง และที่ขอเพิ่มเติมตามมติคณะรัฐมนตรี (บัญชีสอง) อีกจำนวน 285 โรง มีการถ่ายโอนสถานศึกษาไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วจำนวน 56 โรง เป็นสถานศึกษาปกติ จำนวน 31 โรง และสถานศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินของ สมศ. จำนวน 25 โรง (ข้อมูล ณ พฤศจิกายน 2549)

3.2.4 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีหน้าที่ส่งเสริมและประสานงานการศึกษาเอกชน และดำเนินการให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน รวมทั้งเสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน กำหนดกฎระเบียบและเกณฑ์มาตรฐานกลางในการจัดการศึกษาเอกชน ในการนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับผิดชอบสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน ดังนั้น การดำเนินงานระดับนโยบายจึงอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขณะที่การดำเนินงานระดับปฏิบัติอยู่ในความรับผิดชอบของเขตพื้นที่การศึกษา

สำหรับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของภาคเอกชน ในเชิงปริมาณพบว่า ในช่วงปีการศึกษา 2538-2548 สัดส่วนนักเรียนภาคเอกชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในเกือบทุกระดับการศึกษา ยกเว้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษาที่มีสัดส่วนลดลง ส่วนในด้านคุณภาพของโรงเรียนเอกชน จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. รอบแรก (พ.ศ.2544-2548) พบว่า ร้อยละของโรงเรียนเอกชนที่ได้มาตรฐานคุณภาพระดับดี มีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของสถานศึกษาโดยรวมทั้งประเทศในทุกมาตรฐาน

แม้ว่ารัฐจะมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาแต่ยังพบว่าการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมิได้มีการขยายตัวเท่าที่ควร แต่ในทางปฏิบัติรัฐยังจัดบริการการศึกษาที่แข่งขันกับภาคเอกชนมากขึ้น นอกจากนี้ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษายังมีปัญหาอีกหลายประการ เช่น 1) นโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐมีผลกระทบต่อการรับนักเรียนของโรงเรียนเอกชน 2) การจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวยังไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่เป็นจริงของโรงเรียนเอกชน 3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและการให้สิทธิประโยชน์โรงเรียนเอกชนมีปัญหาถูกเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินและค่าสาธารณูปโภคในอัตราเดียวกับธุรกิจเอกชนอื่นๆ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม 4) ความล่าช้าในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย รวมทั้งกฎระเบียบไม่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน 5) ครูและบุคลากรของโรงเรียนเอกชนยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง 6) การเรียกบรรจุครูภาครัฐกระทบต่อการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชน และ 7) การจ้างครูต่างชาติมีกระบวนการยุ่งยากล่าช้า

ในการนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ร่าง พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชน ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แต่ยังไม่ผ่านกระบวนการพิจารณาทางนิติบัญญัติ

จากสภาพการณ์ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ โดย สกศ. จึงได้มีการดำเนินการจัดทำ แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมสนับสนุน สถานศึกษาเอกชนให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้เป้าหมายสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ภายในปีการศึกษา 2551 ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบ จากคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2549

3.3 โครงสร้างพื้นฐานและกลไกการจัดการศึกษา

3.3.1 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 และให้หน่วยงานด้านการศึกษาระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเพื่อให้มาตรฐานการศึกษาของชาตินำไปสู่การพัฒนา คุณภาพการศึกษาของประเทศ สพฐ. ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษา ปฐมวัย ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2548 สกศ. ได้จัดทำมาตรฐานการอาชีวศึกษา และ ประกาศใช้เมื่อ 30 มกราคม 2549 รวมทั้ง สกอ. ได้จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา และประกาศใช้เมื่อ วันที่ 7 สิงหาคม 2549 มาตรฐานดังกล่าว เป็นมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในซึ่งเป็นส่วน หนึ่งของระบบบริหารเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

การดำเนินการด้านการประกันคุณภาพภายใน ได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงแล้ว 2 ฉบับ คือ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2547 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการ ประกันคุณภาพภายใน จำนวน 35,311 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 99.92 ของจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด

ส่วนสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่ง ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้มาตรฐาน การอาชีวศึกษา 6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ และสถานศึกษาอุดมศึกษา โดย สกอ. ได้กำหนดให้มี คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาเพื่อจัดทำกรอบคุณภาพภายในเป็นแกนร่วม โดย มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีอิสระในการสร้างและพัฒนาคุณภาพตัวบ่งชี้

การพัฒนามาตรฐานและเกณฑ์การประเมินภายนอก ใช้รูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน โดยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ 14 มาตรฐาน 68 ตัวบ่งชี้ การอาชีวศึกษามี 8 มาตรฐาน 30 ตัวบ่งชี้ ระดับอุดมศึกษามีการพัฒนาจากการจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษามี 8 มาตรฐาน 28 ตัวบ่งชี้

ในการนี้ สมศ. ได้ทำการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรอบแรก 35,220 แห่ง และ เมื่อครบ 6 ปีในเดือนสิงหาคม 2548 มีสถานศึกษาได้รับการประเมินแล้ว จำนวน 35,359 แห่ง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 33,868 แห่ง กระทรวงกลาโหม 297 แห่ง กระทรวงท่องเที่ยว และกีฬา 2 แห่ง กระทรวงมหาดไทย 85 แห่ง สำนักนายกรัฐมนตรี 156 แห่ง ส่วนสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ได้รับการประเมินจาก สมศ. แล้วมีจำนวน 224 แห่ง จาก 260 แห่ง ส่วนสถาบันอาชีวศึกษาได้รับการประเมินภายนอกแล้ว 727 แห่ง จาก 765 แห่ง

3.3.2 การผลิตและพัฒนาครู/มาตรฐานวิชาชีพ

การปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครู ยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังในด้านนโยบายและงบประมาณจากรัฐ สถาบันผลิตครูไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำนวน 64 แห่ง ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีการผลิตครูในหลักสูตรที่หลากหลาย คือ 1) หลักสูตรการผลิตครูแนวใหม่ 5 ปี 2) หลักสูตรการผลิตครู 4 ปี 3) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (หลักสูตรต่อยอดจากผู้จบปริญญาตรีสาขาอื่น) 4) หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับการผลิตครูหลักสูตร 5 ปี ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2547 โดยมีเป้าหมายเชิงปริมาณสำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2551 จำนวน 2,500 คน ใน 8 สาขาวิชา แต่มีนักศึกษาสมัครเข้าศึกษาเพียง 2,139 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 85.56 ส่วนเป้าหมายเชิงคุณภาพ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในโครงการฯ ดังกล่าว พบว่า ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 มีผู้ขอลาออกจำนวน 5 คน จึงเหลือนักศึกษาเพียง 2,134 คน ซึ่งจำนวนดังกล่าวมีนักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.75 จำนวน 2,013 ต่ำกว่า 2.50 มีจำนวน 29 คน อยู่ระหว่าง 2.50-2.74 จำนวน 92 คน นักศึกษาดังกล่าวจะได้รับทุนการศึกษา 69,000 บาทต่อปี ส่วนนักศึกษาที่เข้าเรียนหลังปีงบประมาณ 2547 เป็นการดำเนินการ โดยแต่ละสถาบันผลิตครูตามปกติ ไม่มีทุนให้นักศึกษา ดังนั้นการผลิตครูแนวใหม่ 5 ปี ยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง

นอกจากนั้น ยังมีโครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยตั้งแต่ปี 2541-2548 มีผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการฯ 8 รุ่น จำนวน 1,304 คน ใน 5 สาขาวิชา (คณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ วิทยาการคอมพิวเตอร์) ปัจจุบันปี 2548 มีนักศึกษาทุนตามโครงการ ทั้งสิ้น 1,884 คน รวมทั้งมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา แต่ยังไม่ได้รับการอนุมัติอย่างเป็นทางการจากคณะรัฐมนตรี ทำให้การปฏิบัติการกิจการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาซึ่งกำหนดความเชื่อมโยงและสร้างกลไกความเป็นเอกภาพไว้เกิดข้อจำกัด รวมทั้งระดับของกฎหมาย และขอบข่ายการปฏิบัติของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่อาจดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมได้

สำหรับการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2548 และจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2549-2551 โดยมียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) การฟื้นฟูสร้างศรัทธาวิชาชีพ เช่น ยกกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู พัฒนาการบริหารงานบุคคล พัฒนาระบบค่าตอบแทน ฯลฯ (2) การพัฒนาศักยภาพครู เช่น การสร้างภาวะผู้นำ การส่งเสริมการศึกษาต่อ การสร้างเอกภาพและระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ฯลฯ (3) การพัฒนาครูแนวใหม่ เช่น การพัฒนาสถาบันผลิตครู พัฒนาหลักสูตร และพัฒนาครูใหม่ ฯลฯ แต่การดำเนินงานของ สคบศ. ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย ทั้งนี้ เนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

จากผลการปฏิรูปครูฯ พบว่า ระบบและกระบวนการผลิตครูแนวใหม่ 5 ปี ยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง และยังขาดองค์กรกลางที่เข้มแข็ง รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาครูอย่าง

ต่อเนื่อง รวมทั้งยังไม่มีมีการกระจายอำนาจไปยังระดับปฏิบัติ ถึงแม้จะมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และ พ.ร.บ.เงินเดือน เงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครู พ.ศ.2547 แล้วก็ตาม และเพื่อให้การประเมินมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการในการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูให้มีความเข้มงวด และควรกำหนดมาตรการในการกำกับ ดูแล และติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

มาตรฐานวิชาชีพครู คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูที่ได้รับการคัดเลือกเป็นครูดีเด่นตามโครงการต่าง ๆ ให้ได้รับวิทยฐานะชำนาญการหรือวิทยฐานะชำนาญการเป็นกรณีพิเศษ และเมื่อเดือนมกราคม 2549 มีผู้ยื่นคำขอเพื่อให้มีวิทยฐานะชำนาญการแล้ว จำนวน 300,000 คน

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 กำหนดให้วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามที่กำหนดในกฏกระทรวง เป็นวิชาชีพควบคุมทางการศึกษา ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพควบคุมทางการศึกษาที่รับผิดชอบการศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสภาครูดังกล่าว

กฎหมายสภาครูดังกล่าว กำหนดให้คุรุสภามีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 มีผลบังคับใช้ วันที่ 5 กันยายน 2548 มาตรฐานวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อกำหนดความรู้และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดแนวทางและวิธีการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพทางการศึกษาให้เกิดคุณภาพตามเป้าหมาย และให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความชำนาญการตามระดับคุณภาพและความชำนาญการเฉพาะด้าน
3. มาตรฐานการปฏิบัติตน หรือจรรยาบรรณของวิชาชีพ เพื่อกำหนดแนวทางการประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพให้สามารถเป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับการศึกษาและสังคมทั่วไป

ภาวะการขาดแคลนครู เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อการจัดการศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานเกือบทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาพื้นฐานที่สำคัญ เช่น วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ผู้เรียนขาดทักษะการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรในปี 2547 มีเพียง 8.2 ปี ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับที่กำหนดไว้ 9 ปี อีกทั้งขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ เป็นต้น ผลการประเมินของ สมศ. พบว่า

สถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานมีสาเหตุมาจากครูไม่เพียงพอ ครูมีภาระงานมากทั้งงานบริหารจัดการ ธุรการและงานอื่นๆ อีกทั้งนโยบายที่จำกัดอัตรากำลังคนภาครัฐ ทำให้กระทรวงศึกษาธิการถูกยุบอัตราจากการเกษียณ ตั้งแต่ปี 2543-2547 ถึง 51,169 อัตรา ทำให้ปัญหาการขาดแคลนครู ศึกษารายละเอียดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อบริหารจัดการด้วยวิธีการต่างๆ แล้ว ยังคงขาดครูอีกจำนวน 94,870 อัตรา ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การขาดแคลนงบประมาณเพื่อสนับสนุนในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาครูก็เป็นส่วนหนึ่งที่กระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

3.3.3 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ด้านการจัดสรรทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา ยังไม่เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาด้านต่างๆ เช่น การระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่างๆ ของสังคมยังทำได้น้อย รัฐไม่มีเงินและทรัพยากรเพียงพอในการจัดสรรให้แก่ผู้ด้อยโอกาส และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และยังขาดความเสมอภาคและเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณสำหรับผู้เรียนที่มีฐานะยากจนในการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ที่ผ่านมามีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาในสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 24.4 ของงบประมาณทั้งหมดของรัฐบาล (ปี พ.ศ. 2547) แต่ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมาคือ ในระหว่างปี 2547-2549 สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณมีแนวโน้มลดลงเกือบทุกหน่วยงาน ยกเว้นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นทุกปี การจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และอนุบาลอีก 2 ปี รวมเป็น 14 ปี หลักเกณฑ์การจัดสรรยังไม่สอดคล้องกับความจำเป็น โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ยังไม่มีการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่บุคคล ครอบครัวและสถาบันสังคมอื่นๆ นอกจากสถาบันศาสนา

อย่างไรก็ตาม ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว มีการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการพัฒนาสูตรการจัดสรรงบประมาณจาก สพฐ. ไปยัง สพท. และโรงเรียน ตามโครงการความร่วมมือระหว่างธนาคารโลก และกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษายิ่งขึ้น ส่วนระดับอุดมศึกษา มีข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเงินเพื่อการอุดมศึกษาให้จัดสรรงบประมาณลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนากระบวนการจัดสรรงบประมาณ

นอกจากนั้น มีการออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกองทุนการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณสำหรับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นกรณีพิเศษทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชนจากแหล่งเงินทุนประเภทต่างๆ

สำหรับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มีการระดมทรัพยากรจากผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา มีการอนุมัติให้เริ่มใช้ระบบกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 โดยรัฐจัดสรรงบประมาณให้จำนวน 4,800 ล้านบาท นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้ทุนต่างๆ เพื่อสนับสนุนผู้เรียนที่ด้อยโอกาส เช่น ทุนการศึกษาเพื่อบรรเทาผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจปี 2549 จำนวน 500,000 ทุน เป็นเงิน 2,815 ล้านบาท และอื่นๆ อีก เป็นต้น มีการกำหนดการจัดตั้งกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้โรงเรียนเอกชน ไว้ในร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน

และรัฐยังมีมาตรการจูงใจโดยการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี เพื่อส่งเสริมและเพิ่มแรงจูงใจในการระดมทรัพยากร มีการนำร่องการใช้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในสถานศึกษา แต่ยังไม่มีการใช้ระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเต็มรูปแบบเนื่องจากความล่าช้าในการยกร่างกฎกระทรวง

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ถึงแม้ว่ารัฐจะมีนโยบายในการระดมทรัพยากรและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนก็ตาม โดยเฉพาะภาคเอกชน แต่ก็ยังไม่มีผลในทางปฏิบัติมากนัก เห็นได้จากสัดส่วนจำนวนนักเรียนของภาคเอกชนที่ยังมีไม่มากนัก และในบางระดับหรือประเภทการศึกษาก็มีสัดส่วนลดลง ในขณะที่การจัดการศึกษาขององค์กรอื่นทางสังคมก็ยังมีน้อยมาก ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายประเด็น เช่น ทศนคติของบุคลากรในหน่วยงานจัดการศึกษาของรัฐที่คิดว่าน่าจะเป็นผู้จัดการศึกษาเองมากกว่า ความไม่ชัดเจนในนโยบายของรัฐเรื่องการมีส่วนร่วมของเอกชน และการปฏิบัติต่อสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างไม่เท่าเทียมกันทั้งด้านนโยบายและกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น

3.3.4 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การผลิต การใช้และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เช่น รัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลัก และพระราชบัญญัติอื่น ๆ รวมทั้งนโยบายหรือแผนพัฒนาอื่น ๆ เพื่อเอื้อต่อการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการผลิตสื่อในรูปแบบและลักษณะต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอุดมศึกษา การอาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย เช่น การใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

ทั้งนี้ ในช่วงปีพ.ศ. 2545-2549 พบว่า มีหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการให้การส่งเสริมสนับสนุนในการผลิต พัฒนาและใช้สื่อคอมพิวเตอร์ ทั้งระบบ online office และดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา และติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้กับสถานศึกษาในทุกสังกัดจำนวนกว่า 35,000 แห่ง รวมทั้งมีการดำเนินงานโครงการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสตามความสามารถ ความสนใจและเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ เช่น สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ดำเนินการจัดประชุมการจัดทำ e-learning สำหรับครูผู้สอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา เพื่อช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของผู้เรียน รวมทั้งได้พัฒนาและผลิตสื่อดิจิทัลคุณภาพสูงที่ให้เนื้อหาสาระตรงตามมาตรฐานหลักสูตร เป็นต้น

สำหรับสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์ มีการนำมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและการศึกษานอกระบบ ในรูปแบบเพื่อการสอนโดยตรง หรือใช้เพื่อเสริมการสอนของครูและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีหน่วยงานที่ดำเนินการและมีผลงานเด่นชัด ได้แก่ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน และมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมวังไกลกังวล ซึ่งเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู อุปกรณ์ คู่มือและตารางการเรียนการสอน รวมถึงการแก้ปัญหามาตรฐานของสถานศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกัน ตลอดจนขยายโอกาสทางให้ผู้จบประถมศึกษาทั่วประเทศได้รับการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

ด้านอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษามีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน ทำให้การผลิตกำลังคนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และในส่วนของศึกษานอกระบบมีศูนย์การศึกษาทางไกล ที่ผลิตชุดการเรียนรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และรายการวิทยุศึกษา และระบบออนไลน์ผ่านคอมพิวเตอร์ โดยการสร้างเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ประเภท e-learning และสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ พบว่ามีผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษา 411 แห่ง และสถานประกอบการประมาณ 3,500 แห่ง คาดว่าอนาคตอาจมีการมาเรียนโดยการเทียบโอนปีละ 60,000 คน ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนจากชุดการเรียน แล้วนำมาสอบกับสำนักวิทยบริการของสถาบันอาชีวศึกษาที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัด

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีการพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวาง รวมทั้งให้ทุนสนับสนุนการผลิตสื่อของแต่ละมหาวิทยาลัยด้วย นอกจากนี้ ยังมีการประชุมทางไกลโดยใช้ระบบ VDO conference สำหรับการเรียนการสอนทางไกล สำหรับเว็บไซต์ของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 137 แห่งทั่วประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต พบว่า มีเพียง 13 สถาบัน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.49 ที่มีความพร้อมในการเรียนการสอนแบบ e-learning ส่วนที่ขาดความพร้อมและอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาและสร้างความเข้าใจมีอยู่ประมาณ 39 สถาบัน หรือร้อยละ 28.47 ส่วนที่เหลือจะใช้สื่อแบบผสมผสานกันหรือใช้สื่อแบบอื่น ๆ

ในภาพรวมการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต พบว่า ในปี 2545-2548 สัดส่วนคอมพิวเตอร์ต่อประชากรของไทย 1,000 คน มีจำนวน 40, 43, 49.6 และ 57 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างไทยกับสหรัฐฯ แล้วพบว่า ในปี 2548 ไทยมี 57 เครื่องต่อประชากรหนึ่งพันคน ซึ่งน้อยกว่าสหรัฐอเมริกา ที่มีคอมพิวเตอร์ 763 เครื่องต่อประชากรหนึ่งพันคน รวมทั้งการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็เช่นเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบกับไอร์แลนด์พบว่าในปี 2547 ไทยเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 116.7 คนต่อประชากรหนึ่งพันคน ส่วนไอร์แลนด์เข้าถึงได้ 708.5 คนต่อประชากรหนึ่งพันคน ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก

ปัญหาของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีหลายประการ ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศ การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความล่าช้าในการสนับสนุนคู่มือครู สื่อการเรียนการสอน และตำราเรียน จึงทำให้ผู้เรียนต้องใช้สื่อที่ครูผู้สอนเป็นผู้จัดทำเองในรูปของสำเนา ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์มากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปใช้ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อต่างๆ ขาดความร่วมมือและประสานงานในการพัฒนาสื่ออย่างเป็นระบบ จึงก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนในการผลิต นอกจากนี้ ยังไม่มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และหน่วยงานกลางตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ กำหนด

3.3.5 การวิจัยและพัฒนาการศึกษา

การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกโรงเรียน และการอาชีวศึกษา มีการอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ

ด้านการวิจัยมาโดยตลอด แต่พบว่าครูส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ยังทำวิจัยไม่เป็น ไม่มั่นใจในการทำวิจัย นอกจากนั้น มีการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยแก่นิสิตนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกในการทำวิจัย มีการพัฒนาบุคลากรของกลุ่มศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในส่วนภูมิภาค ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ส่งเสริมให้ครูทำวิจัย โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดการอบรมให้แก่ครูอาชีวศึกษา

ส่วนการอุดมศึกษา มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้จัดทำโครงการต่างๆ เช่น โครงการสนับสนุนการศึกษาเด็กอัจฉริยะ โครงการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์รุ่นใหม่ โครงการพัฒนาอาจารย์และบัณฑิตศึกษาควบคู่กับการพัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัย รวมทั้งมีการจัดตั้งเครือข่ายการบริหารงานวิจัย และร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย จัดสรรทุนให้แก่อาจารย์รุ่นใหม่ จำนวน 200 ทุน เพื่อให้มีการพัฒนาศักยภาพในการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งจะพบว่า มีผู้ได้รับทุนถึงร้อยละ 70 ที่ดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

การวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับความเป็นเลิศทางครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มีการดำเนินงานวิจัยนำร่องในสถาบันราชภัฏ 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และมีการขยายผลการวิจัยไปยังมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง ดำเนินการโครงการวิจัยกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สถาบันละ 2 โรงเรียน

3.4 สรุป

จากการทบทวนผลการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา ในแต่ละระดับและประเภทของการศึกษา พบว่า ในระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงได้เท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นโอกาสและคุณภาพ รวมทั้งประสิทธิภาพทางการศึกษาในการจัดการศึกษา ยังไม่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จะเห็นว่าเด็ก 3-5 ปี มีโอกาสได้รับการศึกษาเพียง 1 ใน 6 จากจำนวนเด็กกว่า 9 แสนคน และการศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความเสมอภาคและไม่เท่าเทียมกันในการเข้ารับการศึกษารวมทั้งกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นประเภทผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ ก็ยังขาดโอกาสในการเข้ารับการศึกษที่เหมาะสมและทั่วถึงด้วยเช่นกัน

สำหรับการจัดการศึกษาของหน่วยงาน องค์กร และสถาบันต่างๆ ตามมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ พบว่า ได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงตามมาตรา 12 ไปแล้ว 3 ฉบับ ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว สถานประกอบการ และสถาบันพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนยังนับเป็นเรื่องใหม่ของสังคมไทย ทำให้การสนับสนุนกลุ่มผู้จัดยังดำเนินการได้น้อย ทั้งเงินอุดหนุนการศึกษา การลดหย่อน/ยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์ด้านอื่นๆ การอนุมัติแผนการจัดการศึกษาของครอบครัวยังยึดติดรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน และการอนุมัติแผนการจัดการศึกษาในระดับ ปวช. เจ้าหน้าที่ยัง

ไม่มีความมั่นใจเนื่องจากไม่มีประสบการณ์ในการจัดการอาชีวศึกษามาก่อน นอกจากนี้ในระดับปฏิบัติยังมีการรับรู้ค่อนข้างน้อยในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ วัฒนธรรมทางความคิด และการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ จากการเป็นผู้จัดทำเป็นการส่งเสริม สนับสนุน ให้องค์กรสังคมอื่น ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามนโยบายรัฐบาล

ในส่วนการอาชีวศึกษา สถาบันอาชีวศึกษายังไม่สามารถจัดการศึกษาเพื่อรองรับการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านอาชีพได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการอุดมศึกษาที่เป็นกำลังสำคัญ สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนสนองตอบความต้องการกำลังคนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในอันที่จะใช้เป็นกำลังสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ ส่วนการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังไม่สามารถแสดงผลและศักยภาพที่แท้จริง เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาเฉพาะทาง ยังคงเป็นการจัดการศึกษาตามความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งยังขาดการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ ในอันที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้แก่บุคลากรเพื่อเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศ

นอกจากนั้น การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ โดยเร่งด่วน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาการศึกษา จะต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการในวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อช่วยให้เกิดการยอมรับและสื่อสารด้วยความเข้าใจกัน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและการแก้ปัญหาความมั่นคงของชาติอย่างยั่งยืน

ส่วนการบริหารจัดการศึกษา พบว่า ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและทั่วถึงในการจัดการศึกษา โดยมีโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเพื่อประกอบการดำเนินการจัดการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นการระดมทรัพยากรจากหลายทาง เช่น การระดมทรัพยากรจากผู้เรียนในรูปของระบบการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต การส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันต่าง ๆ ในสังคมจัดการศึกษา การจัดเก็บภาษี เป็นต้น แต่ที่ผ่านมายังไม่เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีฐานะยากจน ในด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพที่ทุกหน่วยงานด้านการศึกษาในแต่ละระดับจะต้องคำนึงถึง มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกัน และยังมีการปรับปรุงระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพตามกฎกระทรวง ในด้านการผลิต การพัฒนาและการใช้ครู ยังต้องมีความชัดเจนในการบริหารจัดการ การกำหนดนโยบายการผลิตครู จะต้องสอดคล้องและสนองตอบต่อความต้องการของสถาบันการศึกษาและการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนการสอน แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคในด้านความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศ โดยเฉพาะครูผู้สอนยังขาดความรู้และทักษะในการนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน นอกจากนี้ การวิจัยและพัฒนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของกระบวนการเรียนการสอน แต่พบว่าครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการนำมาพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลไปสู่การพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้

ส่วนที่ 4

การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา

จากการทบทวนสภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาปัจจุบันและแนวโน้มในอีก 5 ปีข้างหน้า ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประชากร สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี รวมทั้งการทบทวนผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา ในช่วงต้นของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2549 หรือช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ทั้งด้านระดับและประเภท การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาเฉพาะทาง การศึกษาของแรงงาน การพัฒนาการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คุณธรรม จริยธรรม ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา มาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา มาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหาร การผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา การวิจัยและพัฒนา ตลอดจนการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรต่าง ๆ โดยภาพรวม ปรากฏจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการจัดการศึกษาของไทยที่สมควรนำไปพิจารณา วาง กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ดังนี้

จุดแข็ง

1. การมีโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาที่ดี ในด้านจำนวนสถานศึกษา และสถาบันทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
2. การมีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษา คือ กระทรวงศึกษาธิการ และมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับเขตพื้นที่
3. มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นแม่บทกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา
4. มีนโยบายในการกระจายอำนาจและโอนการจัดการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการเพิ่มโอกาสและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จุดอ่อน

ด้านการบริหารจัดการศึกษา

1. โครงสร้างองค์กรของกระทรวงศึกษาธิการยังคงเป็นกระทรวงใหญ่ที่มีบุคลากร ผู้เรียน และงบประมาณมากที่สุดของประเทศ การบริหารจัดการยังเป็นไปอย่างล่าช้า แม้ว่าจะมีบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้กระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่และสถานศึกษา แต่ก็ยังไม่มีการนำไปสู่การปฏิบัติเท่าที่ควร
2. งบประมาณเพื่อการศึกษา ส่วนใหญ่ยังคงเป็นงบเงินเดือน ค่าตอบแทนครูและบุคลากรทางการศึกษา มากกว่าการพัฒนาครู บุคลากร การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการปรับปรุง

กระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดสรรเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายเป็นรายบุคคลยังไม่สอดคล้องและสะท้อนกับสภาพจริงต่อความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และท้องถิ่น

3. มีการเปลี่ยนแปลงผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษาบ่อยครั้ง อันเป็นผลมาจากการเมืองการปกครอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการศึกษาบ่อยครั้งตามไปด้วย ส่งผลให้เกิดความสับสนในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปด้วยความล่าช้า ผลสัมฤทธิ์จึงไม่เกิดกับผู้เรียนเท่าที่ควร ผลการประเมินผู้เรียนต่ำกว่ามาตรฐาน และตกต่ำลงเรื่อย ๆ อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ทั้งด้านวิชาการและการคิดวิเคราะห์

4. มีความแตกต่างระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก แม้ว่าจะมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกระจายไปทุกหมู่บ้าน/ตำบล ในทุกภูมิภาค แต่มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากที่ยังขาดศักยภาพทั้งด้านครู วัสดุครุภัณฑ์ และการพัฒนาวิชาการ รวมทั้งมีความแตกต่างในคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา

5. ยังมีการแทรกแซงทางการเมืองในระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา โดยเฉพาะการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ การบรรจุแต่งตั้งและการโยกย้ายผู้บริหารและบุคลากร เหล่านี้เป็นต้น ส่งผลต่อการขาดอิสระในการบริหารจัดการของเขตพื้นที่และสถานศึกษาเท่าที่ควร

6. กฎหมายหลายประการยังไม่สามารถประกาศใช้ได้ ขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และกฎหมายเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา รวมทั้ง กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นต้น

ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

7. การขาดแคลนครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอุดมศึกษา และการอาชีวศึกษา โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดจากนโยบายการจำกัดกำลังคนภาครัฐตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ขาดแคลนครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างรุนแรงถึงเกือบหนึ่งแสนอัตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดครูด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และด้านภาษา รวมทั้ง ครู คณาจารย์วิชาเฉพาะ ในสถาบันอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาที่เป็นความต้องการในการพัฒนาประเทศ

นอกจากนั้น กระบวนการผลิตครูยังไม่สามารถคัดเลือกคนดีและคนเก่งมาเป็นครู ผู้สำเร็จการศึกษารู้เนื้อหาสาระและวิธีสอนแต่ไม่สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผลตอบแทนและสวัสดิการต่ำกว่าวิชาชีพอื่นๆ ขาดขวัญกำลังใจ ส่งผลต่อการขาดโอกาส ความเสมอภาค และคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนและประชาชน

8. การปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยังไม่ปรากฏผลเด่นชัดอย่างเป็นรูปธรรม ครูยังไม่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพเท่าที่ควรจะเป็น สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดทำหลักสูตรได้ด้วยตนเอง หลักสูตรยังคงมีสาระจำนวนมาก และเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับจึงอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่งผลให้เด็กไทยขาดการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ขาดความรู้

และทักษะตามหลักสูตร รวมทั้งขาดการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ขาดการยอมรับของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชน นอกจากนั้น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษและด้อยโอกาส ยังไม่มีความหลากหลายเพียงพอกับความต้องการ

9. สถานศึกษาอาชีวศึกษา ยังไม่สามารถจัดการศึกษารองรับการผลิตและพัฒนากำลังคน ที่ตอบสนองความต้องการทางด้านอาชีพ อุตสาหกรรม และพัฒนาประเทศเพื่อความสามารถในการแข่งขันเท่าที่ควร รวมทั้งยังไม่สามารถประกาศใช้กฎหมายให้สามารถบริหารจัดการได้เป็นการเฉพาะ อย่างมีประสิทธิภาพ

10. สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนสนองตอบความต้องการกำลังคนในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม มีกำลังแรงงานเกินบางสาขาวิชา และขาดแคลนบางสาขาวิชา ยังคงเน้น สังคมศาสตร์มากกว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพในการพัฒนาวิชาการให้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับสากล รวมทั้งยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ ที่จะสามารถบริหารงานได้อย่างอิสระ คล่องตัว ตามบทบาทของสถาบันอย่างจริงจัง

11. การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ที่เป็นฐานความรู้ให้กับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ยังไม่สามารถแสดงพลังและศักยภาพที่แท้จริงเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

12. การศึกษาเฉพาะทาง ยังคงเป็นการศึกษาตามความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน ที่ต่างมี นโยบายและมาตรฐานเป็นของตนเอง ครู ณาจารย์ยังขาดความเท่าเทียมกันในการพัฒนางานวิชาชีพ

ด้านการสนับสนุนการจัดการศึกษา

13. ความไม่แน่นอนในนโยบายรัฐที่มีต่อการให้เอกชนจัดการศึกษา ขณะที่การศึกษาภาครัฐ ยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การศึกษาเอกชนเกิดการหวั่นไหวและสั่นคลอนจากการแข่งขันของ ภาครัฐ จำนวนนักเรียน นักศึกษา ลดลงโดยลำดับ โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการ อาชีวศึกษา แนวโน้มดังกล่าวจะทำให้รัฐต้องรับภาระการจัดการศึกษาและงบประมาณเพิ่มมากขึ้นต่อไป

14. การโอนการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น และเป็นรูปธรรมมากนัก รวมทั้งการให้เอกชน พ่อแม่ผู้ปกครอง องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ก็ยังไม่ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมอย่างจริงจัง ทั้งด้านงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร และกฎระเบียบที่เอื้ออำนวย ทำให้การจัด การศึกษา ยังคงเป็นภารกิจหลักของกระทรวงศึกษาธิการเป็นส่วนใหญ่

โอกาส

1. กระแสของการให้ความสำคัญต่อการศึกษาทั่วโลก รวมทั้งการแข่งขันทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร บนพื้นฐานของความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การ อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางปัญญาของทั่วโลก ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวและให้ความสำคัญต่อการ ศึกษา และการเรียนรู้ของประชาชนมีมากขึ้น

2. ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร เป็นช่องทางให้ประชาชน และผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้อย่างหลากหลายมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชาติและนานาชาติ เพิ่มมากขึ้น

3. การเปิดเสรีทางการศึกษาจะทำให้รูปแบบการจัดการศึกษามีความหลากหลาย และเกิดการ แข่งขันกันในเรื่องคุณภาพอย่างกว้างขวาง ผู้เรียนจะมีโอกาสและทางเลือกในการเข้ารับการศึกษาใน สถาบันที่มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ

4. ค่านิยมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในสังคมไทย มีทัศนคติที่ดีต่อการส่งเสริมการศึกษาให้กับบุตร หลาน จึงมีความตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ทำให้มีโอกาสนในการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาและสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้มากขึ้น

อุปสรรค

1. ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ทั้งด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ก่อให้เกิดค่านิยมใหม่ ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ลอกเลียนแบบ ทำงานไม่เป็น เป็นนักบริโภคนิยม ไม่เป็นผู้ผลิต ไม่ยึดมั่นระเบียบประเพณีดั้งเดิมของเด็กและเยาวชน การดำเนินชีวิตขาดการคิดวิเคราะห์อย่างมี วิจารณญาณและเป็นเหตุเป็นผล ไม่เคารพกฎระเบียบ ส่งผลอย่างสำคัญต่อการพัฒนาค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน และการปรับตัวในการจัดการศึกษาเพื่อก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลง

2. วิกฤตการณ์น้ำมัน ทำให้ราคาน้ำมันสูงขึ้นทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ บประมาณและการลงทุนทั้งของรัฐและประชาชน ราคาสินค้า และค่าครองชีพสูงขึ้น อันมีผลต่อ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของรัฐและประชาชนที่เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นอุปสรรค อย่างสำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนของบุตรหลาน ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง

3. ที่ผ่านมารัฐบาลยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนใน “การพัฒนาคน” หรือ การให้คนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวทางของแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความสำคัญต่อ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่เน้นความพอประมาณ การมีเหตุผล และการสร้าง ภูมิคุ้มกัน รวมทั้งนโยบายการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นแก่นสารที่นำไปสู่การ ปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

4. เกิดวิกฤตศรัทธาต่อผู้นำในทุกระดับ ประชาชนเกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก แบ่งฝ่ายกันอย่าง ชัดเจน เกิดวิกฤตคุณธรรม จริยธรรมซึ่งเป็นแก่นสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนและประชาชนอย่างไม่เคย ปรากฏมาก่อนในช่วงต้นของแผนการศึกษาแห่งชาติ หรือช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้เรียนในการประพฤติปฏิบัติจากการเรียนรู้ ตามหลักสูตรสู่การดำรงวิถีชีวิตในสังคม

5. เกิดภัยพิบัติสึนามิ เมื่อปลายปี 2547 ใน 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันภาคใต้ ได้แก่ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ระนอง ตรัง และสตูล ก่อให้เกิดโศกนาฏกรรมครั้งใหญ่ เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนจำนวนมาก อาคารเรียนจำนวนหนึ่งถูกทำลาย ผู้เรียนส่วนหนึ่งเสียชีวิต และกำพร้า นอกจากนี้ยังเกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ของประเทศ เช่น ภาคเหนือและภาคกลางบางส่วน ส่งผลกระทบ

อย่างสำคัญต่อวิถีชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สถานศึกษาและผู้เรียนเช่นเดียวกัน ก่อให้เกิดการชะงักงันในการจัดและพัฒนาการเรียนการสอน เป็นต้น

6. เกิดปัญหาและวิกฤตการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) นับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการจัดการศึกษา โรงเรียนจำนวนหนึ่งถูกลอบวางเพลิง ครูถูกลอบทำร้าย ทำลายชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลต่อการขาดขวัญและกำลังใจของครูและผู้เรียน เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเรียนการสอนทางหนึ่ง ที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั้งสามจังหวัดอยู่อันดับท้ายสุดของประเทศ

สรุป

จากการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาดังกล่าว สามารถกล่าวได้ว่าการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยมีศักยภาพที่จะดำเนินการต่อไปให้บรรลุผลสำเร็จได้ หากพิจารณาจากจุดแข็งและโอกาสที่สามารถสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของประเทศ ด้วยมีปัจจัยที่พร้อมต่อการพัฒนา เพราะมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี มีหน่วยงานที่เป็นองค์กรหลักในการรับผิดชอบด้านการศึกษาของประเทศ และมีกฎหมายแม่บทที่กำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา นอกจากนั้นแล้ว กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในบริบทด้านต่าง ๆ จะสร้างโอกาสในการพัฒนาการศึกษาของไทย อาทิเช่น การก้าวสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ และกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาของประเทศไทยก็ยังมีจุดอ่อนหลายประการที่จำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนให้มีความเข้มแข็งขึ้น ทั้งในเชิงการบริหารจัดการศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษา โดยเฉพาะด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาก็ยังไม่ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน รวมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและความไร้เสถียรภาพทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษาบ่อยครั้ง ทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายด้านการศึกษานอกจากนี้อุปสรรคในการจัดการศึกษาของประเทศ ทั้งผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และปัญหาวิกฤตการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ล้วนแต่ส่งผลให้การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยมีความล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาต่าง ๆ เหล่านี้ ทั้งในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มาประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป โดยต้องผลักดันจุดแข็งและโอกาสให้เป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุนการพัฒนาการศึกษา และในขณะเดียวกันต้องพยายามขจัดจุดอ่อนและลดอุปสรรคที่เป็นตัวเหนี่ยวรั้งการพัฒนาการศึกษาของประเทศด้วย เพื่อให้การศึกษาของประเทศไทยมีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนและสามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดประเด็นที่ต้องพัฒนาดังปรากฏในส่วนที่ 5 ต่อไปนี้

ส่วนที่ 5

ประเด็นที่ต้องพัฒนา

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ผลการพัฒนาการศึกษา และการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมาในช่วงต้นของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 หรือช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) แม้ว่า จะประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหาและจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ในอีก 5 ปีข้างหน้า ซึ่งเป็นช่วงกลางของแผนการศึกษาแห่งชาติ หรือช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 เพื่อให้การพัฒนาศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สูงสุดทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะของการศึกษาที่จะต้องเป็นผู้ผลักดันการพัฒนาในทุกภาค ส่วนของประเทศ ดังนี้

5.1 การศึกษาปฐมวัย

จะต้องให้เด็กปฐมวัยทุกคนทั้งเด็กปกติ ผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส เด็กพิการ และทุพพลภาพได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมอย่างทั่วถึง รู้จักช่วยตนเองตามวัย และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามศักยภาพ พัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาสื่อ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ เหมาะสมตามวัยและเพียงพอ ขยายการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ทั้ง ด้านปริมาณและคุณภาพ โดยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ให้มีพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ ของตนตามช่วงวัย

5.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

จะต้องให้คนไทยทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และเท่าเทียมกันโดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษ จัดการเรียนการสอนในลักษณะเรียนร่วม ส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น พัฒนาครูให้สามารถจัด กระบวนการเรียนการสอน ผลิตสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนได้ สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการจัดการศึกษา โดยกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ ชุมชนและสถาบันทางสังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประชากรวัยการศึกษาทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับ ประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสูงขึ้น

5.3 การอาชีวศึกษา

จะต้องผลิตและพัฒนาผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาระดับต่าง ๆ ให้มีคุณภาพและเพียงพอกับความต้องการของตลาดแรงงาน แรงงานมีความรู้ และสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นไปตามมาตรฐาน ประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้น โดยมีสัดส่วนสายสามัญกับสายอาชีพที่ใกล้เคียงกัน เพื่อรองรับต่อการผลิตในภาคอุตสาหกรรมในอนาคตและเป็นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นแกนหลักในการจัดการอาชีวศึกษา รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาลักษณะทวิภาคีและสหกิจศึกษาให้มากขึ้น

5.4 การอุดมศึกษา

จะต้องดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นสถาบันวิจัยและแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากลสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นแหล่งพัฒนาและบริการวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง การค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศสู่เศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้ และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ประชากรกลุ่มอายุ 18-24 ปี ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษามากขึ้น และผู้จบปริญญาตรีศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สนับสนุนส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการอุดมศึกษามากขึ้น

5.5 การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

จะต้องให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ สำหรับประชากรที่พลาดโอกาสการศึกษาในระบบ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) และประชากรวัยสูงอายุทุกคนได้รับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย นอกจากนี้ จะต้องเร่งรัดให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เรียนรู้ตามความต้องการมากขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้มีการเรียน/ฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับประชาชนมากขึ้นเพื่อพัฒนาอาชีพและทักษะฝีมือแรงงาน

5.6 การจัดการศึกษาเฉพาะทาง

จะต้องส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเฉพาะทางจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา และนโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะสอดคล้องกับภาระหน้าที่ มีความก้าวหน้าและความมั่นคงในวิชาชีพในสัดส่วนที่สูงขึ้น

5.7 การศึกษาเอกชน

จะต้องให้เอกชนมีส่วนร่วม สนับสนุนและแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ให้สามารถบริหารงานอย่างเป็นอิสระและคล่องตัว ผู้เรียนของการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภทมีสัดส่วนของเอกชนเพิ่มขึ้นทั้งระดับประเทศและท้องถิ่น นอกจากนี้ จะต้องเร่งให้มีการ

ออกพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาของภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาได้อย่างมีอิสระ คล่องตัว และมีคุณภาพมากขึ้น

5.8 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จะต้องส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพ มีความพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาของรัฐ เอกชน และสถาบันทางสังคมให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งควรต้องมีการจัดสรรรายได้เพื่อศึกษามากขึ้น นอกจากนี้ จะต้องพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ

5.9 การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จะต้องให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลายของท้องถิ่น ประชาชนทุกคนจะต้องได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ได้รับการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต และมีการดำรงอยู่ด้วยกันอย่างสมานฉันท์ สันติวิธี ตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างด้านการบริหารจัดการให้มีเอกภาพสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่น

5.10 การจัดการศึกษาในพื้นที่ประสบภาวะวิกฤติและภัยพิบัติ

จะต้องพัฒนาหลักสูตรทุกระดับและประเภทให้สอดคล้องกับภาวะวิกฤติและภัยพิบัติทางด้านธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี นอกจากนี้ หน่วยงานและสถานศึกษาจะต้องมีการจัดทำแผน/แนวทางป้องกันภัยพิบัติอันเกิดจากภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษา

5.11 การผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

จะต้องพัฒนาและฟื้นฟูให้สถาบันผลิตครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการผลิตครูที่เข้มข้นมากขึ้น ครูทุกคนมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความตระหนักในวิชาชีพ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของประเทศ รวมทั้งจะต้องผลิตครู คณาจารย์ในปริมาณที่เพียงพอที่จะจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพโดยเฉพาะในสาขาที่ขาดแคลนในทุกระดับ/ประเภท

5.12 คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมการดำรงชีวิต

จะต้องให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มีการพัฒนาความรู้ ความคิด วิจารณญาณ รู้จักประมาณ มีเหตุผล มีความรักชาติ มีความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย เป็นพลเมืองไทย

และพลโลกที่มีคุณภาพ โดยให้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคมร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้ ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนการศึกษาที่ใช้คุณธรรมนำความรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

5.13 การบริหารจัดการการจัดสรรและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

จะต้องดำเนินการให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของรัฐต้องเป็นไปอย่างเสมอภาคและเพียงพอต่อการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

5.14 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับนานาชาติ

จะต้องให้คนไทยทุกคนมีความรู้ ความคิด และความใฝ่รู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถนำความรู้ ความเข้าใจ และใช้ศักยภาพของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิต เป็นฐานการพัฒนาประเทศ ผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจะต้องผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสัดส่วนที่สูงขึ้น

5.15 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

จะต้องพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัยและเพียงพอ เพื่อเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของประชาชนในทุกระดับและประเภทการศึกษาในสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยเร่งรัดการจัดตั้งหน่วยงานกลางด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนส่งเสริม และประสานการวิจัยการพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพ และ ประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

5.16 การศึกษาเพื่อส่งเสริมระบบทรัพย์สินทางปัญญา

จะต้องดำเนินการให้มีการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการเรื่องการของการอนุรักษ์และพัฒนา ระบบทรัพย์สินทางปัญญาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอุดมศึกษา และการอาชีวศึกษา พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน อนุรักษ์ และพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งองค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาจะต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐ

5.17 การวิจัยและพัฒนาการศึกษา

จะต้องดำเนินการให้การวิจัยและพัฒนาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแต่ละระดับ ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ

และมีศักยภาพในการทำวิจัยมากขึ้น เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น มีบุคลากรเพื่อการวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพ และมีความก้าวหน้าในวิชาชีพเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการวิจัยและพัฒนาการศึกษาและจัดสรรเงินเพื่อการวิจัยอย่างเพียงพอ

5.18 ความร่วมมือระหว่างประเทศ

จะต้องดำเนินการให้การศึกษาดำเนินการได้รับการยอมรับจากองค์กรนานาชาติทั้งระดับภูมิภาคและระดับสากล องค์กร สถาบันการศึกษา ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานานาชาติเพิ่มขึ้น รวมทั้งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคในสาขาที่มีศักยภาพความพร้อม

5.19 กฎหมายการศึกษา

จะต้องเร่งให้มีการออกกฎ ระเบียบ กฎหมายการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

โดยที่ขณะนี้ประเทศไทยอยู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาประเทศ ฉะนั้นเพื่อให้การพัฒนาการศึกษาในระยะต่อไป มีความเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาที่ผ่านมาและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะประเด็นที่ต้องพัฒนาตามที่ได้นำเสนอข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) เพื่อเป็นกรอบพัฒนาการศึกษาของหน่วยงาน/องค์กรทางการศึกษาต่อไป ดังปรากฏในส่วนที่ 6 ต่อไปนี้

ส่วนที่ 6

กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)

6.1 กรอบแนวคิด

การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคนให้เกิดคุณธรรมนำความรู้ สมานฉันท์ สันติวิธี มีวิถีประชาธิปไตย มีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์และความเป็นคนไทยบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ในกระแสโลกาภิวัตน์ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เกิดการสร้างสังคมภูมิปัญญา รักษา และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การรักษาวัดธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ นำไปสู่ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขัน

6.2 วิสัยทัศน์

พัฒนาการศึกษาให้คนไทยทุกคนมีการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสมานฉันท์ ดำรงชีวิตอย่างสันติวิธี มีวิถีประชาธิปไตย มีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์และความเป็นคนไทย บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีความรู้ความสามารถด้านภาษา ทั้งภาษาไทย ภาษาสากล และภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี มีทักษะการคิด วิเคราะห์ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและกลุ่มจนติดตัวตลอดชีวิต มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน มีความอยู่ดี มีสุข สามารถพึ่งตนเอง มีทักษะการประกอบอาชีพ รู้จักรักษา และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพทั้งการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ โดยคำนึงถึงการดูแลรักษาวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการแข่งขันในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ได้อย่างยั่งยืน

6.3 วัตถุประสงค์

6.3.1 เพื่อปลูกฝังและพัฒนาให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ เป็นคนดี มีเหตุผล มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักประมาณ รู้จักอนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภูมิคุ้มกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกันมีความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และนำประเทศก้าวสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้

6.3.2 เพื่อสร้างเสริมสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สันติวิธี และมีวิถีประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

6.3.3 เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคม
คุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้

6.4 เป้าหมายปี 2554

เพื่อให้บรรลุตามกรอบวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด เห็นสมควรกำหนดเป้าหมายการ
พัฒนาการศึกษาในปี 2554 ดังนี้

6.4.1 เชิงคุณภาพ

(1) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา เป็นคนดี
มีคุณธรรม มีความรอบรู้ มีความสามารถทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มี
ทักษะในการคิด วิเคราะห์ มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตย รักในสถาบันชาติ ศาสนา และ
พระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ รักการทำงาน อนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทักษะ สามารถค้นคว้าหาความรู้และประกอบอาชีพเหมาะสมกับ
ช่วงวัยตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม
มีความขยัน ซื่อสัตย์ อดทน และมีวัฒนธรรม มีภูมิคุ้มกันพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์
สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสมานฉันท์และสันติสุข

(2) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับจากการทดสอบทาง
การศึกษาระดับชาติ สูงกว่าร้อยละ 55

(3) สถานศึกษาทุกระดับได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษาอย่างน้อยร้อยละ 80

(4) สถานศึกษาอุดมศึกษาได้รับการพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล

6.4.2 เชิงปริมาณ

(1) ประชากรไทยมีการศึกษาเฉลี่ย 10 ปี

การศึกษาในระบบ

- ประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี ได้รับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 100
- ประชากรกลุ่มอายุ 6-11 ปี ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 100
- ประชากรกลุ่มอายุ 12-14 ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 100
- ประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 75 โดยมีสัดส่วนสายสามัญ : สายอาชีพศึกษา เท่ากับ 50 : 50
- ประชากรกลุ่มอายุ 18-24 ปี ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 37

การศึกษานอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย

- ผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนที่เรียนจนสำเร็จการศึกษา เป็นจำนวนรวม ตั้งแต่ปี 2550-2554 ประมาณ 16 ล้านคน

(2) กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 60 และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ

(3) เพิ่มสัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างรัฐและเอกชนเป็น ร้อยละ 70 : 30

(4) เพิ่มจำนวนนักศึกษาระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษาเป็นร้อยละ 20 และ 10 ของผู้เรียนอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ตามลำดับ

(5) สถานประกอบการร่วมโครงการทวิภาคีและสหกิจศึกษา ร้อยละ 30

(6) ผู้เรียนในศูนย์การเรียนรู้ ตามมาตรา 12 เพิ่มขึ้น

(7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมเข้ามาร่วมจัดการศึกษาสัดส่วนสูงขึ้น

(8) มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามากขึ้น โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร้อยละ 70 มีความเข้มแข็ง คล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

(9) เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการทุกคนมีโอกาสได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องทั่วถึง ภายในปี 2554

6.5 นโยบาย

6.5.1 เร่งปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม สำนึกในคุณค่าของความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกระดับและประเภท

6.5.2 เร่งรัดจัดการศึกษาที่บูรณาการศาสนา วัฒนธรรม สุขภาพ อนามัย การกีฬาและนันทนาการกับการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และการอยู่ร่วมกันทั้งในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสมานฉันท์ สันติสุขและยั่งยืน

6.5.3 ปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประเภท พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

6.5.4 เพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และให้ครอบคลุมประชาชนทุกเพศ วัย และกลุ่มเป้าหมาย ทั้งเด็ก เยาวชน วัยแรงงาน สตรี ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส คนพิการ ทูพพลภาพ ผู้อยู่ห่างไกลทุรกันดาร และชนกลุ่มน้อย

6.5.5 พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ การผลักดันยุทธศาสตร์การสร้างสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความรู้ ทั้งระบบการสร้างและ

จัดหาความรู้ ระบบการแพร่กระจายความรู้ และระบบการสร้างมูลค่า/คุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางปัญญา เพื่อการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

6.5.6 มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความคล่องตัว และมีอิสระในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพและมาตรฐาน

6.5.7 เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะกำลังคนระดับกลาง ช่างฝีมือ อาชีวศึกษา และกำลังคนระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาขาดแคลน

6.5.8 ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกกระดับ/ประเภทให้เพียงพอ มีคุณภาพ และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ/ประเภท

6.5.9 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทั้งจากภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ

6.5.10 เร่งให้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

6.5.11 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม การเชื่อมโยงการวิจัยกับกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทั้งในภาครัฐและเอกชน

6.5.12 ส่งเสริมการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นกลไกเสริมสร้างสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นโดยเร่งสร้างขวัญ กำลังใจผู้เรียน ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการ พัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการมีงานทำ

6.5.13 ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหอันอาจเกิดจากวิกฤตการณ์ และภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี เช่น ภัยพิบัติจากน้ำท่วม ไฟไหม้ ภาวะโลกร้อน วิกฤติการณ์เศรษฐกิจ เป็นต้น

6.5.14 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา แลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาวิชาการ การเตรียมพร้อมทั้งเชิงรับและเชิงรุกเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา และพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค โดยเฉพาะในสาขาที่ประเทศมีศักยภาพความพร้อม

6.5.15 สนับสนุน จัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสม เป็นระบบและเพียงพอกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับและประเภท และสนับสนุน ส่งเสริมการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน ตลอดจนการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

6.6 ยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายตามที่กำหนด จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และมาตรการพัฒนาการศึกษาในแต่ละระดับ/ประเภท/ประเด็นหลัก รวมทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วม ไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
1. พัฒนา การศึกษา ปฐมวัย	1. เด็กปฐมวัยทุกคน ได้รับการพัฒนาตาม วัยอย่างเหมาะสม 2. ประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี ได้รับ การศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษา ร้อยละ 100	1. พัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็ก ปฐมวัยทุกคนทั้งเด็กปกติ ผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส เด็กพิการ และทุพพล ภาพอย่างทั่วถึง เพื่อรับการศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป 2. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฐมวัยให้มีความรู้ ความสามารถในการ ฝึกเด็กให้รู้จักช่วยเหลือตนเองได้ รวมทั้งสนับสนุนสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ ให้เพียงพอและเหมาะสม 3. ส่งเสริมสถานศึกษาทั้งที่เป็นโรงเรียน และศูนย์การเรียนรู้ให้มีความพร้อม และศักยภาพในการจัดการเรียนการ สอนเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ 4. ส่งเสริม สนับสนุนพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กร ชุมชน เอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทาง สังคมในการให้ความรู้และจัด การศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึง	หน่วยงานหลัก ▪ อปท. และ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สช. กศน. สพฐ. สกอ. สกศ. สสวท. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ▪ ครอบครัว ▪ องค์กรเอกชน ▪ สถาบันศาสนา ▪ มูลนิธิ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
2. พัฒนา การศึกษา ขั้นพื้นฐาน	1. คนไทยทุกคนได้รับ สิทธิและโอกาส เสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ตั้งแต่การศึกษา ปฐมวัยจนถึง มัธยมศึกษา 2. สถานศึกษามีอิสระ และความคล่องตัวใน การจัดการศึกษา	1. เร่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้รับ ความรู้ มีความสามารถและมีทักษะ ในการคิด วิเคราะห์และการแก้ปัญหา เต็มตามศักยภาพตามอายุและช่วงวัย มีผลการประเมินการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานทุกกลุ่มสาระวิชา โดยเฉพาะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ ภาษา เป็นฐานของการดำรงชีวิต และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป 2. เร่งพัฒนาครู และบุคลากรทางการ ศึกษาให้มีความรู้และทักษะในการจัด	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สพฐ. สช. กศน. สถาบันพัฒนาครูฯ สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ อปท. ▪ ครอบครัว/องค์กร เอกชน/สถาบันศาสนา/ สถานประกอบการ/

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าร้อยละ 55 4. สถานศึกษาได้มาตรฐานตามการประเมินคุณภาพอย่างน้อยร้อยละ 80	การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. เร่งรัดพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานด้านวิชาการ และจัดสรรงบประมาณ สื่อ เทคโนโลยี ครู และบุคลากรแก่สถานศึกษาขนาดเล็กให้เพียงพอเป็นพิเศษ 4. ส่งเสริมให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาส และมีการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพในทุกสถานที่ ทั้งสถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอื่นๆ ที่จัดการศึกษา 5. ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มด้อยโอกาส และเด็กพิการอย่างทั่วถึง 6. เร่งแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ 7. ส่งเสริม สนับสนุน พ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กร/สถาบัน ตาม ม. 12 ให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและได้รับการสนับสนุนอย่างทั่วถึง	สถาบัน ตาม ม. 12 แห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
3. พัฒนา การอาชีวศึกษา	1. การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาระดับต่าง ๆ มีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ 2. แรงงานมีความรู้ และสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นไปตามมาตรฐาน	1. ส่งเสริมภาพลักษณ์และการเรียนอาชีวศึกษาและการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอสอดคล้องกับความต้องการแรงงานของประเทศ ผู้จบการศึกษามีสมรรถนะสูง สามารถส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน 2. ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงและเทียบโอนการเรียนรู้อาชีวศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษา นอกโรงเรียน และการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สอศ. สป.ศธ. (สช.) สพฐ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงอุตสาหกรรม ▪ สถานประกอบการ ▪ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	3. ประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 75 โดยมีสัดส่วนสายสามัญ : สายอาชีวศึกษา เท่ากับ 50 : 50	ตามอรรถาธิบาย 3. สนับสนุนส่งเสริมระบบแนะแนวอาชีวศึกษาให้เชื่อมโยงกับค่านิยมการทำงานและการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ 4. พัฒนามาตรฐานอาชีพ ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ตลอดจนสมรรถนะและทักษะแรงงาน 5. ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมเป็นแกนหลักในการจัดการอาชีวศึกษา รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาลักษณะทวิภาคี และสหกิจศึกษาให้มากขึ้น 6. เร่งออกพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา ให้เป็นกลไกและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	▪ รัฐสภา ▪ อปท. ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
4. พัฒนา การอุดมศึกษา	1. สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นสถาบันวิจัยและแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล เป็นแหล่งพัฒนาและบริการวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง การค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามจุดเน้นที่แตกต่างกัน 2. ประชากรกลุ่มอายุ 18-24 ปี ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 37 3. ผู้จบปริญญาตรีศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไม่	1. เร่งรัด ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาสู่ระดับสากลโดยเฉพาะสถาบันที่มีความพร้อมให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลก (World Class University) รวมทั้งเร่งรัดให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นสถาบันเน้นการวิจัยและเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ 2. ส่งเสริมสหกิจศึกษา การผลิตและการพัฒนากำลังคนระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3. ส่งเสริมการผลิตและพัฒนา คณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา ให้มีความรู้ในระดับปริญญาเอกอย่างเพียงพอกับความต้องการ ควบคู่กับการพัฒนางานวิจัย และการสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง 4. ส่งเสริมและขยายการมีส่วนร่วมการจัดการอุดมศึกษาของเอกชน ทั้งด้าน	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สกอ. สอศ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงกลาโหม ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ▪ อปท. ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	น้อยกว่าร้อยละ 30 4. สัดส่วนการมีส่วนร่วม จัดอุดมศึกษาระหว่าง รัฐ:เอกชนเป็น 70:30	ปริมาณและคุณภาพ 5. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา เป็นสถาบันที่มีศักยภาพและเป็น ศูนย์บริการเครือข่ายทางวิชาการ ให้แก่สถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท ทั้งการศึกษาปฐมวัย การศึกษา ขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การศึกษาเฉพาะทาง ทั้งที่เป็น การศึกษาในระบบ การศึกษา นอกโรงเรียน และการศึกษา ตามอัธยาศัย	
5. พัฒนาการจัด การศึกษา นอกโรงเรียน และการศึกษา ตามอัธยาศัย	1. ประชาชนทุกคนมีการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต 2. ประชากรที่พลาด โอกาสการศึกษาใน ระบบ ผู้พิการ ด้อยโอกาส และ ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี) ทุกคนได้รับบริการทาง การศึกษาอย่างน้อย ในระดับการศึกษา ภาคบังคับ และได้รับ การฝึกอบรมวิชาชีพ ตามความถนัดและ ความสนใจ 3. ประชากรวัยสูงอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปทุกคนได้รับ การศึกษาตามอัธยาศัย จากการบริการของรัฐ เอกชน และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	1. ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยของ สถานศึกษาและหน่วยงานของ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน 2. เพิ่มปริมาณและคุณภาพของแหล่ง เรียนรู้ให้มีความหลากหลายรวมทั้ง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วให้มี คุณภาพ ศักยภาพรองรับความ ต้องการทางการศึกษาของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ 3. ให้มีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้มี การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษา ตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ 4. พัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยให้ สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ก้าวทันเทคโนโลยี สอดคล้องกับบริบท ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ 5. เร่งให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม การศึกษานอกโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นกลไก และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (กศน.) หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงการพัฒนา สังคมฯ ▪ กระทรวงกลาโหม ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงพาณิชย์ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ กระทรวงอุตสาหกรรม ▪ สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา ▪ รัฐสภา ▪ อปท. ▪ ครอบคลุม หน่วยงาน/ องค์กร/สถาบัน ฯลฯ - ตาม ม. 12 ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท - ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
6. ส่งเสริม การจัด การศึกษา เฉพาะทาง	1. สถานศึกษาเฉพาะทาง จัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพและมาตรฐาน ตามวัตถุประสงค์ของ การจัดตั้งสถานศึกษา และนโยบายและ มาตรฐานการศึกษาชาติ 2. ครู คณาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหาร สถานศึกษามี ความก้าวหน้าใน วิชาชีพในสัดส่วน ที่สูงขึ้น	1. ส่งเสริมสถานศึกษาเฉพาะทางให้ สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน 2. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู คณาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะ สอดคล้องกับภาระหน้าที่ มีวิทยฐานะ ความก้าวหน้าและความมั่นคงใน วิชาชีพครู	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงกลาโหม ▪ กระทรวงเกษตรฯ ▪ กระทรวงคมนาคม ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ▪ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ▪ กรุงเทพมหานคร ▪ สภาวิชาชีพ หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงศึกษาธิการ ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ อปท. ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
7. พัฒนา การศึกษา เอกชน	1. เอกชนมีส่วนร่วม สนับสนุนและแบ่งเบา ภาระของรัฐในการจัด การศึกษาให้กับผู้เรียน ได้อย่างมีคุณภาพ บริหารงานอย่างเป็น อิสระและคล่องตัว 2. ผู้เรียนแต่ละระดับ/ ประเภทการศึกษามี สัดส่วนระหว่างรัฐและ เอกชนเท่ากับ 70:30 ทั้งระดับประเทศและ ท้องถิ่น	1. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาของ เอกชน มีความรู้ ทักษะในการจัดการ เรียนการสอน มีวิทยฐานะ สวัสดิการ และความมั่นคงในวิชาชีพ 2. ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้ง ส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนที่จัด การศึกษาระดับปริญญาให้สามารถ ดำเนินการได้โดยอิสระ มีความ คล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ 3. เร่งรัดให้มีการออกกฎหมาย การศึกษาเอกชน ให้เอื้อต่อการ จัดการศึกษาได้อย่างมีอิสระ คล่องตัว มีคุณภาพ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (สช.) สกอ. สอศ. หน่วยงานร่วม ▪ องค์การเอกชน ▪ สมาคม ▪ มูลนิธิ ▪ สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา ▪ รัฐสภา ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
8. ส่งเสริม การจัดการ ศึกษาของ องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	1. องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น มีศักยภาพ มีความพร้อม และ มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาได้อย่าง มีคุณภาพและ มาตรฐาน 2. องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นทุกแห่งมีการ จัดสรรรายได้เพื่อ การศึกษา	1. ส่งเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการจัดและสนับสนุนการจัด การศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย มี คุณภาพและมาตรฐาน 2. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มี ความรู้ ทักษะ และศักยภาพในการ จัดการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริม สวัสดิการ และความก้าวหน้าในวิชาชีพ 3. สร้างความตระหนักและเตรียมความ พร้อมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากรให้กับท้องถิ่น ชุมชน สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาและ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ อปท. - เทศบาล - กรุงเทพมหานคร - เมืองพัทยา - องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด - องค์การบริหาร ส่วนตำบล หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวง/กรมต่าง ๆ ▪ องค์กรเอกชน ▪ มูลนิธิ ▪ สมาคม ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
9. พัฒนา การจัดการ ศึกษาใน จังหวัด ชายแดน ภาคใต้	1. ผู้เรียนได้รับการศึกษา ที่มีคุณภาพและ สอดคล้องกับอัตลักษณ์ สังคม ศาสนาและ วัฒนธรรมที่หลากหลาย ของท้องถิ่น 2. มีอัตราการเรียนต่อ แต่ละระดับ/ประเภท และการมีงานทำใน สัดส่วนสูงขึ้น 3. ประชาชนทุกคนมีการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตได้รับการ พัฒนาอาชีพ คุณภาพ ชีวิต และมีการดำรง อยู่ด้วยกันอย่าง สมานฉันท์ สันติวิธี 4. ครู คณาจารย์ และ	1. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนใน สถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้ สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความต้องการของท้องถิ่น 2. พัฒนาครู คณาจารย์ บุคลากร ทางการศึกษา หน่วยงานราชการ และครูอัตราจ้างให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความก้าวหน้า ในอาชีพ และมีจำนวนเพียงพอต่อ การจัดการศึกษาในทุกระดับ/ประเภท 3. เสริมสร้างขวัญและกำลังใจของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ทั้ง ด้านสวัสดิการ การป้องกันและรักษา ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 4. ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้ สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพ มาตรฐาน และประสิทธิภาพ 5. จัดและส่งเสริมการเรียนรู้อย่าง	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สพฐ. สอศ. สกอ. สป.ศธ. (กศน. /สช.) สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ ▪ สถาบันศาสนา ▪ อปท. ▪ ศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) ▪ องค์กรชุมชน ▪ สมาคม ▪ มูลนิธิ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	บุคลากรทางการศึกษา ทุกคนได้รับการ พัฒนาและเสริมสร้าง ขวัญและกำลังใจให้ สามารถปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	ต่อเนื่องตลอดชีวิตให้กับประชาชนที่ บูรณาการระหว่างวิชาสามัญ วิชาชีพ และศาสนา 6. พัฒนาโครงสร้างด้านการบริหาร จัดการให้มีเอกภาพสอดคล้องกับ อัตลักษณ์ของท้องถิ่น	▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
10. พัฒนา การจัด การศึกษา ในพื้นที่ ประสบภาวะ วิกฤติและ ภัยพิบัติ	1. หลักสูตรทุกระดับและ ประเภทได้รับการ พัฒนาที่สอดคล้องกับ ภาวะวิกฤติและภัย พิบัติทางด้าน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี 2. หน่วยงาน และ สถานศึกษามีการ จัดทำแผน/แนว ทางการป้องกันภัย พิบัติอันเกิดจากภัย ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	1. พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการ สอนทุกระดับและประเภทให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ เข้าใจ และตระหนักถึง วิกฤติการณ์และภัยพิบัติที่เกิดจาก ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และ เทคโนโลยี 2. เร่งรัดและส่งเสริมให้มีการจัดทำ แผน/แนวทาง ชักซ้อมและ เตรียมการป้องกันภัยพิบัติอันเกิด จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่ส่งผล กระทบต่อการจัดการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (สช.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. - สถานศึกษา หน่วยงานร่วม ▪ อบท. ▪ หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง ▪ องค์การชุมชน ▪ องค์การเอกชน ▪ องค์การวิชาชีพ ▪ สถานประกอบการ ▪ สถาบันศาสนา ▪ สถาบันสังคมอื่น ▪ มูลนิธิ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
11. ผลิตและ พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการ ศึกษาให้ เป็นครูดี ครูเก่ง และครู คุณธรรม	1. สถาบันผลิตครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาและ ฟื้นฟูให้มีศักยภาพใน การผลิตครูที่เข้มข้น อย่างน้อยภูมิภาคละ 1 แห่ง 2. ครู คณาจารย์ทุกคนมี จิตวิญญาณความเป็นครู	1. เร่งรัดพัฒนา ฟื้นฟูและยกระดับ สถาบันผลิตครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษาให้มี ความสามารถ ศักยภาพที่เข้มข้นใน การผลิตและพัฒนาครูอย่างมี คุณภาพและประสิทธิภาพทั้งใน ส่วนกลางและภูมิภาค 2. ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษาให้ได้คนเก่ง คนดี มีจิตวิญญาณความเป็นครู มี	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (กศน./สช./ สำนักงาน ก.ค.ศ. สคบศ.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา สกสศ.

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	มีความตระหนักในวิชาชีพ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของประเทศ 3. มีครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในปริมาณที่เพียงพอที่จะจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะในสาขาที่ขาดแคลนในทุกๆ ระดับ/ประเภท	ความตระหนักในวิชาชีพครูและมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพในฐานะที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง 3. ปรับปรุงหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้ผู้มีความรู้และความตระหนักในวิชาชีพครู มีประสบการณ์ในการฝึกภาคปฏิบัติ เช่น โครงการครูสหกิจศึกษา เป็นต้น 4. เร่งรัดพัฒนาครูที่สอนไม่ตรงวุฒิและสาขาวิชาที่สอนให้มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับสาขาวิชาที่สอน รวมทั้งจัดระบบการพัฒนาครูโรงเรียนขนาดเล็กในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนิเทศ อบรมครูภายในสถานศึกษา โดยมีสถาบันผลิตครูในท้องถิ่นเป็นแม่ข่ายและพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา แนะนำอย่างต่อเนื่อง 5. เร่งรัดให้มีครูเพียงพอต่อความต้องการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ 6. เร่งรัดให้มีการขยายการเกษียณอายุราชการของครูที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการสอน โดยเฉพาะสาขาวิชาขาดแคลน เป็น 65 ปี รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงและถ่ายทอดความรู้ของครูอาวุโสและครูที่เกษียณอายุราชการที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะการสอนแก่ครูบรรจุใหม่และครูประจำการ 7. ส่งเสริมให้หน่วยงานการศึกษามีการระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิจาก	หน่วยงานร่วม ▪ สำนักงาน ก.พ. ▪ สำนักงาน ก.พ.ร. ▪ สำนักงานประมาณ ▪ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ▪ คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) ▪ อปท. ▪ กรุงเทพมหานคร ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
		หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน/ท้องถิ่น เพื่อสร้างแนวร่วม เครือข่ายการพัฒนาและคลังความรู้ ผู้เรียน ในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ 8. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการฝึกอบรมครู ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา ทั้งในและต่างประเทศในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา 9. สร้างเอกภาพและระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษา	
12. พัฒนา คุณธรรม จริยธรรม และ วัฒนธรรม การดำรงชีวิต ในบริบทของสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน	1. ผู้เรียนทุกคนมี คุณธรรม พื้นฐาน 8 ประการมีการพัฒนา ความรู้ ความคิด วิจักษ์ญาณ รู้จัก ประมาณ มีเหตุผล มีความรักชาติ มีความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย เป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่มีคุณภาพ 2. ครู ศึกษานิเทศก์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความรู้และการพัฒนา ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนตาม จรรยาบรรณวิชาชีพ	1. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับและประเภทการศึกษา ทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ใช้คุณธรรมนำความรู้ให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม คนเก่ง และคนมีความสุข สามารถบูรณาการการเรียนรู้กับวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2. จัดกระบวนการเรียนการสอนในทุก ระดับและประเภทการศึกษา โดยบูรณาการในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้ง การรักษากฎมีปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของความเป็นไทยไว้ในหลักสูตรหรือรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ 3. ส่งเสริมและพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เป็นผู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ 4. ยกย่องและส่งเสริมบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ สื่อมวลชน และ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (สช.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. ▪ กระทรวงวัฒนธรรม ▪ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ▪ สถาบันศาสนา หน่วยงานร่วม ▪ สำนักนายกรัฐมนตรี ▪ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ▪ กระทรวงการพัฒนาลังคมฯ ▪ กระทรวงเกษตรฯ ▪ กระทรวงมหาดไทย ▪ กระทรวงแรงงาน ▪ กระทรวงสาธารณสุข ▪ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ▪ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ▪ อปท. ▪ ศูนย์พัฒนาคุณธรรม

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
		สถาบันสังคมอื่น ให้มีความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนและประชาชน 5. ส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรม ประชาธิปไตย การเสริมสร้าง สมานฉันท์ และการทำงานเป็นทีม 6. สร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณธรรมนำความรู้ในทุกเขตพื้นที่ โดยเชื่อมโยง บ้าน วัด โรงเรียน	▪ สำนักงานเสริมสร้าง สุขภาพแห่งชาติ ▪ ครอบครัว/หน่วยงาน องค์กร/สถาบัน ตาม ม. 12 ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ
13. เพิ่ม ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ การจัดการ จัดสรรและ ระดม ทรัพยากร เพื่อ การศึกษา	1. มีการบริหารจัดการ หรือการใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น 2. รัฐจัดสรรงบประมาณ เพื่อการศึกษาให้ เพียงพอกับการพัฒนา การศึกษาอย่างน้อย ร้อยละ 5 ของ ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ(GDP) 3. ทุกภาคส่วนของสังคม มีส่วนร่วมในการระดม และสนับสนุน ทรัพยากรเพื่อการศึกษา	1. พัฒนาระบบการบริหารและการ จัดการงบประมาณ และเงินนอก งบประมาณ การจัดสรร การใช้จ่าย และการติดตามประเมินผลให้เป็นไป อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาใน แต่ละระดับ/ประเภท 2. จัดเงินอุดหนุนรายบุคคลเพื่อการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้เพียงพอต่อการพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 3. จัดให้มีกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับ เด็กยากไร้ ด้อยโอกาส พิการและ ทูพพลภาพ รวมทั้งพัฒนากองทุน กุ้ย้มระดับอุดมศึกษาให้เพียงพอ 4. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีการระดมเงินรายได้และการ จัดเก็บภาษีมาใช้จัดการศึกษา 5. สร้างแรงจูงใจอย่างเพียงพอให้บุคคล เอกชน สถานประกอบการ สถานศึกษาเอกชน และสถาบันสังคม อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและ สนับสนุนการศึกษา 6. ส่งเสริมบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา บริจาค ทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่ สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระ	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ – สป.ศธ. สพฐ. สกอ. สอศ. สกศ. ▪ กระทรวงการคลัง ▪ สำนักงบประมาณ หน่วยงานร่วม ▪ อปท. ▪ หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง ▪ องค์กรชุมชน ▪ องค์กรเอกชน ▪ องค์กรวิชาชีพ ▪ สถานประกอบการ ▪ สถาบันศาสนา ▪ สถาบันสังคมอื่น ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
		ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น	
14. การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับนานาประเทศ	1. มีการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ สื่อ วัสดุ การเรียนวิทยาศาสตร์ อย่างพอเพียงและเหมาะสมเพิ่มขึ้น 2. คนไทยทุกคนมีความรู้ ความคิด ทักษะ มีเหตุผล และมีความใฝ่รู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3. ผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการและได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 4. มีการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสัดส่วนสูงขึ้น 5. ผลการประเมินและทดสอบความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ได้มาตรฐานและมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น	1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์ การมีเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์สามารถนำความรู้ความเข้าใจ และใช้ศักยภาพของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ 2. เร่งรัดให้มีการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และใช้เทคโนโลยีอย่างเข้มข้นในทุกกระดับและประเภทการศึกษา เพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพเป็นฐานการพัฒนาและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3. ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และผลิตและพัฒนา นักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปริมาณเพียงพอในการสร้างความรู้และนวัตกรรมบนฐานภูมิปัญญาไทย 4. ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในด้านการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 5. ส่งเสริมสนับสนุนผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตั้งแต่เยาว์วัยอย่างต่อเนื่อง	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สสวท. สป.ศธ. - สพฐ. สกอ. สอศ. - สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงเทคโนโลยีฯ ▪ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ▪ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ▪ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
15. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในทุกกระดับ/ประเภทการศึกษาในสัดส่วนสูงขึ้น	- เร่งรัดการจัดตั้งหน่วยงานกลางด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนส่งเสริม และประสานการวิจัยการพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา - มีการระดมทรัพยากรและการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา - กระจายโอกาสการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งสื่อสารมวลชนทุกรูปแบบไปสู่ผู้เรียนทุกระดับและประชาชนทุกเพศวัย อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ	หน่วยงานหลัก - กระทรวงเทคโนโลยีฯ - กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ - สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ หน่วยงานร่วม - กระทรวงศึกษาธิการ - สสวท. สป.ศธ. - สพฐ. สกอ. สอศ. สกศ. - สำนักงาน ก.พ. - สำนักงาน ก.พ.ร. - สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
16. พัฒนาการศึกษเพื่อส่งเสริมระบบทรัพยากรทางปัญญา	- มีการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการเรื่องของการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางปัญญาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอุดมศึกษา และการอาชีวศึกษา - มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน อนุรักษ์ และพัฒนาระบบทรัพยากรทางปัญญา - องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางปัญญา	- พัฒนาหลักสูตรทุกระดับ/ประเภทการศึกษาที่บูรณาการเรื่องของการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรทางปัญญาเพื่อเป็นฐานของการพัฒนาประเทศ และการนำประเทศเข้าสู่สังคม-เศรษฐกิจฐานความรู้ - พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน อนุรักษ์ และพัฒนาระบบทรัพยากรทางปัญญาอย่างต่อเนื่อง - ส่งเสริม สนับสนุนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันที่จัดการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางปัญญาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ	หน่วยงานหลัก - กระทรวงศึกษาธิการ - สกศ. สป.ศธ. - สพฐ. สอศ. สกอ. สถาบันพัฒนาครูฯ (สคปศ.) หน่วยงานร่วม - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงเกษตรฯ - กระทรวงคมนาคม - กระทรวงเทคโนโลยีฯ - กระทรวงพาณิชย์ - กรมทรัพยากรทางปัญญา - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงแรงงาน - กระทรวงวัฒนธรรม - กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ - กระทรวงสาธารณสุข

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากรัฐ		▪ กระทรวงอุตสาหกรรม ▪ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ▪ บริษัทปรมิณีไทย จำกัด ▪ กรุงเทพมหานคร ▪ สภาอากาศไทย ▪ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์ฯ ▪ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ▪ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ▪ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ▪ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ▪ ศลทวิทย์สินทางปัญญา ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
17. ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา	1. มีการวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพทั้งเพื่อการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการการศึกษา 2. ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแต่ละระดับ 3. มีบุคลากรเพื่อการวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และมีจำนวนบุคลากรด้านการวิจัย	1. ส่งเสริมและสนับสนุนครู คณาจารย์ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษาดำเนินการวิจัยและมีศักยภาพในการวิจัยและพัฒนา 2. ส่งเสริมให้การวิจัยและพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษารวมทั้งการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ 3. ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนานักวิจัยและบุคลากรด้านวิจัยทางการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 4. จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการศึกษาเพื่อเป็นองค์กรกลางในการศึกษาวิจัยและพัฒนาการศึกษา	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สกศ. สกอ. สฟฐ. สอศ. สป.ศธ. หน่วยงานร่วม ▪ สำนักงาน ก.พ. ▪ สำนักงาน ก.พ.ร. ▪ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ▪ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ▪ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	และพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 4. มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการวิจัยและพัฒนาการศึกษาและจัดสรรเงินเพื่อการวิจัยอย่างเพียงพอ	5. จัดสรร ระดมทรัพยากรและจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาด้านวิจัยและพัฒนาการศึกษา	▪ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ▪ องค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
18. พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ	1. การศึกษาไทยได้รับการยอมรับจากองค์กรนานาชาติทั้งระดับภูมิภาคและระดับสากล 2. องค์กรสถาบันการศึกษา ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานานาชาติเพิ่มขึ้น 3. ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคในสาขาที่มีศักยภาพความพร้อม	1. ส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ ทั้งระดับภูมิภาคและระดับสากล 2. ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรและสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์เครือข่ายการศึกษาของประเทศ ทั้งในระดับประเทศเพื่อนบ้าน และ/หรือระดับภูมิภาค 3. ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างประเทศด้านภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล 4. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ มาตรฐานระดับสากล 5. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และมีบทบาทด้านการศึกษาในองค์กรระหว่างประเทศ 6. มีมาตรการทั้งเชิงรับและรุกเพื่อการเปิดเสรีทางการค้าและบริการด้านการศึกษา โดยเฉพาะในระดับทวิภาคี	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. (กศน./สช.) สพฐ. สอศ. สกอ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ กระทรวงการต่างประเทศ ▪ องค์กรระหว่างประเทศ ▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ
19. พัฒนากฎหมายการศึกษา	1. องค์กร หน่วยงาน การศึกษาและสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในสาระของกฎหมายและสามารถปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ	1. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รวมทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง 2. พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย	หน่วยงานหลัก ▪ กระทรวงศึกษาธิการ - สป.ศธ. สกศ. หน่วยงานร่วม ▪ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ▪ รัฐสภา

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย (ภายในปี 2554)	มาตรการ	ผู้รับผิดชอบ
	การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง 2. มีการออกกฎกระทรวงฯ กฎระเบียบ ฯลฯ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) อย่างครบถ้วน และมีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม 3. มีองค์ความรู้เพื่อปรับปรุงทิศทางของกฎหมายการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม 4. บุคลากรด้านกฎหมายได้รับการพัฒนาความทักษะ ความรู้ความสามารถ ในด้านกฎหมายการศึกษา	การศึกษาให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย 3. พัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถ และพัฒนาวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	▪ สื่อมวลชนทุกระดับ/ประเภท ฯลฯ

6.7 บทบาทขององค์กรและสถาบัน

เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาตามกรอบทิศทางที่กำหนดประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและความรับผิดชอบในการดำเนินการของสถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับในฐานะที่การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน ทุกภาคส่วน และทุกคน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงกำหนดบทบาทขององค์กรและสถาบันต่าง ๆ นอกเหนือจากความรับผิดชอบตามกรอบยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานข้างต้น ดังนี้

6.7.1 ครอบครัว

(1) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต หาคำความรู้ และเพิ่มพูนทักษะในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในครอบครัวในฐานะที่เป็น “ครูคนแรก” และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน เด็ก และเยาวชน

(2) ปลุกฝังนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน ความตระหนักในความสำคัญของการเรียนรู้แก่บุตรหลานทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(3) สนับสนุน ส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งที่จัดเองหรือจัดโดยรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การศึกษาเข้าถึงและตอบสนองความต้องการของบุตรหลานอย่างมีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ

6.7.2 สถานศึกษา

(1) ศึกษา ทำความเข้าใจ จัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับกรอบทิศทางพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

(2) พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ค้นหาศักยภาพเด็กและพัฒนาให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัด พัฒนาเด็กที่มีอัจฉริยภาพสู่ความเป็นเลิศ ขณะเดียวกันให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส พิกัด ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

(3) ปลุกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดแก่ผู้เรียน เยาวชน และประชาชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(4) พัฒนาและจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน เข้มแข็ง ทั้งด้านทักษะชีวิต ทักษะพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญา พร้อมต่อการประกอบอาชีพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(5) ส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิจัยและพัฒนา การเรียนการสอน

(6) บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน สถาบันศาสนา และทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งระดมทรัพยากรและสรรพกำลังทางการศึกษาที่มีอยู่ในท้องถิ่น

6.7.3 เขตพื้นที่การศึกษา

(1) จัดทำแผนกลยุทธ์ของเขตพื้นที่การศึกษาภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

(2) ส่งเสริมสนับสนุนความเป็นอิสระของสถานศึกษาในการบริหารจัดการตนเองตามหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมที่จัดการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการนำกรอบทิศทางฯ ไปสู่การปฏิบัติตามภารกิจอย่างเป็นรูปธรรม

(3) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ค้นหาและให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส พิจารณา ให้ได้รับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

6.7.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) จัดทำแผนกลยุทธ์/แผนพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

(2) ส่งเสริมสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งด้านบุคลากร วิชาการ งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์

(3) ร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ค้นหาและให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส พิจารณา ให้ได้รับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

6.7.5 สถาบันทางสังคม

สถาบันทางสังคม ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล มูลนิธิ ฯลฯ

(1) จัดและให้ความตระหนัก สนับสนุนส่งเสริม และหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้ผู้เรียนและประชาชนมีความรู้ คุณธรรม มีความสามารถ และมีทักษะ ทั้งวิชาสามัญและอาชีพ

(2) ร่วมระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษาของหน่วยงาน สถานศึกษาทั้งด้านภูมิปัญญา เงิน/ งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ให้เกิดการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

(3) ร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ค้นหาและให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส พิจารณา ให้ได้รับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

6.7.6 ราชการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ได้แก่ ส่วนราชการในกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง กรมอื่นที่จัดการศึกษา รวมทั้งองค์กรอิสระ/ในกำกับรัฐที่เกี่ยวข้อง

(1) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามภารกิจที่สอดคล้องกับกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินโยบายของรัฐ กฎหมายการศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) จัดทำข้อเสนอนโยบาย สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมความเป็นอิสระในการบริหารจัดการตนเองของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559)

(4) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาในทุกระดับ/ประเภท

6.7.7 สื่อมวลชน

(1) กระตุ้น ส่งเสริม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกระดับให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ/นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

(2) ผลิตและพัฒนาสาระรายการและสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับประชาชนตามช่วงวัย โดยตระหนักและคำนึงถึงความรู้ วิถีชีวิต คุณธรรม จริยธรรม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม วิถีประชาธิปไตย ภายใต้การปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(3) สนับสนุน ส่งเสริม และเปิดโอกาสให้สถาบัน/หน่วยงานการศึกษา ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม เพศ วัย และระดับ

6.8 การนำกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาสู่การปฏิบัติ

เพื่อเป็นการส่งเสริมการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ และกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) สู่การปฏิบัติ จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไว้ดังนี้

6.8.1 ประชุมปฏิบัติการเพื่อประสานแผนการดำเนินงานร่วมกันขององค์กรหลัก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559)

6.8.2 องค์กรหลัก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภทที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559)

6.8.3 สถานศึกษาแต่ละระดับ/ประเภทนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการในแต่ละปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท

6.8.4 จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงาน/โครงการตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินงาน/โครงการให้บรรลุเป้าหมาย

6.8.5 ดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรและสถาบันต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษา ทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันทางสังคม ราชการในส่วนกลาง และสื่อมวลชน เป็นต้น

6.8.6 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา แก่หน่วยงาน สถานศึกษา สถาบันทางสังคมและการเมือง ตลอดจนประชาชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

6.8.7 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจประสานการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

6.8.8 ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมเป็นระยะ ๆ ทั้งการประเมินผลผลิตการจัดการศึกษาและกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 6 เดือนแห่งการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษารวมพลังปัญญา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2549.

----- . เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้. ครั้งที่ 2/2549 วันพุธที่ 13 กันยายน 2549 ณ ห้องประชุมกระทรวงศึกษาธิการ, 2549.

----- . แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาสองจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุข. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค, 2548.

----- . พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548. www.onep.go.th

กระทรวงสาธารณสุข. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ รายงานการสาธารณสุขไทย 2544-2547. กระทรวงสาธารณสุข www.moph.go.th/ops/health_48/

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. หนังสือขอความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 31 สิงหาคม 2549.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ.พรินติ้ง, 2549.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. มาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะ. 2549.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานเบื้องต้น การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย. ธันวาคม 2549 (เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, 2548.

----- . บทบาทไทยในความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2549.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- . ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไทย (Roadmap) พ.ศ. 2548-2551.
กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2549.
- . รายงานการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : หจก. วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2549.
- . รายงานการสังเคราะห์ ผลการติดตามและประเมินการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2549.
- . รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2547/2548 รากเหง้าของปัญหาและแนว
ทางแก้ไข. กรุงเทพฯ : หจก. วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2549.
- . รายงานการติดตามผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาตามมติ
คณะรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค, 2549.
- . รายงานการติดตามและประเมินความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้.
กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, 2549.
- . รายงานการติดตามและประเมินความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและ
การจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, 2549.
- . (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(เอกสารอัดสำเนา), 2549.
- . ผลการประเมินการปฏิรูปการศึกษาและประเด็นสำคัญเพื่อดำเนินการต่อไป. (เอกสาร
อัดสำเนา), 2549.
- . ข้อเสนอความต้องการอัตรากำลังและงบประมาณครู ณาจารย์และบุคลากรทางการ
ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. เสนอต่อคณะรัฐมนตรี, กันยายน 2549.
- . การจัดการศึกษาเฉพาะทางในประเทศไทย ปี 2546. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวาน
กราฟฟิค, 2549.
- . นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาการศึกษ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการศึกษาไทย
(พ.ศ.2550-2554) , 2550.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ตัวชี้วัดที่สำคัญด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ และครัวเรือน พ.ศ. 2548.
www.nso.go.th
- สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา. รายงานการวิจัย เรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทย
ใน 5 ปีข้างหน้า. กันยายน, 2549. (เอกสารอัดสำเนา)

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ชาวเลิศ เลิศขโลฬาร. การศึกษาผลการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ในประเด็นเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. เอกสารประกอบการประชุม, 2549.

นงราม เศรษฐพานิช. ผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ประเด็น ทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา. เอกสารประกอบการประชุม, 2549

นโยบายรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี. การแถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้าน การศึกษา เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2549

ปราโมทย์ ประสาทกุล. การเปลี่ยนแปลงประชากรไทยกับการศึกษา. กันยายน, 2549. (เอกสารอัดสำเนา)

ภัทรพงศ์ อินทรกำเนิด. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของไทยปัจจุบันและอนาคตที่มีผลต่อ การศึกษา. กันยายน, 2549. (เอกสารอัดสำเนา)

-----, การพัฒนาความสามารถทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศไทย. กันยายน, 2549. (เอกสารอัดสำเนา)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.

สุวรรณี คำมัน. สังคมไทยปัจจุบันและอนาคต. กันยายน, 2549. (เอกสารอัดสำเนา)

-----, เศรษฐกิจไทยปัจจุบันและอนาคตที่มีผลต่อการศึกษา. กันยายน, 2549. (เอกสารอัดสำเนา)

สุนน อมรวีวัฒน์. บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาจิตใจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และ ทำปกเจริญผล, 2549. (เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา)